

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Meerjarenperspectief 2020-2023

en

begroting 2020

Registratienummer
19.1041980

Datum
13 november 2019

Versie
2.0

Status
Definitief

Afdeling
Financiën, Control & Belastingen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Samenvatting	10
3	Waterveiligheid	19
4	Wateroverlast beperken	34
5	Watertekort voorkomen	44
6	Gezond water	52
7	Schoon water	58
8	Veilige (vaar)wegen	71
9	Crisisbeheersing	77
10	Bestuur en Organisatie	81
11	Bedrijfsvoering	87
12	Incidentele baten en lasten	89
13	Kostentoerekening	90
14	Waterschapsbelastingen	91
15	Weerstandscapaciteit en risicomanagement	95
16	Financiering	96
17	Onttrekkingen aan egalisatiereserves en voorzieningen	100
18	Verbonden Partijen	102
19	Exploitatie	108
	Afkortingen	113

1 Inleiding

In de komende jaren staan we voor de uitdaging om de manier waarop we onze taken uitvoeren steeds beter aan te laten sluiten op de samenwerking met onze omgeving. Maatwerk, participatie, omgevings- en gebiedsgericht, op een duurzame, innovatieve en circulaire manier zijn de begrippen die we steeds beter leren toe te passen in de dagelijkse praktijk van ons werk.

In het meerjarenperspectief 2020-2023 (MJP) leest u wat we de komende jaren willen doen, wat we willen bereiken voor en samen met de inwoners in ons werkgebied. We geven daarmee een doorkijk naar de volgende jaren zodat een daadwerkelijk perspectief ontstaat. In de begroting 2020 leest u wat we het komende jaar gaan doen, dit is weergegeven in de vorm van prestaties en de daarbij behorende kosten.

De basis en inspiratie hiervoor vinden we in de eerste plaats in het Collegeprogramma 2019-2023, maar ook het Waterprogramma 2016-2021 en onze Deltavisie zijn een belangrijk bron. Kortom 'Samen werken aan de toekomst'.

1.1 Wat er om ons heen gebeurt

Met het collegeprogramma 2019-2023 'Samen werken aan de toekomst' zetten we in op een actief beleid op basis van een aantal uitgangspunten: samenwerkend vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid, met een gebiedsgerichte aanpak om optimaal gebruik te kunnen maken van lokale kennis en ervaring, toekomstgericht en duurzaam. Zo kunnen wij ons gebied bewoonbaar en werkbaar houden voor burgers en bedrijven, agrariërs en natuurbeheerders tegen maatschappelijk zo laag mogelijke kosten.

In 2018 maakte het Algemeen Bestuur de 'Contouren van de Agenda van de Toekomst', waarin de veranderingen in het klimaat, de maatschappij en de technologie werden verkend op een interactieve en innovatieve manier. Dat leverde vele waardevolle inzichten en ervaringen op, die sindsdien regelmatig gebruikt worden om ontwikkelingen te duiden of stappen te zetten. Langs die lijn bouwen we het perspectief gedeelte van dit MJP op. Centrale noties die we daar opdeden waren:

- Veranderingen lijken elkaar steeds sneller op te volgen, zowel op het gebied van klimaat, technologie als in de maatschappij;
- Wendbaarheid, flexibiliteit en vooruit kijken worden daarom steeds belangrijker als eigenschappen van bestuur en organisatie;
- Onze kennis en ervaring zijn een kostbaar goed dat we niet alleen in stand moeten houden, maar ook verder moeten ontwikkelen. Dat vraagt om innovatie en ruimte voor innovatie;
- Het wordt steeds belangrijker om samen met onze omgeving na te denken over de 'hoe' vraag, zodat maatschappelijke meerwaarde ontstaat in ons werk.

Een aantal thema's zoals biodiversiteit, burgerparticipatie en ruimtelijke adaptatie komen we dagelijks tegen in ons werk. Deze worden gecoördineerd vanuit één effect. Omdat vanuit meerdere effecten aan de thema's wordt gewerkt, komen deze op meerdere plaatsen naar voren.

1.1.1 Klimaat

De grotere grilligheid en daardoor grotere onvoorspelbaarheid in de weersystemen ontwikkelen zich snel. Dit zorgt, sneller dan we dachten, voor extreme weersituaties zoals hevige buien, zware windstoten en langdurige droogte. Ook is in het afgelopen jaar meer duidelijkheid ontstaan over het smelten van de ijskappen op Groenland en Antarctica. Dit zijn de landijskappen die bij afsmelten tot

substantiële zeespiegelstijging leiden. Het klimaatakkoord van de regering moet hier een antwoord op geven. Het is ambitieus en het behalen van de doelen is een uitdaging. In de regionale energie strategieën (RES) wordt van ons een uitwerking en een bijdrage gevraagd aan dit klimaatakkoord. We werken samen in de (deel-)regio's van de regionale energiestrategie om de landelijke energieopgave (in 2050 nagenoeg geen CO₂-uitstoot) te realiseren. Wij hebben hiervoor het Klimaat- en energieprogramma (KEP).

Waterveiligheid

Mede door de vele versterkingen van onze primaire en regionale keringen, kunnen we naar verwachting de komende 50 jaar de zeespiegelstijging het hoofd te bieden, ook als dat sneller gaat dan we verwachten. Voor de trajecten waarmee we nu druk bezig zijn willen we voorop lopen met een innovatieve en proactieve aanpak en dat lukt ons aardig. Maar er is ook nog een andere kant die om focus vraagt. Wanneer het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en programma Verbetering Boezemkades (VBK) keringen opleveren is goed assetmanagement nodig om ze de komende periode ook op orde te houden. Ook daarin investeren we de komende jaren.

Wateroverlast beperken

We dragen bij aan het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie met een eigen programma. We werken hiervoor intensief samen met gemeenten, provincie, burgers en maatschappelijke organisaties. We bepalen gezamenlijk de ambitie en het restrisico. Met gebiedsprocessen, nieuwe ruimtelijke instrumenten (klimaatatlas) en innovatieve technieken willen we het landelijk en stedelijk gebied klimaatbestendiger maken. Daarnaast ronden we onze watersysteemstudie af en starten we met het opstellen van het programma Wateropgave 2, waarin we de komende jaren ons watersysteem robuuster en flexibeler maken. De gereedschappen uit onze watersysteemstudie helpen ons daarbij. Er zijn vijf regio's uitgekozen waarmee we de komende vier jaar ervaring gaan opdoen. Het maaibeheer wordt kosteneffectiever en duurzamer en daarbij hebben we meer oog voor maatwerk.

Watertekort voorkomen

Watertekort beperken en verzilting bestrijden gaan hand in hand. Daarom investeren we in een zoet-zoutknooppunt samen met provincie en PWN, zodat meer verbinding ontstaat tussen vragende en aanbiedende partijen op het gebied van kennis, ervaring, subsidies en experimenten. Tijdens de droge zomer van 2018 waren onze systemen en de wateraanvoer robuust genoeg om problemen te voorkomen. Het beschikbaar houden van voldoende zoet water vraagt om blijvende aandacht. Waar nodig willen we initiatieven nemen in samenwerking met andere overheden (collegeprogramma 2019-2023).

Gezond water

Met het Landbouwportaal bevorderen we dat agrariërs bijdragen aan duurzaam bodemgebruik. Daarmee kunnen we wateroverlast beperken en watertekort voorkomen. Tevens dragen we bij aan schoon en gezond oppervlaktewater en aan het behalen van de vele doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

De verbetering van de natte infrastructuur van de Noordkop zal impulsen geven aan de vismigratie, ecologische verbindingen en het watersysteem. Dit onder de voorwaarde dat we de benodigde subsidie krijgen.

In het kader van biodiversiteit gaan we de komende jaren door met ecologisch vriendelijk maaibeheer, het stimuleren van teeltvrije en spuitvrije zones en bij-vriendelijk beheer van onze rwzi terreinen.

Schoon water

In het kader van duurzaamheid en kostenbeheersing wordt de komende jaren gewerkt aan energiebesparingen in de waterketen. Naast afvalwaterzuivering wordt steeds meer ingezet op de ontwikkeling van een energie- en grondstoffenfabriek. In dat proces staat energieneutraliteit, bijdrage aan de CO₂-reductie en reductie van het gasgebruik bovenaan de agenda. Het KEP zorgt dat we hieraan invulling kunnen geven.

We maken ons gebied ook klimaatbestendiger door de samenwerking met onze partners, gemeenten en provincie, te intensiveren en te versterken. Die samenwerking zorgt er ook voor dat we de doelen van het Nationaal Bestuursakkoord Water halen.

Crisisbeheersing

We intensiveren de samenwerking met onze veiligheidsregio's. Belangrijk is de ontwikkeling van de informatievoorziening in crisissituaties. We ontwikkelen onze voorspellingsmodellen verder en gaan meer gebruik maken van externe informatiebronnen.

Bestuur en organisatie

We besteden aandacht aan biodiversiteit en in 2020 is de visie op biodiversiteit gereed. We evalueren het KEP en besluiten hoe we onze doelstelling halen om in 2025 CO₂- en energieneutraal te zijn. Wind op land kan noodzakelijk zijn om de doelstellingen van ons KEP te halen. We verkennen hoe we windenergie kunnen inzetten voor duurzame energieopwekking. Ook bij provincie en gemeenten speelt het thema om extra wind op land toe te staan.

1.1.2 Technologie

De technologische ontwikkelingen gaan snel. Van alle ontwikkelingen hebben sensortechnologie, het verbonden zijn aan elkaar van apparaten via internet (internet of things), het gebruik maken van grote hoeveelheden data (big data) en het gebruik maken van kunstmatige intelligentie de grootste impact. De inzet en toepassing van deze technologieën kunnen ons helpen bij het realiseren van onze doelen. Naast kansen kennen deze technologische ontwikkelingen ook uitdagingen, zoals informatieveiligheid, privacy, financiële middelen en de behoefte aan bijpassende competenties van medewerkers.

Procesautomatisering

De komende jaren uniformeren we de procesvoering en sturing voor het hele gebied. We doen dit voor alle effecten (van rwzi's tot poldergemalen en dijken). We onderzoeken hoe centrale regie op procesvoering, inzicht in data uit verschillende processen en de correlatie ertussen, kan bijdragen aan het effectiever en efficiënter behalen van onze doelen waarbij zelflerende systemen van belang zijn. Bij de vernieuwing van onze procesautomatisering houden we daar rekening mee.

Schoon Water

We investeren komend jaar in zowel technologische middelen als kennis op het gebied van informatietechnologie. Er zijn verschillende technologische ontwikkelingen die verregaande consequenties kunnen hebben voor onze zuiveringsprocessen, waaronder de resultaten die uit de proevenloods komen. We benutten meetinformatie om te voorspellen wat het juiste moment is om noodzakelijk onderhoud uit te voeren.

Crisisbeheersing

Informatieveiligheid vergt continue aandacht; enerzijds nemen we de nodige technische maatregelen, anderzijds brengen we het onderwerp bij medewerkers en partners onder de aandacht.

1.1.3 Maatschappij

De huidige samenleving vraagt van ons een verandering van reactief naar proactief contact, van kaderstellend naar uitnodigend zijn, van het voorkomen van risico's naar het benutten van kansen en van het hanteren van vaste normen naar het gebruiken van waarden. Van ons als participatieve overheid vraagt het bovendien intensieve samenwerking met andere overheden, markt en bewoners. De Omgevingswet vraagt ons ruimte te geven aan dit soort ontwikkelingen. Deze wet stelt de gebruikers centraal. Het gaat daarbij vooral om de manier waarop we onze taken uitvoeren en de manier waarop we werken aan onze maatschappelijke effecten.

1.1.4 Welke gereedschappen hebben we tot onze beschikking?

Omgevingswet

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2021 in werking. Deze wet stelt de gebruikers centraal en zet een integrale benadering van de fysieke leefomgeving voorop. De voorbereiding op de inwerkingtreding van deze wet richt zich met name op de juridische aspecten, het digitaal stelsel Omgevingswet, externe samenwerking en de ontwikkeling van onze organisatie. Wij zullen ons meer als een omgevingspartner moeten ontwikkelen. Vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet werken we al zoveel mogelijk 'in de geest van'. Dat betekent een integrale aanpak in bewoners- en overheidsparticipatie. We bewegen van 'Nee, tenzij' naar 'Ja, mits', en dat vraagt een andere werkwijze.

Samenwerking en participatie met andere overheden en burgers

We zetten verder in op dienstverlening. Eén loket voor meldingen werkt. Vervolgens starten we met de verkenning hoe dit loket en de nog op te zetten centrale regiefunctie aan elkaar kunnen worden gekoppeld. Vanuit het oogpunt van maatschappelijke verantwoordelijkheid geven we gevolg aan de internationale belangstelling voor het Nederlandse decentrale waterbeheer en dragen bij aan het verbeteren van het waterbeheer in stroomgebieden in landen waar we samen met partners het verschil kunnen maken.

Waterbewustzijn

Ons watererfgoed is het tastbare overblijfsel van onze eeuwenoude strijd tegen het water. We zetten iconische water(erfgoed)objecten onder andere in als communicatiemiddel. Hiermee dragen we bij aan het vergroten van het waterbewustzijn.

Burgerparticipatiefonds

In het collegeprogramma 2019-2023 heeft het algemeen bestuur de ambitie uitgesproken om tot de inrichting van een burgerparticipatiefonds te komen. Dit jaar verkennen we op welke wijze we invulling kunnen geven aan deze ambitie.

Diversiteit

Bij het werven en behouden van medewerkers achten wij de aantrekkelijkheid als vooruitstrevende overheidsorganisatie en werkgever van belang. We voelen maatschappelijke verantwoordelijkheid om deelname aan het arbeidsproces voor iedereen te stimuleren, ook voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (Quotumwet).

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Met onze inkoop en aanbestedingen dragen we bij aan het halen van de doelstellingen op het gebied van de maatschappelijk verantwoorde overheid. Social return, de CO₂-prestatieladder en het gebruik

van economisch meest voordelige voorwaarden worden meegenomen bij onze aanbestedingen. Lokale bedrijven schrijven in op onze opdrachten. Wanneer we het grensbedrag bereiken, gaan we over op Europees aanbesteden.

Innovatie

We stimuleren innovatie op de werkvloer en in de werkprocessen. Niet alleen op het gebied van techniek, maar ook in de uitvoering van onze dienstverlening en besluitvorming. We innoveren niet alleen op onze eigen assets, maar stimuleren ook bedrijven om te innoveren, onder andere met het Waterinnovatiefonds.

1.2 Leeswijzer

Dit Meerjarenperspectief 2020-2023 en begroting 2020 is een combinatie van twee producten die eerder apart werden vastgesteld door het algemeen bestuur, te weten het meerjarenperspectief (meerjarenbegroting) en de begroting. Voor de leesbaarheid noemen we het stuk 'MJP'. De effecten die wij willen bereiken zijn opgenomen in de hoofdstukken 3 tot en met 10. Ieder effect bestaat uit:

- Een meerjarenperspectief;
- De meerjarige ontwikkeling van exploitatie en investeringen (wanneer een effect geen tabel met investeringen bevat, betekent dit dat er geen investeringsuitgaven en –inkomsten zijn);
- Een uitwerking van de prestaties per resultaat voor 2020: wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen (mijlpalen) en wat zijn de kosten;
- Per prestatie de bedragen van exploitatie en investeringen;
- Risico's.

De prestaties die inhoudelijk wijzigen krijgen, voor de vergelijkbaarheid, een nieuw nummer. Hierdoor is geen sprake van doorlopende nummering.

De risicoparagrafen bij de effecten komen overeen met de concernrapportage over het tweede kwartaal 2019. Het risico over zuiveringsslib (Schoon water) is geactualiseerd en daarmee gewijzigd ten opzichte van de tweede concernrapportage.

Ter vergelijking zijn in de tabellen de bedragen van de begroting 2019 en de jaarrekening 2018 opgenomen. Waar in de tabellen de begroting 2019 wordt benoemd zijn de cijfers van de herziene begroting 2019 opgenomen. De cijfers van de voorgaande jaren zijn aangepast aan de huidige indeling naar effecten, resultaten en prestaties. In de tabellen kunnen afrondingsverschillen voorkomen, deze zijn opgenomen voor de verticale tellingen. Door afrondingen kunnen aansluitingsverschillen voorkomen tussen verschillende tabellen.

Na de hoofdstukken per effect worden de (verplichte) begrotingsparagrafen gepresenteerd zoals opgenomen in het Waterschapsbesluit. De paragraaf over het EMU-saldo is opgenomen in het hoofdstuk 16 Financiering.

1.3 Uitgangspunten

Het financiële beleid heeft de volgende uitgangspunten:

- We sturen op een gezonde financiële toekomst waarin we zo min mogelijk lasten doorschuiven naar de toekomst;
- De lasten willen we voor alle categorieën belastingbetalers beperken, waarbij we streven naar een gelijkmatige verdeling over deze categorieën;
- Standen reserves niet negatief aan einde planperiode;
- De schuldpositie blijft binnen de bandbreedte van maximaal tweemaal de belastingopbrengsten;

- Nieuw beleid en extra ambities in beginsel realiseren binnen bestaande middelen of ter vervanging van bestaand beleid.
- De belastingopbrengst kan worden verhoogd met de (gecorrigeerde) inflatiecijfers. Indien onderbouwd, kan hiervan worden afgeweken.

Grondslagen effecten MJP 2020-2023

In het MJP is rekening gehouden met de volgende parameters:

	2020	2021	2022	2023
Inflatie op goederen en diensten	3,00%	2,50%	1,50%	1,50%
Loonsomstijging	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
Gecorrigeerde inflatie (gewogen gemiddelde van inflatie goederen en diensten en loonsomstijging)	3,20%	2,90%	2,30%	2,30%
Omslagrente	1,75%	1,70%	1,70%	1,70%

- De jaarlijkse loonsomstijging als gevolg van een cao-akkoord en een stijging van de pensioenpremies is verwerkt. Hierbij is gerekend met een stijging van 3,5%;
- De ontwikkelingen van de inflatie worden gevolgd en in het volgende meerjarenperspectief verwerkt;
- Voor de jaren 2024 tot en met 2030 zijn de investeringen opgenomen op basis van een gemiddeld investeringsvolume. In de perspectiefnota was dit € 40 miljoen. Op basis van ervaringscijfers is het investeringsvolume bijgesteld naar € 35 miljoen. Een reden is dat we de afgelopen jaren meer in exploitatie zijn gaan uitvoeren. Wanneer in de toekomst grote investeringsopgaven ontstaan kan het investeringsvolume worden aangepast.

Afwijkingen ten opzichte van de begroting 2019 en de perspectiefnota 2019-2022

Hieronder maken we een vergelijking tussen het MJP, begroting 2019 en de perspectiefnota 2019-2022 (PN).

- De gemiddelde stijging van de belastingopbrengsten was in de PN 1%;
- De omslagrente in de PN was 1,7%;
- Bij het opstellen van de PN was nog geen cao-akkoord bekend en is alleen in de jaarschijf 2019 rekening gehouden met de meest recente inzichten van destijds. In de PN was geen rekening gehouden met de ontwikkelingen van de loonsom vanaf 2020;
- De schuldpositie per 31 december 2020 is met € 9 miljoen gedaald ten opzichte van de PN doordat een lening vervroegd is afgelost.

Uitgangspunten voor belasting- en schuldenontwikkeling

Belastingontwikkeling

In 2019 zijn de nieuwe kostentoedelingsverordeningen voor watersysteembeheer en wegenbeheer vastgesteld. Deze zijn verwerkt in het MJP. De belastingopbrengsten van watersystemen en zuivering stijgen in 2020 met 3,5% (inclusief de wegen stijgen de opbrengsten met 3,3%). De stijgingspercentages van de drie belastingtaken zijn verschillend en worden hierna meerjarig weergegeven.

Belastingopbrengsten <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2020	2020 €	2021	2021 €	2022	2022 €	2023	2023 €
Watersysteem	3,8%	-134,8	4,1%	-140,3	4,1%	-146,1	4,1%	-152,1
Zuiveren	2,9%	-79,5	2,5%	-81,5	3,9%	-84,6	3,9%	-87,9
Gewogen gemiddelde exclusief wegen	3,5%		3,5%		4,0%		4,0%	
Wegen	1,0%	-15,6	-50,8%	-7,7	4,0%	-8,0	-11,5%	-7,0
Afrondingsverschil		0,1		0,1		-		-
Gewogen gemiddelde inclusief wegen	3,3%		-0,2%		4,0%		3,5%	
Totaalbedragen		-229,8		-229,4		-238,7		-247,0

De stijging van de belastingen is hoger dan de gecorrigeerde inflatie. Het verschil ontstaat doordat vastgesteld beleid (2018) is verwerkt: kadernota maaien, zoet-zout-knooppunt, maximaal inzetten op het Landbouwportaal en Natte Noordkop. Ook stijgen de kosten voor gas en chemicaliën. Door het sluiten van de SDI stijgen de kosten voor energie en slib.

Uitgangspunten voor de schuldenontwikkeling

In het Collegeprogramma 2019-2023 is opgenomen dat we op termijn (2030) de schulden maximeren op tweemaal de belastingopbrengst.

Voor de jaren 2024 tot en met 2030 is het gemiddelde jaarlijkse investeringsvolume berekend op € 35 miljoen. Bij het aantrekken van leningen anticiperen we op de Wet Hof (Houdbare Overheidsfinanciën) door in ons beleid de renterisiconorm en de kasgeldlimiet te verwerken. Doordat we komend jaar subsidie zullen ontvangen voor projecten uit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) verwachten we geen langlopende geldleningen te hoeven aantrekken. Meer informatie hierover is opgenomen in hoofdstuk 16.

2 Samenvatting

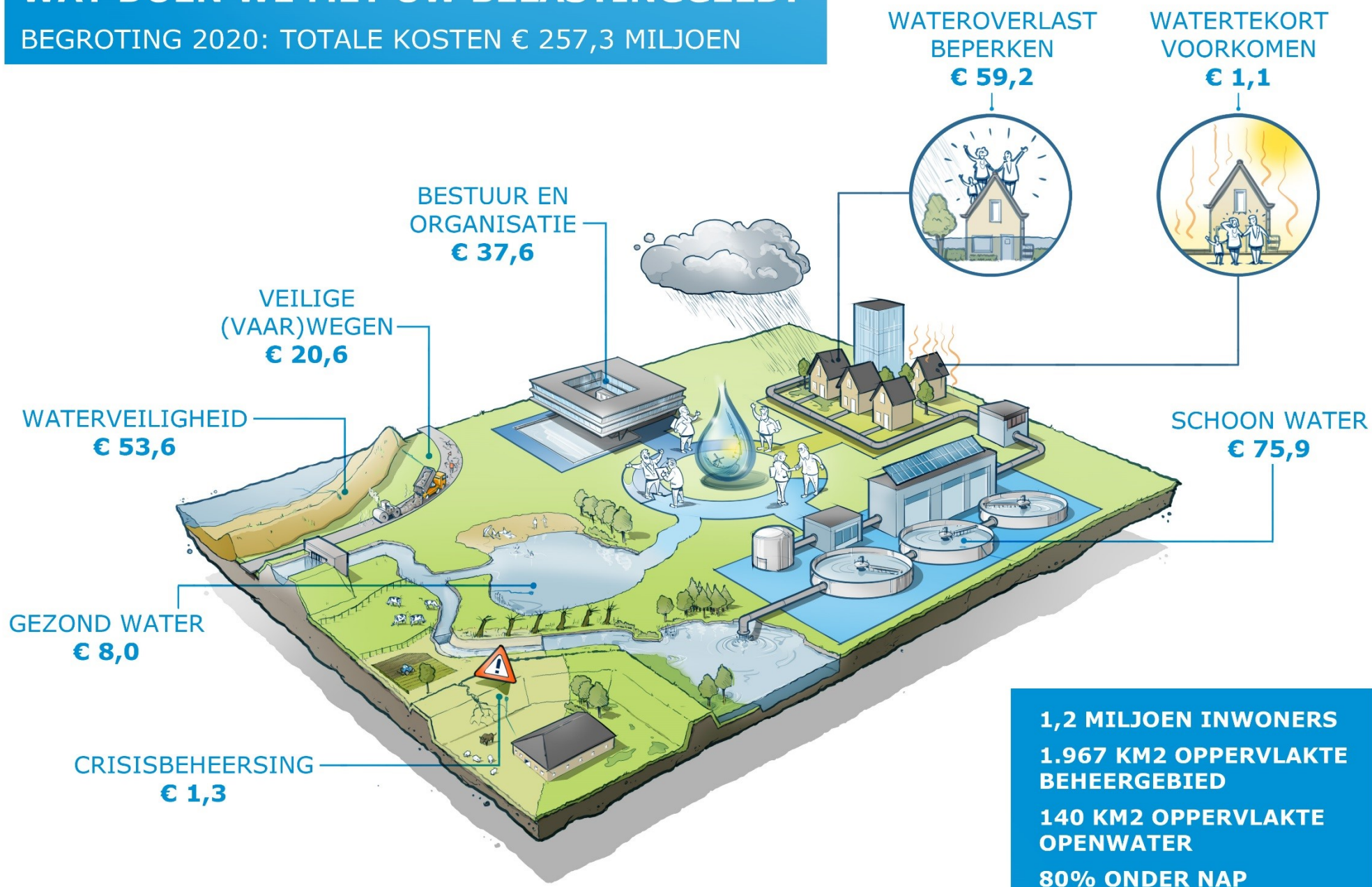
Effect	Samenvatting 2020
Waterveiligheid	<p>Het HWBP-2-project Markermeerdijken is in uitvoering en Markermeerdijken Durgerdam is in voorbereiding. De Raad van State procedure voor de Markermeerdijken wordt naar verwachting begin 2020 afgerond. Daarna kan de uitvoering starten, waarmee het laatste en meest omvangrijke project uit het HWBP-2-programma in de realisatiefase komt.</p> <p>Binnen het nieuwe HWBP zijn projecten in de verkenningsfase, onder andere Den Oever-Den Helder. Het project Noordzeekanaal wordt voorbereid.</p> <p>Binnen het programma Verbetering Boezemkades verbeteren we circa 20 kilometer regionale kering.</p> <p>Conform de afspraak met de provincie Noord-Holland wordt de detailtoetsing van de genormeerde regionale keringen voortgezet. We beoordelen drie primaire dijktrajecten met het wettelijk beoordelingsinstrumentarium (WBI2017) en toetsen circa 150 kilometer regionale keringen en circa 200 kunstwerken.</p> <p>Risicogestuurd beheer krijgt een impuls, zodat we nog beter aantoonbare afwegingen kunnen maken tussen risico's, prestaties en kosten.</p> <p>We doen onderzoek naar verschillende klimaatscenario's en de effecten op onze kust. In het kader van de multifunctionele dijk zetten we actief in op het meervoudig gebruik van onze dijken voor brede maatschappelijke doeleinden.</p>
Wateroverlast beperken	<p>We starten met het programma 'Overgangperiode tussen Wateropgave 1 en 2' en ronden de watersysteemstudie af als basis voor Wateropgave 2.</p> <p>Met gemeenten en PWN werken we aan een klimaatadaptieve inrichting van het gebied. De kwetsbaarheden worden in beeld gebracht met stresstesten, vervolgens voeren we risicodialogen en stellen een uitvoeringsprogramma op.</p> <p>We starten integrale gebiedsprocessen in het kader van Ruimtelijke Adaptatie. Van twee gemeenten nemen we het onderhoud van het stedelijke water over.</p> <p>De aan- en afvoer van ons watersysteem houden we op orde door te baggeren en waterplanten te maaien of te verwijderen. Hierbij nemen we de afspraken op het gebied van waterkwaliteit en biodiversiteit mee.</p> <p>Groot onderhoud aan gemalen voeren we uit op basis van het gemalenprogramma. We gaan verder met de realisatie van gemaal De Poel en starten met de renovatie van de gemalen Pieter Engel en Oosterpolder. Ook starten we met groot onderhoud aan gemaal Leemans. Vanuit de investeringen is gemaal Monnickendam in uitvoering.</p>
Watertekort voorkomen	<p>De kans op vervuiling en verzilting van de zoete grondwatervoorraad neemt toe. We maken een kadernota Verzilting. Activiteiten in de ondergrond, zoals doorboringen van grondlagen bij bouwprojecten (perforaties), nemen toe. Met onze maatschappelijke partners maken we afspraken over perforaties van de bodem.</p> <p>We dragen bij aan de landelijke discussie over bodemdaling en stimuleren innovatie om het tegen te gaan.</p> <p>We nemen actief deel aan het Zoet Zout Knooppunt, dat is bedoeld om expertise te bundelen en te delen.</p>
Gezond water	<p>We lossen vijf vismigratieknelpunten op en leggen twintig kilometer natuurvriendelijke oevers aan. Via het Landbouwportaal stimuleren we de agrarische sector om bij te dragen aan een gezond en klimaatbestendig watersysteem.</p> <p>De financiering voor het project 'Verbetering natte infrastructuur Noordkop' maken we rond, waarna kan worden gestart met de uitvoering.</p> <p>We leveren de rapportage over de stand van zaken van de KRW op aan het Rijk voor de officiële rapportage aan de EU.</p>
Schoon water	<p>We verwachten de doelstellingen van het Bestuursakkoord Water te behalen en hebben nieuwe afspraken gemaakt tot 2025.</p> <p>We starten met de uitvoering van het renovatieplan van de rwzi's. Om de bedrijfsvoering kostenefficiënter en duurzamer te maken, geven we een</p>

Effect	Samenvatting 2020
	<p>impuls aan assetmanagement. We voeren onze onderhoudsstrategie efficiënt uit door onze data te analyseren en zo te voorspellen wanneer onderhoud nodig is.</p> <p>We werken aan een gebiedsbrede analyse, die knelpunten en kansen voor de zuiveringskringen inzichtelijk maakt.</p> <p>In het kader van het KEP zetten we in op innovaties in de waterketen om het energieverbruik omlaag te brengen en stellen we een plan van aanpak op om de uitstoot van methaan en lachgas te reduceren. We nemen de energiefabriek Zaandam in bedrijf, treden toe tot de gemeenschappelijke regeling Slib en werken met HVC de plannen voor de bouw van een slibdroger bij Alkmaar uit.</p>
Veilige (vaar)wegen	<p>Afhankelijk van het bestuurlijk besluit dragen we de wegen over aan de gemeente Schagen en de zeven West-Friese gemeenten. Met twee gemeenten starten we het onderzoek naar overdracht. We voeren procesverbeteringen door om het assetmanagement verder te professionaliseren. De afspraak met de provincie over de scheepvaartbeheertaak is geëvalueerd en met vijf jaar verlengd.</p>
Crisisbeheersing	<p>We voeren het oefenjaarplan uit met focus op de interregionale multidisciplinaire oefening in 2021. Als vervolg op de Impactanalyse Wateroverlast en Overstroming werken we aan handelingsperspectieven voor de veiligheidsregio's. Het informatiedashboard wordt verder geoptimaliseerd om crisisinformatie te visualiseren. De draaiboeken worden jaarlijks geactualiseerd op basis van evaluaties, organisatie-ontwikkelingen en voortschrijdende inzichten.</p>
Bestuur en Organisatie	<p>We evalueren het Klimaat- en energieprogramma en stellen dat bij om in 2025 CO₂- en energieneutraal te zijn.</p> <p>De visie op biodiversiteit wordt opgesteld.</p> <p>In het kader van de uitvoering van de visie op watererfgoed stellen we twaalf watererfgoedobjecten open voor publiek.</p> <p>De voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet richt zich op de juridische aspecten, het digitaal stelsel Omgevingswet, externe samenwerking en de ontwikkeling van onze organisatie. We maken een nieuwe waterschapsverordening.</p> <p>We verkennen op welke wijze we invulling kunnen geven aan de ambitie van een burgerparticipatiefonds.</p> <p>We geven gevolg aan de internationale belangstelling voor het Nederlandse decentrale waterbeheer.</p> <p>Met het Waterinnovatiefonds stimuleren we bedrijven om te innoveren.</p> <p>We realiseren het quotum van 26 participatiebanen.</p> <p>We werken aan een digitale transformatie volgens de thema's uit het Informatiebeleidsplan met als focus het ontwikkelen van de digitale vaardigheden.</p>

WAT DOEN WE MET UW BELASTINGGELD?

BEGROTING 2020: TOTALE KOSTEN € 257,3 MILJOEN

Samenvatting exploitatie naar effect

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Jaarrekening	Begroting	Meerjarenperspectief			
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Waterveiligheid	Kosten	58,3	54,1	53,6	53,0	55,3	56,3
	Opbrengsten	-14,9	-12,6	-11,3	-10,4	-10,7	-10,8
	Afrondingsverschil	0,1	-	0,1	-	-	-
	Netto	43,5	41,5	42,4	42,6	44,6	45,5
Wateroverlast beperken	Kosten	56,2	57,8	59,2	62,1	63,3	64,3
	Opbrengsten	-2,1	-0,8	-0,5	-0,7	-0,7	-0,7
	Afrondingsverschil	-	-	-	-0,1	-0,1	-
	Netto	54,1	57,0	58,7	61,3	62,5	63,6
Watertekort voorkomen	Kosten	1,5	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1
	Opbrengsten	-	-	-	-	-	-
	Netto	1,5	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1
Gezond water	Kosten	7,2	6,3	8,0	7,3	7,4	7,7
	Opbrengsten	-	-	-	-0,1	-0,2	-0,1
	Afrondingsverschil	-0,1	-	-0,1	-	-	-
	Netto	7,1	6,3	7,9	7,2	7,2	7,6
Schoon water	Kosten	70,4	73,3	75,9	76,8	79,3	83,4
	Opbrengsten	-3,5	-2,6	-2,5	-2,4	-2,5	-2,5
	Afrondingsverschil	-	-	-	-	-0,1	-
	Netto	66,9	70,7	73,4	74,4	76,7	80,9
Veilige (vaar)wegen	Kosten	29,9	29,3	20,6	15,0	15,3	13,8
	Opbrengsten	-8,1	-10,2	-7,3	-4,1	-4,1	-3,3
	Afrondingsverschil	-0,1	-	-	-	-	-
	Netto	21,7	19,1	13,3	10,9	11,2	10,5
Crisisbeheersing	Kosten	1,4	1,0	1,3	1,2	1,2	1,2
	Opbrengsten	-	-	-	-	-	-
	Netto	1,4	1,0	1,3	1,2	1,2	1,2

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Meerjarenperspectief 2020-2023 en begroting 2020

Pagina
14 van 114

Datum
13 november 2019

Registratienummer
19.1041980

Exploitatie (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening	Begroting	Meerjarenperspectief			
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bestuur en Organisatie	Kosten	30,5	37,3	37,6	37,9	38,6	40,6
	Opbrengsten	-7,0	-6,8	-5,2	-5,0	-4,9	-4,7
	Afrondingsverschil	-	-	-	-	-	-
	Netto	23,5	30,5	32,4	32,9	33,7	35,9
Afrondingsverschil		-	-0,1	-	-	-	0,1
Totaal kosten		255,4	259,9	257,3	254,4	261,5	268,5
Afrondingsverschil		-	0,1	-	-0,1	-	-
Totaal opbrengsten		-35,6	-32,9	-26,8	-22,8	-23,1	-22,1
Totaal netto		219,7	227,0	230,5	231,6	238,4	246,3
Bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie		-3,7	-4,5	-0,6	-2,2	0,2	0,7
Waterschapsbelastingen		-221,4	-222,5	-229,8	-229,4	-238,7	-247,0
Afrondingsverschil		0,1	-	-0,1	-	0,1	-
Totaal ('-' is voordelig)		-5,3	-	-	-	-	-

De netto-exploitatiekosten nemen toe. Dit bestaat uit stijgende kosten, minder uitgaven en dalende opbrengsten.

De kosten stijgen voornamelijk doordat meerjarig de loonsomstijging voor 3,5% is opgenomen en inflatie is toegepast. Dit is terug te zien in alle effecten.

Daarnaast zijn ook ambities opgenomen zoals de implementatie van de Omgevingswet, het overgangsprogramma tussen Wateropgave 1 en 2, het Landbouwportaal, de detailtoetsing van de genormeerde regionale keringen en het beoordelen van primaire dijktrajecten met het wettelijk beoordelingsinstrumentarium (WBI2017).

Minder uitgaven komen voor bij het HWBP (2020 en 2021). Dit komt in 2020 door een lagere personele inzet en in 2021 door een verlaging van de solidariteitsbijdrage HWBP. Ook dalen de kosten voor het wegenonderhoud als gevolg van de overdracht van wegen.

De opbrengsten dalen in 2020 doordat deze in 2019 incidenteel hoog zijn met name door de wegenoverdracht en dividend van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB). In 2021 dalen deze verder door de wegenoverdracht.

Per saldo stijgen de kosten structureel. Deze worden gedekt door structurele opbrengsten in de vorm van belastingen. De waterschapsbelastingen hebben daarom een stijgende lijn.

Samenvatting investeringsvolumes naar effect

Hieronder worden de investeringsvolumes van de afzonderlijke (meerjarige) projecten weergegeven.

Investeringen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Jaarrekening	Begroting	Meerjarenperspectief			
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Waterveiligheid	Uitgaven	102,9	174,8	105,4	164,0	142,1	60,3
	Inkomsten	-102,7	-173,5	-104,6	-156,6	-135,7	-54,3
	Afrondingsverschil	-	0,1	0,1	-	-	-
	Netto	0,2	1,4	0,9	7,4	6,4	6,0
Wateroverlast beperken	Uitgaven	3,2	4,9	6,8	8,6	7,6	2,2
	Inkomsten	-4,6	-2,2	-2,8	-2,2	-	-
	Afrondingsverschil	-	-	0,1	0,1	-	-
	Netto	-1,4	2,7	4,1	6,5	7,6	2,2
Watertekort voorkomen	Uitgaven	-	0,3	0,2	-	-	-
	Inkomsten	-	-0,1	-0,1	-	-	-
	Netto	-	0,2	0,1	-	-	-
Gezond water	Uitgaven	0,9	1,5	2,0	1,2	7,0	10,8
	Inkomsten	-0,4	-0,8	-0,9	-0,4	-3,1	-4,9
	Afrondingsverschil	-	-	-	-0,1	-	-
	Netto	0,5	0,7	1,1	0,7	3,9	5,9
Schoon water	Uitgaven	7,0	19,6	15,2	16,4	13,7	14,7
	Inkomsten	-0,5	-1,5	-	-	-	-
	Afrondingsverschil	-0,1	-	-	-	-	-
	Netto	6,4	18,1	15,2	16,4	13,7	14,7
Veilige (vaar)wegen	Uitgaven	0,2	1,1	4,2	1,6	-	-
	Inkomsten	-	-	-0,8	-0,6	-	-
	Afrondingsverschil	-	-	0,1	-	-	-
	Netto	0,2	1,1	3,5	1,0	-	-

Investeringsen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Jaarrekening	Begroting	Meerjarenperspectief			
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bestuur en Organisatie	Uitgaven	2,2	4,6	5,7	3,0	3,3	2,8
	Inkomsten	-	-	-0,1	-	-	-
	Afrondingsverschil	-	-	0,1	-	-	-
	Netto	2,2	4,6	5,7	3,0	3,3	2,8
Afrondingsverschil		-	-	0,1	-	-	-
Totaal uitgaven		116,4	206,8	139,6	194,8	173,7	90,8
Afrondingsverschil		-	-	0,2	-	-	-
Totaal inkomsten		-108,2	-178,0	-109,1	-159,8	-138,8	-59,2
Afrondingsverschillen		-0,1	-0,1	-	-	-0,1	-0,1
Totaal netto investeringen		8,1	28,7	30,5	35,0	34,8	31,5

De investeringen betreffen voornamelijk grote renovatie- en nieuwbouwprojecten, met veel afhankelijkheden, hetgeen de voorbereiding en uitvoering complex maakt. De uitvoering van de werkzaamheden vindt veelal plaats over meerdere begrotingsjaren. Een kleine verschuiving in de tijd leidt tot een verschuiving naar een andere begrotingsjaar. Meerjarig is de investeringsbegroting opgesteld door te kijken naar de status van een investering: is de investering een ambitie, bestuurlijk vastgesteld of in uitvoering. De investering wordt als ambitie geraamd en naarmate de investering richting uitvoering gaat wordt de raming realistischer. Hierbij moeten we rekening houden met externe factoren. Zo groeit de grond-, weg- en waterbouwsector tot 2023 in volume met 3,4% per jaar. Deze groei, in combinatie met schaarste van goed opgeleide (technische) mensen, zet druk op de sector. Ook wij hebben hier last van.

Om een betere aansluiting te maken tussen vraag en aanbod streven we naar een goed geplande en integrale benadering van de markt. Hiertoe hebben de waterschappen in 2019 een eerste stap gezet met het gezamenlijk samenstellen van een landelijke projectenportfolio.

Projecten waar de komende jaren aan gewerkt wordt, zijn onder andere de realisatie van huisvesting op Texel, renovatie rwzi's, zonnepanelen in het kader van KEP en nieuwbouw van gemaal Monnickendam.

Belastingen

Onderstaande tabel geeft de netto-belastingopbrengsten per taak weer. In dit MJP is een stijging exclusief wegenheffing van 3,5%, 3,5%, 4%, 4% verwerkt. De stijging inclusief wegenheffing is 3,3%, -0,2%, 4,0%, 3,5%.

Netto Belastingopbrengsten (bedragen x € 1 miljoen)	Jaar-rekening	Begroting	Meerjarenperspectief			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Watersysteem	-127,8	-129,9	-134,8	-140,3	-146,1	-152,1
Zuiveringen	-77,5	-77,2	-79,5	-81,5	-84,6	-87,9
Wegen	-16,0	-15,4	-15,6	-7,7	-8,0	-7,0
Afrondingsverschil	-0,1	-	0,1	0,1	-	-
Totaal	-221,4	-222,5	-229,8	-229,4	-238,7	-247,0

Reserves

De daling van de reserves wordt veroorzaakt doordat we de stijging van de kosten opvangen door een onttrekking uit onze reserves. Voor meer details over de reserves verwijzen we naar hoofdstuk 14 Waterschapsbelastingen, hoofdstuk 15 Weerstandscapaciteit en risicomanagement en hoofdstuk 17 Onttrekkingen aan egalisatiereserves en voorzieningen.

Reserves (bedragen x € 1 miljoen)	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023
Algemene reserve	30,1	30,1	30,1	30,1	30,1	30,1
Watersysteembeheer	5,8	3,1	1,7	3,3	6,8	12,8
Zuiveringsbeheer	32,2	29,9	26,9	24,1	21,8	18,2
Wegenbeheer	3,9	4,4	8,2	7,2	6,2	4,6
Afrondingsverschil	-	-	-	-	0,1	-0,1
Subtotaal bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie	41,9	37,4	36,8	34,6	34,9	35,5
Subtotaal overige bestemmingsreserves	32,1	30,6	26,8	23,1	19,6	16,4
Afrondingsverschil	-	0,1	-	-	-	-
Totaal reserves	104,1	98,2	93,7	87,8	84,6	82,0

In de mutatie van de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie is het (voorlopige) resultaat van de tweede concernrapportage 2019 niet verwerkt. De dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank die in 2019 is ontvangen, is wel verwerkt in de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie.

Ontwikkeling van de schuldenpositie

De leningenportefeuille komt eind 2020 uit op € 328,7 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van de langlopende geldleningen is 2,11%.

De schuldenpositie mag in 2030 maximaal tweemaal de belastingopbrengst zijn, zoals afgesproken in het Collegeprogramma 2019-2023. De belastingopbrengst bedraagt € 229,8 miljoen, de norm van

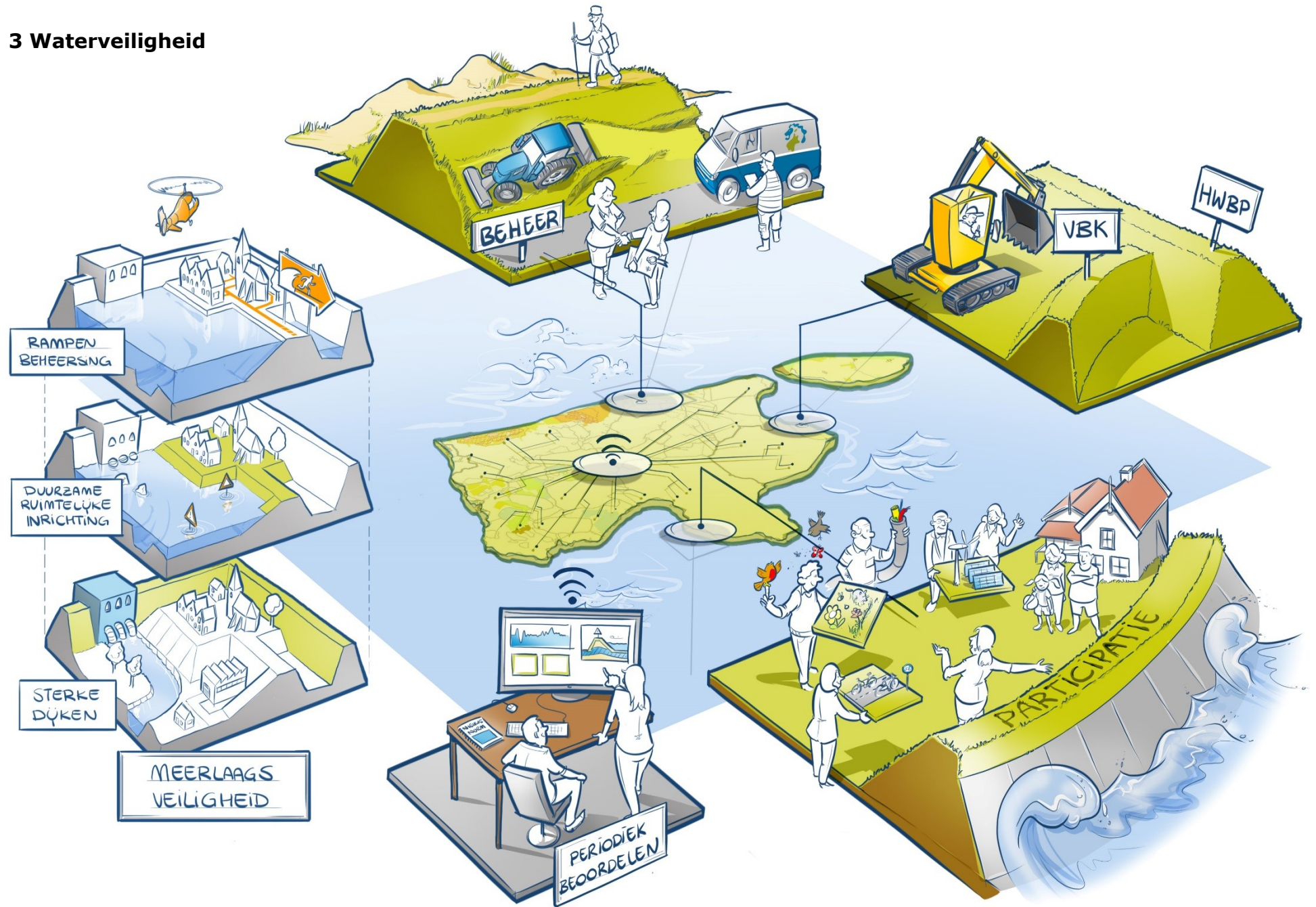

de schuldenpositie komt daarmee uit op € 459,6 miljoen. De schuldenpositie blijft in 2020 binnen deze norm.

Onderstaande tabel laat zien dat de schuld ook in 2030 binnen de gestelde norm blijft.

Schuldopbouw	2030
Omvang schuld (<i>bedrag x € 1 miljoen</i>)	398
Verhouding kapitaallasten/totale lasten	14,3%
Verhouding omvang schuld/belastingopbrengst	1,4

3 Waterveiligheid

3.1 Meerjarenperspectief

Meerlaagsveiligheid

Meerlaagsveiligheid is een belangrijke pijler voor het waterveiligheidsbeleid en is in de Deltavisie het uitgangspunt van beleid. Meerlaagsveiligheid bestaat uit drie lagen: preventie, veilige ruimtelijke inrichting en crisisbeheersing. We richten ons voornamelijk op de preventielaag. Hierbij staan onze waterkeringen centraal; ze zijn op orde en voldoen aan de norm. Centrale activiteiten zijn beheer, inspectie, beoordeling en verbetering. Het in gebruik nemen van nieuw areaal na de oplevering van versterkingswerken, het uitvoeren van de kadernota maaien, het toetsen van (regionale) keringen en kunstwerken en het voorkomen van de effecten van niet-waterkerende objecten kunnen extra beheer- en onderhoudskosten met zich meebrengen. We voldoen aan de Zorgplicht en deze is geborgd in de lijnorganisatie. Vanwege nieuwe inzichten van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut en het Intergovernmental Panel on Climate Change over de versnelde zeespiegelstijging onderzoeken we met Deltares, Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer en universiteiten de effecten hiervan op onze kust en polders. Onze keringen bieden niet alleen waterveiligheid; we gaan met de omgeving in gesprek over hoe we via multifunctioneel gebruik van de kering extra maatschappelijke waarde kunnen toevoegen.

Voor de tweede laag (veilige ruimtelijke inrichting) hebben wij niet de regie. We werken in het kader van ruimtelijke adaptatie intensief samen met gemeenten en provincie. Doel is om te komen tot een optimalisering van de inrichting van het gebied teneinde slachtoffers en schade bij een overstroming te beperken. Ons beheergebied is door alle polderdijken gecompartmenteerd. Om overstromingsrisico's vanuit aangrenzende poldergebieden te onderzoeken, gaan we een compartimenteringsstudie uitvoeren. Hiermee kunnen we inschatten welke (beschermende) effecten polderdijken hebben bij een eventuele overstroming. Verder zoeken we vanwege de Omgevingswet de komende jaren met collega-overheden naar meervoudig gebruik van data, zowel voor onze interne organisatie als extern.

De derde laag komt ter sprake in het effect Crisisbeheersing.

Beheer

Risicogestuurd beheer krijgt een impuls, zodat we in 2023 nog beter aantoonbare afwegingen maken tussen risico's, prestaties en kosten.

Inspectie

Vanuit de visie van risicogestuurd beheer bekijken we de frequentie en soort van onze inspecties. We hebben en houden onze data op orde waarbij we de datamonitoring en het datagebruik moderniseren en versnellen. We investeren in nieuwe technologieën, zoals drones en sensoren, en de daarbij horende kennis. Door slimme monitoring willen we meer direct inzicht krijgen in de staat van onze keringen om zo maatwerk per traject te leveren. We nemen het

plaatsen van sensoren op in het programma van eisen van dijkverbeteringsprojecten.

Beoordeling

De eerste Landelijke beoordelingsronde loopt van 2017-2023. Bij het beoordelen van onze vijftien primaire dijktrajecten volgen we een programmatische aanpak. We maken gebruik van het Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium (WBI2017) en onze eigen kennis. Hiermee kunnen de keringbeheerders de beoordeling uitvoeren en rapporteren aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. De Inspectie Leefomgeving en Transport houdt namens de minister toezicht op de beoordeling en controleert of de beoordelingen voldoen aan de gestelde voorwaarden in de Waterwet en het beoordelingsinstrumentarium. De resultaten van de eerstvolgende beoordeling van alle primaire keringen worden uiterlijk in 2023 aan de Eerste en Tweede Kamer aangeboden.

Conform de afspraak met de provincie toetsen we de genormeerde regionale keringen op dezelfde manier als de primaire keringen.

Het totale areaal aan regionale keringen bedraagt circa 1.096 kilometer (inclusief de afgewaardeerde categorie C-keringen). Daarnaast toetsen we de kunstwerken in de keringen (circa 1.000) en het effect van de niet-waterkerende objecten (zoals bebouwing en beplanting) op de regionale waterkeringen. Door deze toetsingswerkzaamheden nemen de kosten toe. We toetsen conform de leidraad, onze eigen richtlijnen en aanvullende richtlijnen van de provincie. In 2023 leveren we de rapportage op aan de provincie.

Verbetering

Het laatste project uit het HWBP-2 programma is de versterking van de Markermeerdijken. De HWBP-projecten komen hoofdzakelijk voort uit de (verlengde) derde toetsing van primaire waterkeringen (2011-2013). Projecten uit het landelijke HWBP komen in toenemende mate voort uit recente beoordelingen met het WBI2017. De jaarlijkse landelijke programmering van beschikbare gelden vindt plaats op basis van veiligheidsurgentie: dijktrajecten met een groot veiligheidsprobleem krijgen een hogere prioriteit. Hierdoor kan het toevoegen van nieuwe projecten leiden tot vertraging van projecten met een lage prioriteit. De veiligheidsurgentie van onze dijkvakken is over het algemeen relatief laag, waardoor de subsidiëring van nog niet gestarte projecten naar achteren kan schuiven.

Het programma Verbetering Boezemkades-2 (VBK-2) wordt voortgezet. In 2023 moet 160 kilometer afgekeurde regionale keringen aan de norm voldoen. In 2030 voldoen alle genormeerde keringen aan de norm (1.067 kilometer), inclusief kunstwerken en niet-waterkerende objecten (NWO).

Speerpunt van het collegeprogramma is: 'Door een innovatieve en proactieve aanpak van het hoogwaterbeschermingsprogramma en het programma verbetering boezemkaden voorop lopen op dit terrein en in samenwerking met andere waterschappen, kennisinstututen en anderen te komen tot verdere kennisontwikkeling en kennisuitwisseling.'

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		41,5	39,9	39,9	
MJP 2020-2023	41,5	42,4	42,6	44,6	45,5

Investerings <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		5,4	9,4	8,4	
MJP 2020-2023	1,4	0,9	7,4	6,4	6,0

De solidariteitsbijdrage aan het Rijk is gekoppeld aan de inflatie en stijgt daardoor. Verder zien we kostenstijgingen terug als gevolg van het maaibeleid, toetsingen, de fluctuatie in de subsidie van de HWBP-projecten en in zijn algemeenheid de toegepaste inflatie. Het investeringsvolume neemt af doordat de plannen voor kunstwerken voor regionale keringen nog onderhanden zijn.

3.2 Begroting

Het belang van waterveiligheid geldt voor ons allemaal; nu en in de toekomst. Klimaatadaptatie en verdere samenwerking met externe partners is belangrijk. We gaan verder met het implementeren van risicogestuurd assetmanagement. Dit vraagt om actuele, betrouwbare en complete informatie. Gegevensmanagement vormt een belangrijke basis, ook voor ontwikkelingen zoals de Zorgplicht Waterveiligheid, het WBI2017, de Basisregistraties en de Omgevingswet. Het proces om data te optimaliseren zetten we voort, waarbij continu inzicht in de staat van ons volledige areaal centraal staat. We bewegen van correctief naar preventief onderhoud op basis van risicogestuurd beheer. We blijven leren en verbeteren zodat we scherpere keuzes kunnen maken. Het HWBP gaat door met het versterken van dijken. De opgedane kennis en kunde zijn waardevol en daarom is het van belang dit te borgen in de organisatie. Het programma Verbetering Boezemkades-2 (VBK-2) wordt voortgezet. De HWBP-solidariteitsbijdrage bedraagt voor dit jaar € 10,9 miljoen.

Solidariteitsbijdrage¹ <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2018	2019	2020
HWBP-2	4,1	3,6	3,5
HWBP	7,1	6,6	7,4
Totaal	11,2	10,2	10,9

¹ De solidariteitsbijdrage wordt jaarlijks geïndexeerd met de meest recente raming door het Centraal Plan Bureau (CPB).

Resultaat 1: Onze waterkeringen bieden het beschermingsniveau zoals dat is afgesproken met de toezichthouder.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings				Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaarrekening		Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020		2018	2019	2020	
P001 In 2023 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijke HWBP-2-programma staan.	4,2	3,7	3,9	Uitgaven	101,3	161,2	96,5	Projecten in voorbereiding: <ul style="list-style-type: none"> • Markermeerdijk Durgerdam Projecten in uitvoering: <ul style="list-style-type: none"> • Markermeerdijken
				Inkomsten	-101,3	-161,2	-96,5	
				Netto	-	-	-	
P002 In 2050 zijn de primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma staan. In 2024 is de versterkingsopgave gebaseerd op de nieuwe normen helder.	7,9	6,8	7,5	Uitgaven	1,5	13,6	8,9	Projecten in Vervroegde Verkenningfase: <ul style="list-style-type: none"> • Markermeerdijken Gouzee & Buiten-IJ (exclusief Katwoude) Projecten in Verkenningfase: <ul style="list-style-type: none"> • Den Oever-Den Helder • Wieringermeerkering • Katwoude Projecten in de Planuitwerkingsfase: <ul style="list-style-type: none"> • Kunstwerken • Noordzeekanaal Koppelstukken (uitvoering binnen HWBP-2): <ul style="list-style-type: none"> • Texel • Markermeerdijken Durgerdam
				Inkomsten	-1,4	-12,3	-8,0	
				Afronding	0,1	-	-	
				Netto	0,2	1,3	0,9	

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings				Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaarrekening		Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020		2018	2019	2020	
P003 In 2023 heeft het VBK-2 programma de opdracht 160 kilometer afgekeurde regionale keringen weer aan de norm te laten voldoen. In 2030 voldoen alle genormeerde keringen aan de norm (1.067 km), incl. kunstwerken en Niet Waterkerende Objecten.	11,3	9,6	8,4	Uitgaven	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We verbeteren circa 20 km regionale kering, zodat ze aan de norm voldoen. We passen de toets- en verbetermethodiek aan op basis van onderzoeken.
				Inkomsten	-	-	-	
				Netto	-	-	-	
P004 In 2023 hebben we al onze keringtrajecten beoordeeld conform de afgesproken beoordelingsmethodiek.	2,5	2,9	3,3	Uitgaven	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We beoordelen minimaal drie primaire dijktrajecten met het wettelijk beoordelingsinstrumentarium. We toetsen ca. 150 km regionale keringen. We toetsen ca. 200 kunstwerken in de regionale keringen.
				Inkomsten	-	-	-	
				Netto	-	-	-	

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen				Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaarrekening		Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020		2018	2019	2020	
P005 In 2023 zijn wij een professioneel beheerder die in control is over zijn prestaties en daartoe constant aantoonbare afwegingen maakt tussen risico's, prestaties en kosten.	16,8	17,1	17,2	Uitgaven	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We doen onze afwegingen voor preventief onderhoud in het assetmanagementsysteem op basis van de priomatrixmethodiek. We spreken af dat projecten Life Cycle Management afwegingen opstellen. We stellen de Waterveiligheids-rapportage Primair en Regionaal op.
				Inkomsten	-	-	-	
				Netto	-	-	-	
Afrondingsverschil	-	-	0,1		-	0,1	-	
Totaal	42,7	40,1	40,4	Totaal	0,2	1,4	0,9	

P001: In 2023 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijke HWBP-2-programma staan.

Er is één HWBP-2-project in voorbereiding, dat is Markermeerdijken Durgerdam. Het HWBP-2-project Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam is in uitvoering.

De Raad van State procedure voor de Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam wordt naar verwachting begin 2020 afgerond. Daarna kan de uitvoering starten. De Markermeerdijken is het eerste project waarvoor een alliantiecontract is gesloten. Met de uitvoering van de Markermeerdijken komt het laatste en meest omvangrijke project uit het HWBP-2-programma in de realisatiefase.

De 'koppelstukken' van het HWBP, te weten Texel, Markermeerdijken en Durgerdam, worden meegenomen in de gelijknamige projecten.

De exploitatiebegroting bestaat voornamelijk uit de solidariteitsbijdrage HWBP. Deze daalt naar € 3,5 miljoen (2019: € 3,6 miljoen) Door de aard van de HWBP-2-projecten ontstaat een wisselend beeld in de investeringsinkomsten en -uitgaven.

P002: In 2050 zijn de primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma staan. In 2024 is de versterkingsopgave gebaseerd op de nieuwe normen helder.

De volgende HWBP-projecten zitten in de (Vervroegde) Verkenningsfase: Markermeerdijken Gouzee & Buiten-IJ, de gezamenlijke primaire waterkeringen tussen Den Helder en Den Oever (Balgzanddijk, Amsteldiepdijk en Wieringer Zeewering), de voormalige categorie C-kering Wieringermeerkering en Katwoude. Verder werken we in de Planuitwerkingsfase aan de voormalige categorie C-kering Noordzeekanaal en in verschillende fases van voorbereiding of realisatie aan de versterking van kunstwerken (zeven objecten). De 'koppelstukken' Texel, Markermeerdijken en Durgerdam worden meegenomen in de gelijknamige HWBP-2-projecten (P001).

De solidariteitsbijdrage bepaalt grotendeels de exploitatiebegroting. Deze stijgt voor het (nieuwe) HWBP van € 6,6 miljoen naar € 7,4 miljoen. Deze stijging komt deels door de groei van het programma en deels door inflatiecorrectie op basis van de IBOI. Naast de solidariteitsbijdrage betalen we een projectgebonden bijdrage van 10%. Het investeringsvolume is gedaald doordat de omvang van lopende projecten, na analyse van de consequenties van de Waterwet 2017, kleiner is geworden. De projecten Noordzeekanaal en Wieringermeerkering zijn afgewaardeerd naar regionale keringen. Daarnaast zijn projecten op de landelijke programmering van beschikbare gelden op basis van prioriteit in tijd verschoven.

P003 In 2023 heeft het VBK-2 programma de opdracht 160 kilometer afgekeurde regionale keringen weer aan de norm te laten voldoen. In 2030 voldoen alle genormeerde keringen aan de norm (1.067 km), incl. kunstwerken en Niet Waterkerende Objecten.

In 2009 is 1.067 kilometer genormeerde boezemkade op hoofdlijnen getoetst, waarbij 270 kilometer kade is afgekeurd. Met de provincie is afgesproken dat deze kades eind 2023 aan de norm voldoen. Het VBK-programma verbetert jaarlijks gemiddeld 20 kilometer. Eind dit jaar is circa 245 kilometer verbeterd en voldoet daarmee aan de norm. Hiervan is 110 kilometer verbeterd vanuit het VBK-1 programma en het restant vanuit het VBK-2 programma. Het verschil ten opzichte van 2019 wordt veroorzaakt doordat de kosten dit jaar gelijk zijn aan het programmabudget. Voorgaande jaren waren de kosten vanwege verschuivingen hoger zodat we aan de provinciale afspraken konden voldoen. De detailtoetsing van de 1.067 kilometer kade loopt door, waardoor er afgekeurde kades bijkomen die in 2030 aan de norm moeten voldoen. In 2019 zijn we begonnen met het ontwikkelen van een nieuwe toets- en verbeteringsmethodiek om efficiency te bereiken, die we vanaf dit jaar toepassen. De efficiency wordt vooral zichtbaar in de komende toetsingsperiode, omdat naar verwachting minder kilometers worden afgekeurd. Indien een afgekeurd grondlichaam of een waterkerend kunstwerk niet aan de norm voldoet, bepalen we in overleg met de toezichthouder een handelingsperspectief. In 2030 moeten alle afgekeurde grondlichamen en waterkerende kunstwerken aan de veiligheidsnormen voldoen. Naast de versterkingsopgave van grondlichamen wacht ons zeer waarschijnlijk ook een versterkingsopgave voor de waterkerende kunstwerken. Hiervoor zal een krediet worden aangevraagd bij het algemeen bestuur.

P004: In 2023 hebben we al onze keringtrajecten beoordeeld conform de afgesproken beoordelingsmethodiek.

Onze primaire keringen bestaan uit vijftien dijktrajecten, waarvan er twee zijn beoordeeld. Dit jaar beoordelen we minimaal drie dijktrajecten. In 2023 moeten alle trajecten beoordeeld zijn: dan verschijnt de landelijke veiligheidsrapportage over deze beoordelingsronde. Voor de beoordeling is het

beheerregister van belang, evenals de informatie uit inspecties, onderhoudswerken en verbeteringswerken. Dit geldt ook voor de informatie over de inzet van de crisisbeheersingsorganisatie. Het gestructureerd en centraal opslaan van deze data is in de zorgplicht verankerd.

Conform de afspraak met de provincie wordt de detailtoetsing van de genormeerde regionale keringen voortgezet. We toetsen wederom circa 150 kilometer regionale keringen en circa 200 kunstwerken. Onze aanpak is programmatisch met als einddoel het afronden van deze toetsronde in 2023 met goedkeuring van de provincie.

Het totale areaal aan regionale keringen bedraagt 1.096 kilometer (dit is inclusief de afgewaardeerde C-keringen die als regionale keringen zijn ingedeeld). We moeten nog circa 300 kilometer gedetailleerd toetsen. Van de circa 1.000 kunstwerken hebben we bijna de helft getoetst. De NWO's krijgen onze focus, omdat deze in eerdere toetsrondes beperkt en zonder afgestemde kaders met de toezichthouder zijn meegenomen. Het afronden van de toetsing van de kunstwerken en het oppakken van de toetsing van de NWO's zorgt voor een toename in de exploitatiekosten van € 0,4 miljoen. Verder moeten we de toetsresultaten van voor 2017 nogmaals bekijken, omdat deze nog niet met de nieuwe leidraad zijn getoetst. Het gaat hierbij om ongeveer 400 kilometer, waarvan een deel is versterkt in het programma VBK. We toetsen conform de leidraad, onze eigen richtlijnen en aanvullende richtlijnen vanuit de provincies in West-Nederland. De afgekeurde kilometers vormen input voor een nieuwe versterkingsopgave, die in de periode tot 2021 wordt ontwikkeld.

P005 In 2023 zijn wij een professioneel beheerder die in control is over zijn prestaties en daartoe constant aantoonbare afwegingen maakt tussen risico's, prestaties en kosten.

Als professioneel beheerder zetten we verschillende acties in gang. We maken inzichtelijk welke onderhoudstaken we preventief en welke we correctief willen uitvoeren. Daarnaast maken we onze assets inzichtelijk in het assetmanagementsysteem. Met behulp van de priomatrix maken we afwegingen tussen risico's, prestaties en kosten voor preventief onderhoud, waardoor we het optimale resultaat behalen voor het beschikbare budget.

We nemen de leiding op 'processen die ons beïnvloeden' door actief te sturen op prioritering binnen Toetsing en Versterking, en door beheerbelangen mee te nemen in de besluitvorming van interne en externe projecten. Door het toepassen van Life Cycle Management, wegen we de belangen van beheer mee bij de variantenafwegingen binnen projecten. Hiermee worden de totale kosten (aanleg, onderhoud, herstel) over de levensduur van een asset meegewogen in de variantenkeuze. Hiermee maken we inzichtelijk hoe onze onderhoudskosten wijzigen door opleveringen van projecten. Daarnaast worden voorbeelden opgesteld van ongewenste situaties voor onderhoud, die met projecten worden gedeeld.

Werkzaamheden door derden beoordelen we actief op de effecten voor de waterveiligheid. In de Waterveiligheidsrapportage tonen we aan dat we voor de primaire keringen voldoen aan de zorgplicht en dat we voor de regionale keringen voldoen aan de 'gevraagde resultaten van de pilot zorgplicht regionaal'.

Resultaat 2: Hollands Noorderkwartier is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- Rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P056 We geven nadere invulling aan het waterveiligheidsbelang en dragen dit zodanig uit dat in 2023 minimaal een kwart van de andere maatschappelijke partijen zich hiervoor medeverantwoordelijk voelt.	0,8	1,2	1,5	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • We voeren een veiligheidsanalyse uit op twee locaties aan de zandige kust. • We verkennen hoe we de functie van de compartimenteringskeringen die een bijdrage leveren aan de waterveiligheid, blijvend kunnen behouden. • We spreken een gedragen taakverdeling af met de te betrekken organisaties ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot de toegekende IPO-normering bij overschrijding van de bijbehorende schadebedragen. • We stellen met de omgeving in ons gebied een (traject)aanpak op voor de beoordeelde dijktrajecten die niet voldoen aan de waterveiligheidsnorm. • We onderzoeken de waterveiligheidsrisico's die afkomstig zijn vanuit aangrenzende arealen van aangrenzende keringbeheerders.
Totaal	0,8	1,2	1,5	-	-	-	

P056 We geven nadere invulling aan het waterveiligheidsbelang en dragen dit uit zodanig dat in 2023 minimaal een kwart van de andere maatschappelijke partijen zich hiervoor medeverantwoordelijk voelt.

We doen onderzoek naar verschillende klimaatscenario's en de effecten hiervan, bijvoorbeeld zeespiegelstijging, op onze kust. Zo kunnen we gedragen keuzes maken voor nu en de (verre) toekomst.

Bouwsteen: Alle dijken tellen mee! Een verdiepingsslag op het veiligheidsdenken

Voor de tweede laag (gevolgbeperking van overstromingen door maatregelen in de ruimtelijke inrichting) binnen het meerlaagsveiligheidsconcept werken we in het kader van ruimtelijke adaptatie samen met de gemeenten, provincie, maatschappelijke organisaties en burgers. Het doel is optimalisering van de inrichting van het gebied om slachtoffers en schade als gevolg van een overstroming verder te beperken. Hiervoor maken we scherp wat waterveiligheid en de gevolgbeperking van overstromingen betekenen voor de verschillende regio's in ons beheergebied. Om de risico's te beperken willen we onder andere gebruik maken van de bestaande gebiedscompartimentering die onze regionale en overige keringen bieden. Daarnaast leveren we kennis en expertise voor de stresstesten die gemeenten uitvoeren. Met de resultaten uit deze testen kunnen we actief het gesprek aangaan. In de fase van de zogenaamde 'risicodialoog' brengen we als stakeholder onze eigen belangen in. Daarnaast bekijken we de mogelijkheden van de multifunctionele dijk (zie P064). Met deze informatie dragen we bij aan de voorbereiding en totstandkoming van de gemeentelijke omgevingsvisies. We onderzoeken welke risico's er zijn voor onze eigen waterkeringen, afkomstig vanuit aangrenzend arealen van andere waterkeringbeheerders, zoals RWS en andere waterschappen.

De economische waarde van huizen, bedrijven en infrastructuur is de laatste jaren gestegen, waardoor de schade bij een overstroming groter is dan vroeger. Om deze reden (her)beschouwen we de normering van onze regionale keringen in samenhang met de genoemde waardevermeerdering van ons gebied en de overige (economische) ontwikkelingen.

De uitkomst hiervan kan er toe leiden dat we voor bepaalde keringen het proces in gang zetten om te komen tot een nieuwe normering, zodat deze weer in balans is met de economische waarde van het achterliggende gebied (herijken areaal en normering). Voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voeren we het gesprek met provincie en gemeenten, bijvoorbeeld in het kader van de omgevingsvisies, over waar wij deze wel en niet wenselijk vinden.

Resultaat 3: Door multifunctioneel gebruik bieden onze keringen niet alleen waterveiligheid maar hebben ze ook maatschappelijk toegevoegde waarde

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2020
	Jaar-rekening	Begroting		Jaar-Rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P064 In 2021 hebben we voor onze dijken geïdentificeerd welke functies naast waterveiligheid mogelijk zijn en hebben we dit kenbaar gemaakt bij onze partners.	-	-	0,3	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We identificeren welke functies naast waterveiligheid mogelijk zijn op dijktrajecten in ons beheergebied. We ontwikkelen een juridisch kader om multifunctioneel gebruik van waterkeringen te faciliteren.
P008 Onvoorzien Waterveiligheid	-	0,2	0,2	-	-	-	
Afrondingsverschil	-	-	-				
Totaal	-	0,2	0,5	-	-	-	

P064 In 2021 hebben we voor onze dijken geïdentificeerd welke functies naast waterveiligheid mogelijk zijn en hebben we dit kenbaar gemaakt bij onze partners.

Bouwsteen: Multifunctionaliteit als sterkte

Veel van onze waterkeringen worden naast het bieden van veiligheid tegen overstromingen ook gebruikt voor andere functies. Voorbeelden van dit multifunctioneel gebruik zijn kabels en leidingen, natuur, recreatie, wegen en bebouwing. Multifunctionaliteit en waterveiligheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, maar kunnen op gespannen voet met elkaar staan. De gevolgen voor de waterveiligheid op de middellange termijn zijn nog onduidelijk. Daarnaast vraagt het anticiperen op klimaatverandering en de voortdurende bodemdaling om flexibiliteit van het beheren van onze keringen.

Om de multifunctionaliteit zo goed mogelijk te (blijven) faciliteren, werken we graag samen en mee aan het meervoudig gebruik van onze dijken, met name voor de brede maatschappelijke doeleinden zoals de energietransitie en het vergroten van de biodiversiteit. Hiervoor moeten we goed kijken wat de potentie is van alle keringen, om met deze informatie het gesprek met gemeenten te kunnen voeren in het kader van hun omgevingsvisies.

Bouwsteen: Dijk als kabelgoot

De bovengrondse en ondergrondse infrastructuur wordt steeds drukker, met als gevolg dat de regie op de infrastructuur in de ondergrond steeds complexer wordt. De dijk als kabelgoot is een metafoor voor een zodanige oplossing van de problematiek van (re)constructie van nutsvoorzieningen langs en in de waterkering dat deze meerdere maatschappelijke doelstellingen ten goede komt. De ambitie is een optimale samenwerking tussen overheden en kabels- en leidingenbeheerders. We willen een overeenkomst sluiten met PWN en Liander om data (kadeverbeteringsplannen, wegonderhoudsplanning en leidingvervangingsplannen) uit te wisselen. Verder delen we lange termijn onderhoudsplannen met elkaar.

3.3 Risico's waterveiligheid

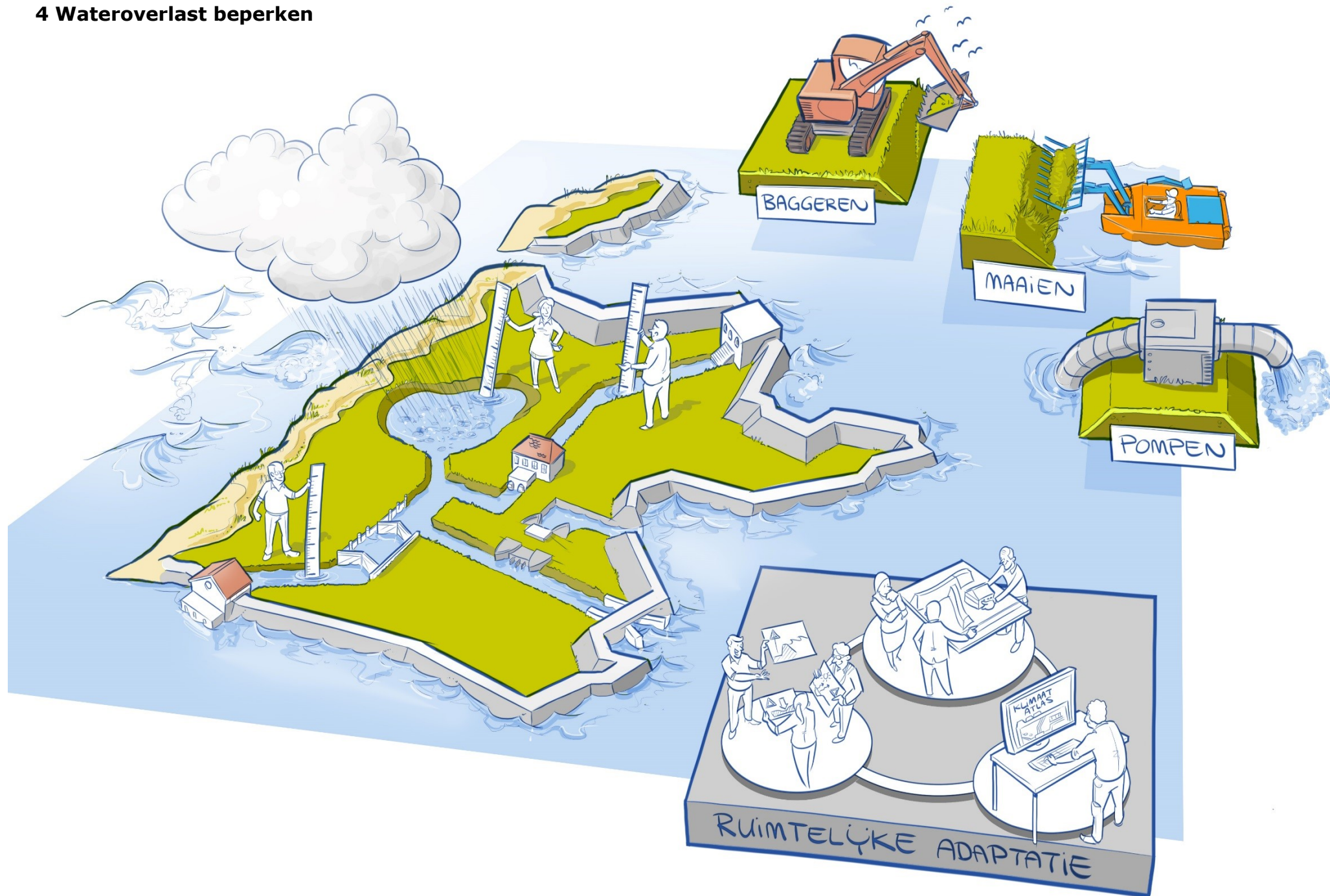
In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Project MMD: De beroepsprocedure tegen de korting op de subsidiebeschikking valt voor HHNK negatief uit.	1	€12.100.000	Operationeel	Buiten de formele bezwaarprocedure zoeken we in overleg met RWS naar de mogelijkheden om dit geschil op te lossen.
Ongewijzigd	Project MMD: De meerkosten van de aanleg van de vaargeulen ten gevolge van nadere vergunningsvoorwaarden wordt niet of slechts gedeeltelijk gehonoreerd.	1	€13.310.000	Operationeel	Opstellen van onderbouwing bij het verzoek tot bijstelling / verzoek tot wijziging (VTW) van de beschikking (subsidie) HWBP-2 Markermeerdijken realisatiefase.

Status	Risicogebeurtenis	Risico- score	Max. Fin. Gevolg	Risico- categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Project MMD: Na 1 maart 2018 zijn er wijzigingen doorgevoerd op het Voorkeursalternatief (VKA) die niet gedekt zijn in de beschikking. De subsidiabiliteit is nog niet gegarandeerd.	3	€19.360.000	Operationeel	Als beheersmaatregel wordt een onderbouwing van de claim gevraagd aan het Alliantiemanagementteam (AMT). Op basis van deze onderbouwing wordt met de subsidiegever overleg gevoerd over de subsidiabiliteit.
Ongewijzigd	Project MMD: De rechtmatigheid en subsidiabiliteit van projectwerkzaamheden wordt door de subsidient betwijfeld.	3	€2.000.000	Operationeel	Als beheersmaatregelen wordt het programmabureau voorafgaand aan en tijdens de voortgang van de VTW geïnformeerd over de werkzaamheden. Hierbij worden tevens VTW's met grote financiële impact meegenomen in het jaarlijks voortgangsoverleg met het programmabureau (C5-moment).
Ongewijzigd	Project MMD: In een bestuurlijk overleg op 9 april 2018 (provincie Noord-Holland, Ministerie van I&W en HHNK) is besloten om tijd te nemen om n.a.v. vragen vanuit de Commissie M.E.R. aanvullende informatie aan te leveren ten einde de daadwerkelijke politieke besluitvorming mogelijk te maken. Start van de uitvoering verschoof hierdoor van 1 juli 2018 naar 1 januari 2019. De extra kosten die een gevolg zijn van dit besluit zijn niet of slechts gedeeltelijk subsidiabel.	1	€6.050.000	Operationeel	Opstellen van een notitie waarin uiteengezet wordt welke activiteiten zijn uitgevoerd die hebben geleid tot extra kosten om enerzijds de aanvullende informatie aan te leveren en anderzijds om de kosten van de vertraging van een half jaar te onderbouwen.

4 Wateroverlast beperken

4.1 Meerjarenperspectief

Door de aan- en afvoer en tijdelijke opslag van water reguleren we het waterpeil. Zo beperken we de gevolgen van wateroverlast zoveel mogelijk. Met het programma Wateropgave 1 en de bouw van gemaal C. Mantel hebben we een solide basis gelegd.

Het is een uitdaging om het water dagelijks via gemalen, stuwen en sluizen te verpompen en de peilen te handhaven. Daarom zijn we gestart met de watersysteemanalyse. Hiermee brengen we hydrologische knelpunten in beeld en onderzoeken we wat de klimaatverandering betekent voor het beheer en onderhoud, zoals de schouw en het peilbeheer. Dit vergroot ons inzicht, waarmee we de mogelijkheden van ons watersysteem door kennis beter kunnen benutten met gemeenten en provincie.

De afspraak uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is dat Nederland in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig moet zijn ingericht. Dit doen we onder andere door kennis samen te brengen in het traject van ruimtelijke adaptatie en de aanpak van hydrologische knelpunten met het programma overgangperiode tussen Wateropgave 1 en 2. Tegelijkertijd blijven we investeren in het boezemsysteem. Naast de bouw van gemaal Monnickendam en het project 'Verbetering natte infrastructuur Noordkop' investeren we in de samenwerking met RWS waarbij we met slim watermanagement het dagelijkse waterbeheer verder optimaliseren.

We onderzoeken, onder andere door de watersysteemstudie, de verdere flexibilisering van het watersysteem, de zogenaamde systeemsprong naar een nieuwe norm. De kosten van toekomstige maatregelen zijn niet opgenomen in onderstaande tabellen.

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		55,9	56,1	56,5	
MJP 2020-2023	57,0	58,7	61,3	62,5	63,6

Investerings <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		10,5	11,6	2,5	
MJP 2020-2023	2,7	4,1	6,5	7,6	2,2

De kostenstijging in de exploitatie is voornamelijk het gevolg van de toegepaste inflatie, het maaibeleid en de kosten voor de overgangperiode tussen Wateropgave 1 en 2. De investeringen voor het Klimaat- en energieprogramma zijn verdeeld over verschillende effecten en prestaties. Onder dit effect vallen

mogelijke investeringen in windenergie, thermische energie uit oppervlaktewater en het verder energiezuinig maken van de gemalen. Een eventuele investering in windenergie zal niet eerder dan 2021 plaatsvinden. Verder zijn de uitgaven voor procesautomatisering verplaatst van 2021 naar 2022 en 2023, zodat de resultaten van eerdere procesautomatiseringen kunnen worden meegenomen. De laatste fase van uitvoering van gemaal Monnickendam veroorzaakt het hogere volume in 2022.

4.2 Begroting

De komende jaren anticiperen we, met onze partners, op de doorgaande klimaatverandering en maatschappelijke ontwikkelingen. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie pleit voor een snellere en intensievere aanpak van onder andere wateroverlast. We zien dat wateroverlast, ondanks alle inspanningen, steeds vaker voorkomt.

Resultaat 1: In ons beleid en programma's zijn klimaatbestendigheid en maatschappelijke ontwikkelingen verwerkt.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P009 In 2022 werken HHNK en (gebiedsgerichte) partners samen in het kader van de Omgevingswet.	3,1	3,8	3,8	0,2	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We nemen van twee gemeenten het onderhoud van stedelijk water over (OSW). In twee prioritaire gebieden start een integraal gebiedsproces in het kader van ruimtelijke adaptatie. We stellen voor de vijf regio's een integrale HHNK agenda op. De concept uitvoeringsplannen voor de vijf regio's komen gereed.
Totaal	3,1	3,8	3,8	0,2	-	-	

P009 In 2022 werken HHNK en (gebiedsgerichte) partners samen in het kader van de Omgevingswet.

Bouwsteen: De klimaatbestendige stad (voorheen: De stad wordt nat)

Deze bouwsteen is een gebiedsbreed proces geworden waarbij wij met het merendeel van de gemeenten en PWN werken aan een klimaatadaptieve inrichting van zowel het stedelijke als het landelijke gebied. Hiermee geven wij uitvoering aan het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie; hierbij worden de

kwetsbaarheden in beeld gebracht met een stresstest. Op basis hiervan wordt een risicodialoog gevoerd gericht op het risico op wateroverlast, watertekort, hittestress, waterveiligheid, bodemdaling en in sommige gevallen waterkwaliteit, als gevolg van klimaatverandering. Tenslotte worden uitvoeringsplannen opgesteld. Gemeenten zijn leidend in dit proces. We werken in vijf regio's, namelijk West-Friesland, de kop van Noord Holland, Zaanstreek/Waterland, Noord-Kennemerland Noord en Noord-Kennemerland Zuid. We ontsluiten kennis over het watersysteem met onder andere de klimaatatlas, watersysteemstudies en het kennisnetwerk 'klimaatnetwerk Noorderkwartier'. De gemeenten moeten beschikken over uitvoeringsplannen. Iedere regio heeft een eigen tempo en dynamiek. We willen snel en flexibel kunnen aansluiten op dit proces en stellen daarom per regio een integrale agenda op met alle effecten. Zo werken we met onze partners aan een toekomstbestendige inrichting van de leefruimte en het watersysteem.

De uitvoeringsplannen ruimtelijke adaptatie komen in de plaats van gemeentelijke waterplannen. Dit jaar worden drie waterplannen afgerond.

Om de maatschappelijke kosten laag te houden, is in het Nationaal Bestuursakkoord Water afgesproken dat waterschappen het beheer en onderhoud van stedelijk water overnemen van gemeenten (OSW). Dertien gemeenten hebben nog stedelijk water in beheer. Dit jaar nemen we van twee gemeenten het stedelijke water over. Deze overnames worden waar mogelijk gekoppeld aan de overdracht van wegen.

In het kader van de Omgevingswet moeten alle gemeenten omgevingsvisies opstellen, waaronder de visie op het watersysteem en de waterveiligheid. Een aantal gemeenten laat het proces van omgevingsvisie en ruimtelijke adaptatie samenvallen. Dit is een dynamisch en omvangrijk proces. We kunnen niet bij alle processen tegelijk aansluiten, daarom zullen we op basis van prioriteit een efficiënte bijdrage leveren.

Bij toekomstige bouwplannen boven het Noordzeekanaal moet rekening gehouden worden met nieuwe maatschappelijke vraagstukken, zoals het bouwen op slappe bodems, de energietransitie en het klimaatadaptief bouwen in binnenstedelijke gebieden. Veel van deze vraagstukken raken het waterbeheer. We kijken bijvoorbeeld naar onze assets als energiebron. Juist in deze samenhang is het van belang dat we letten op het behouden van de veerkracht in het watersysteem. We zullen door advisering en vergunningverlening meedenken met initiatiefnemers en waar nodig handhaven.

Resultaat 2: Het watersysteem en de beheerinstrumenten zijn op orde en afgestemd met en op de omgeving.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P011 In 2020 weten we waar het watersysteem kwetsbaar is voor wateroverlast en het faciliteren van maatschappelijke functies.	1,0	1,3	1,9	-	1,8	1,5	<ul style="list-style-type: none"> We ronden de watersysteemstudie af als basis voor het programma Wateropgave 2. Het project in het westelijk deel van de polder Beetskoog wordt afgerond. We starten de uitvoering van het programma Overgangperiode tussen Wateropgave 1 en 2.
P012 In 2021 zijn 120 polders op orde gebracht.	2,3	2,1	2,0	1,0	0,2	0,5	
P013 In 2023 zijn al onze data en analyses informatie geworden voor ons zelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.	0,9	0,8	1,0	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> De 3Di-modellenset boezemcalamiteiten en wateroverlast komt gereed.
P014 In 2022 beheren we de profielen van onze waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de in het gebied afgesproken aan- en afvoernormen.	16,8	17,6	17,5	-	0,1	0,1	<ul style="list-style-type: none"> We baggeren conform het baggerprogramma. In het nieuwe maaicontract worden de uitgangspunten van de kadernota maaien stapsgewijs geïmplementeerd. De legger wordt opgesteld.
P015 In 2022 regelen we de waterpeilen in de waterlopen	29,8	31,1	32,1	-2,7	0,6	2,0	<ul style="list-style-type: none"> We maken een gebiedsbrede jaarlijkse herziening van de peilbesluiten.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
zodanig dat ze voldoen aan de afspraken met het gebied (gebiedsnorm).							<ul style="list-style-type: none"> We voeren groot onderhoud aan de gemalen uit op basis van het gemalenprogramma. Het gemaal Monnickendam is in uitvoering. We beschikken over een beslissingsondersteunend instrument voor wateroverlast tijdens crisissituaties. Het haalbaarheidsonderzoek windenergie wordt opgeleverd aan het dagelijks bestuur.
P016 Onvoorzien Wateroverlast beperken	-	0,3	0,3	-	-	-	
Afrondingsverschil	-	-	0,1	0,1	-	-	
Totaal	50,8	53,2	54,9	-1,6	2,7	4,1	

P011: In 2020 weten we waar het watersysteem kwetsbaar is voor wateroverlast en het faciliteren van maatschappelijke functies.

Het programma Wateropgave 1 zit in de laatste fase van uitvoering en is gereed in 2021. We ronden de watersysteemstudie af en geven uitvoering aan een overgangsprogramma, waarin we met onze gebiedspartners de risicodialoog starten (P009). In minimaal vier gebieden (Wieringermeer, Drieban, Vliegveld Bergen en Beetskoog) zijn de eerste projecten gestart. De inrichting van het westelijk deel van de Beetskoog wordt afgerond. Tegelijkertijd starten we met

het opstellen van het programma Wateropgave 2. De besluitvorming vindt in 2021 plaats. De stijgende exploitatiekosten worden veroorzaakt door de werkzaamheden voor het afronden van de watersysteemstudie en door het programma Wateropgave 2.

P012: In 2021 zijn 120 polders op orde gebracht.

Voor de laatste van de 120 polders, de Oosterlanderkoog, zijn de vergunningaanvragen ingediend en is gestart met de bouw van gemaal Waard Nieuwland. Bij het uitvoeren van de watersysteemmaatregelen Waard Nieuwland zijn archeologische sporen aangetroffen. Eventueel aanvullend onderzoek of opgravingen kunnen extra kosten en vertraging tot gevolg hebben.

P013: In 2023 zijn al onze data en analyses informatie geworden voor ons zelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.

We completeren de set hydrologische modellen (grond- en oppervlaktewater), die wordt ingezet bij een groot aantal vraagstukken op het gebied van waterveiligheid, wateroverlast en verzilting. De visie en doelen ten aanzien van het kwantiteitsmeetnet (grond- en oppervlaktewater) worden vertaald naar passende monitoring. We voeren verbeteringen in ons Waterinformatiesysteem door zodat we op een betrouwbare wijze kwantiteitsdata opslaan en ontsluiten.

P014: In 2022 beheren we de profielen van onze waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de in het gebied afgesproken aan- en afvoernormen.

We houden de aan- en afvoer van ons watersysteem op orde door te baggeren en waterplanten te maaien of te verwijderen. Hierbij nemen we de afspraken op het gebied van waterkwaliteit en biodiversiteit mee. Op basis van het baggerprogramma baggeren we circa 340 kilometer waterloop. In het nieuwe maaicontract worden de uitgangspunten van de kadernota maaien stapsgewijs geïmplementeerd en willen we aansluiten op de lokale omstandigheden. Daarom maken we gebiedsgerichte uitwerkingen.

We stellen de legger op en hanteren de brede kijk. Tegelijkertijd starten we met het bepalen van leggerafmetingen op basis van de minimale afvoercapaciteit. Daarmee geven we ruimte aan biodiversiteit en optimaliseren we het onderhoud. De klimaatontwikkeling heeft invloed op de plantengroei. We starten met een onderzoek naar de invloed van de klimaatverandering op de schouw en actualiseren het schouwbeleid.

P015 In 2022 regelen we de waterpeilen in de waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de afspraken met het gebied (gebiedsnorm).

Het beheer van het watersysteem bestaat uit een samenhangend geheel van afspraken en peilregulerende objecten. We stemmen met onze partners de peilen af op de maatschappelijke functies. Met het dagelijks beheer van onze objecten zorgen we dat we voldoen aan gemaakte afspraken. Daarbij willen we zo min mogelijk energie gebruiken. We houden de peilbesluiten actueel met een gebiedsbrede jaarlijkse herziening. We werken aan een systematische tienjaarlijkse herziening van de peilbesluiten. Dit traject zit in de eindfase en we starten de dialoog over het moderniseren van dit proces.

Groot onderhoud aan gemalen voeren we uit op basis van het gemalenprogramma. Daarmee reduceren we de grootste risico's. We gaan verder met de realisatie van gemaal De Poel en starten met de renovatie van de gemalen Pieter Engel en Oosterpolder. Ook starten we met groot onderhoud aan gemaal Leemans. Vanuit de investeringen is gemaal Monnickendam in uitvoering.

Met onze partners willen we het gesprek voeren over het minimaliseren van wateroverlastschade tijdens calamiteiten. Door kennis samen te brengen werken we aan een afwegingskader. Hiervoor maken we een ondersteunend instrument in de vorm van spelgebaseerd leren (serious gaming).

De robuustheid van het watersysteem neemt af. Dit komt onder andere door intensivering van het ruimtelijk gebruik, toename van de economische waarde en de hoge kwaliteitseisen die daardoor aan het watersysteem worden gesteld. Daarnaast neemt het aantal objecten, zoals stuwen en gemalen, toe door de overname van stedelijk water. Hierdoor stijgen de kosten voor beheer en onderhoud.

Het exploitatieverschil wordt voornamelijk veroorzaakt door inflatie.

4.3 Risico's wateroverlast beperken

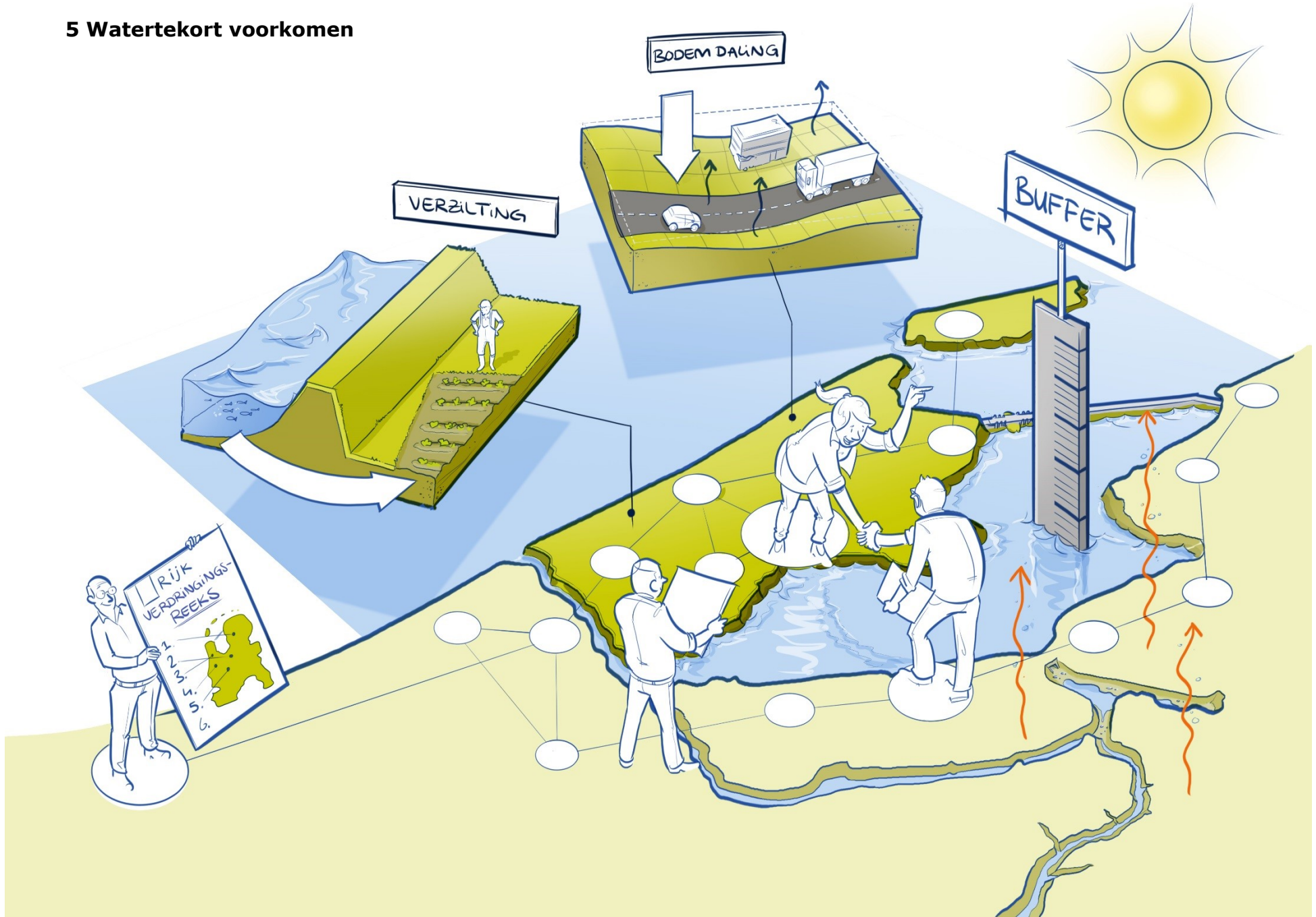
In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Ontvangen EU-subsidies moeten -deels- terugbetaald worden en/of boetes moeten betaald worden voor reeds afgeronde projecten van het programma Wateropgave omdat uit aanvullende controles door de subsidieverlener blijkt dat -op onderdelen- niet is voldaan aan de subsidievoorwaarden. De aanvullende controleperiode loopt voor de meeste projecten af in 2021 en voor enkele projecten in 2028.	2	€2.000.000	Politiek/ bestuurlijk	De administratie en dossiervorming van de uitgevoerde projecten zijn zo goed mogelijk ingericht en aangevuld naar de eisen van de subsidieverstrekker. Zo heeft het dagelijks bestuur voor een aantal projecten het besluit genomen (15.209) om af te mogen wijken van de aanbestedingsregels van HHNK. Hierdoor is op dit onderdeel de kans verkleind dat we subsidies moeten terugbetalen of boetes moeten betalen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico- score	Max. Fin. Gevolg	Risico- categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Subsidie voor gemaal Monnickendam wordt niet verstrekt omdat HHNK zijn afspraken met de subsidieverstrekker niet nakomt.	2	€3.000.000	Politiek/ bestuurlijk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tijdig starten met de voorbereidingen van de bouw van het gemaal Monnickendam. 2. In het tweede kwartaal 2018 is uitstel aangevraagd aan de subsidieverstrekker. HHNK heeft goedkeuring op het gevraagde uitstel ontvangen. 3. Binnen krediet uitvoeren van het werk (door evt. krediet te verruimen indien marktomstandigheden dat vragen, EMVI-criteria in de uitraag opnemen die stremmingen van de N247 tot een minimum beperken, te sturen op plafondbedrag).
Ongewijzigd	De aannemer van gemaal C. Mantel (Schardam) heeft een claim ingediend ter hoogte van circa € 1 miljoen voor vermeend meerwerk. Hierdoor kunnen de uitgaven hoger worden dan het beschikbare krediet.	2	€1.700.000	Juridisch/wettelijk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Onderzoeken of vermeende meerkosten gerechtvaardigd zijn. De vermeende meerwerkkosten zijn technisch en juridisch onderzocht en niet gerechtvaardigd bevonden. De claim van de aannemer is in het vierde kwartaal 2018 officieel afgewezen. We wachten nu af of de aannemer deze zaak naar de rechter brengt. 2. Aanvullend uitvoeringskrediet aanvragen. Op basis van de prognose van het vierde kwartaal 2018 zal elke betaling voor vermeend meerwerk boven de circa € 1 ton tot een kredietoverschrijding leiden. Op dat moment zal een aanvullend uitvoeringskrediet worden aangevraagd.

5 Watertekort voorkomen

5.1 Meerjarenperspectief

Zoet water wordt minder vanzelfsprekend en kostbaarder. Door mensen en kennis te verbinden, zorgen we voor een duurzame en eerlijke verdeling van het beschikbare zoete water. Centraal in deze aanpak staat de 'Trias Aquatica'. Deze bestaat uit zuinig met zoetwater, inzetten en ontwikkelen van 'nieuwe' zoetwaterbronnen en veiligstellen van de klassieke zoetwaterbronnen: het IJssel- en Markermeer.

Zuinig omgaan met water

De grootste waterverbruiker in ons beheergebied is de agrarische sector. Zuinig omgaan met water gaat hierdoor met name om efficiënt watergebruik binnen deze sector. We vergroten kennis over water op bedrijfsniveau en verzilting van oppervlakte- en grondwater.

Inzetten en ontwikkelen van 'nieuwe' zoetwaterbronnen.

Texel is niet aangesloten op de zoetwaterbuffer van het IJssel- en Markermeer. Het gebied is daardoor gevoeliger voor watertekort. Naar aanleiding van de droge zomer van 2018, wordt gezamenlijk gezocht naar nieuwe bronnen van zoet water. We werken met agrariërs aan een systeem van ondergrondse opslag van zoet water. Het afvalwater uit de rwzi Everstekeog zetten we in als bron voor schoon water. We dragen bij aan de nieuwe ideeën die ontstaan op Texel.

Veiligstellen van de klassieke zoetwaterbronnen: het IJssel- en Markermeer

Zoet water wordt via de rivieren naar het IJssel- en Markermeer gevoerd om vervolgens verdeeld te worden over de regio Noord-Nederland en Noord-Holland. In droge perioden werken deze meren als een wateropslag waar alle aangrenzende waterschappen gebruik van maken. Met de IJsselmeerregio zorgen we dat de mogelijkheden van het IJssel- en Markermeer optimaal worden benut. We zetten zowel in op het vergroten van de zoetwaterbuffer als op het duurzaam en zuinig gebruiken van dit water. In perioden van tekorten verdelen we het water eerlijk over de gebieden die het hardst water nodig hebben. Daarnaast verkennen we de mogelijkheden om (regen)water in de winter vast te houden voor in perioden van tekorten. Beheergrenzen vormen daarbij geen belemmering. Ook binnen ons eigen beheergebied zorgen we met onze partners voor een eerlijke verdeling van het water.

Verzilting

Doordat Noord-Holland laag ligt, is er kans op verzilting van het oppervlaktewater. De klimaatverandering verergert het verziltingseffect. We monitoren de verzilting in onze watersystemen actief en op sommige plekken (Kooybrug, Noordhollandsch Kanaal) sturen we op het zoutgehalte door middel van doorspoeling met zoet water. Verzilting op perceelniveau kunnen we niet bestrijden en is de verantwoordelijkheid van de agrariër. Daarbij helpt onze investering in een Zoet Zout Knooppunt. Hierin komen vraag en aanbod, kennis en ervaring, en pilot en opschaling naar de praktijk bij elkaar waardoor we maatwerk kunnen leveren.

Bodemdaling in het veenweidegebied

Bodemdaling veroorzaakt maatschappelijke schade. In 2017 heeft het Planbureau voor de Leefomgeving de omvang van de schade inzichtelijk gemaakt. In 2019 heeft de Tweede Kamer het Klimaatakkoord vastgesteld en afgesproken dat de CO₂-emissie vanuit de veengebieden met een megaton moet afnemen in 2030. Deze opgave moet gezamenlijk gerealiseerd worden. De provincies zijn hierin leidend en stellen veenweideprogramma's op. Waterschappen hebben vanuit de rol als waterbeheerder een belangrijke taak. In 2020 stellen we samen met de Unie van Waterschappen een "*positionpaper broeikasgassen veenweide*" op, we zijn een actieve speler aan de veenweide-tafel en werken samen met STOWA aan een nationaal onderzoeksprogramma broeikasgassen veenweide. We nemen deel aan het landelijke debat over en het onderzoek naar de effecten van bodemdaling. 10% van ons beheergebied heeft een veenbodem. In ons beheergebied werken we met het innovatieplatform veen (IPV) aan het vergroten van onze kennis. We brengen onze kennis van het watersysteem in bij de pilot Amsterdam Wetlands Interbestuurlijk Programma - vitaal platteland. Dit is één van de vier pilotgebieden waar op kleine schaal de emissiereductie van broeikasgassen in samenhang met andere opgaven in het gebied wordt onderzocht. Met onze kennis leveren we een bijdrage aan het provinciale veenweideprogramma en actualiseren we de kennis over onze veenweidegebieden. We zijn lid van het platform slappe bodems.

Grondwater

Voor de ontwikkelingen rondom grondwaterbeheer en om de toenemende vragen en wensen vanuit maatschappelijke functies te beantwoorden is nog geen extra geld opgenomen.

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		0,9	0,9	0,9	
MJP 2020-2023	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1

Investerings <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		-	-	-	
MJP 2020-2023	0,2	0,1	-	-	-

5.2 Begroting

Binnen ons eigen beheergebied verdelen we het beschikbare water conform de door de provincie vastgestelde verdringingsreeks. Waar mogelijk optimaliseren we het waterbeheer door het formuleren van sturingscriteria en het inzichtelijk maken van de hoeveelheid water die wij inlaten en gebruiken. We brengen de waterbeschikbaarheid in beeld door gebiedsprocessen en ruimtelijke adaptatie. Dit doen we om de veerkracht van watergebruikers te vergroten.

Om kennis te delen over de toenemende druk van zout op zoet water is het Zoet Zout Knooppunt actief.

Resultaat 1: De zoet-grondwatervoorraad is op orde, van goede kwaliteit en wordt duurzaam beheerd.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P017 In 2020 werken we efficiënt samen met onze partners in het grondwaterbeheer om onomkeerbare effecten te voorkomen en het duurzaam gebruik van de ondergrond te stimuleren.	0,2	0,2	0,2	-	0,2	0,1	<ul style="list-style-type: none"> We maken afspraken 'Perforaties van de bodem', gericht op het voorkomen van verzilting van grondwater.
Totaal	0,2	0,2	0,2	-	0,2	0,1	

P017 In 2020 werken we efficiënt samen met onze partners in het grondwaterbeheer om onomkeerbare effecten te voorkomen en het duurzaam gebruik van de ondergrond te stimuleren.

Zoet grondwater is de basis voor landbouw. Activiteiten in de ondergrond nemen toe, zoals koude/warmte-opslag en verticale doorboringen van grondlagen bij bouwactiviteiten (perforatie). Hierdoor neemt de kans op vervuiling en verzilting van de zoete grondwatervoorraad toe. Wanneer we hier niet adequaat mee omgaan, zijn de effecten vaak onomkeerbaar. Met onze maatschappelijke partners maken we afspraken over perforaties van de bodem.

Voor inzicht over de grondwatervoorraad maken we gebruik van landelijke en bestaande gegevens en eigen projectgegevens. Deze informatie is voldoende basis om onze taak uit te voeren. In het kader van het Deltaplan zoetwater werken we aan het vergroten van de kennis over de verzilting van het grondwater.

Resultaat 2: Wij werken de Deltabeslissing Zoetwater conform onze Deltavisie en ons Waterprogramma uit via de Trias Aquatica in gebiedsgerichte afspraken en ons beheer.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P018 In 2021 is het zoetwater op een duurzame en eerlijke manier verdeeld, conform de geldende waterakkoorden en verdringingsreeks.	0,9	0,2	0,4	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> Onze agenda wordt ingebracht in de actualisatie van het rapport Waterverdeling Noord-Nederland. We voeren een onderzoek uit om verziltingsbronnen in het boezemsysteem te lokaliseren en te kwantificeren. We beschikken over criteria om het water in relatie tot verzilting goed over het boezemsysteem te verdelen. In de klimaatatlas komt een waterbeschikbaarheidskaart beschikbaar.
P019 In 2021 is het voorzieningenniveau uitgewerkt in pilots, samenwerkingstrajecten en in tien prioritaire gebieden met een integrale gebiedsaanpak.	0,4	0,5	0,5	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We maken een kadernotitie Verzilting. We ondersteunen het project Zoete Toekomst op Texel door onze kennis te delen.
Afrondingsverschil	-	-	-0,1	-	-	-	
Totaal	1,3	0,7	0,8	-	-	-	

P018 In 2021 is het zoetwater op een duurzame en eerlijke manier verdeeld, conform de geldende waterakkoorden en verdringingsreeks.

We onttrekken op een gemiddelde zomerse dag ongeveer 30m³ per seconde water uit het IJssel- en Markermeer. Het meeste water wordt gebruikt voor landbouw en circa vijftien procent om het systeem door te spoelen. Hiermee voorkomen we dat het zoete water zout wordt. In de wintermaanden pompen we water ons gebied uit. We brengen de verziltingsbronnen in beeld, zodat we deze kunnen aanpakken en minder water hoeven te gebruiken om door te spoelen. Ook agrariërs kunnen maatregelen treffen en zuiniger omgaan met water. Hierover gaan we met de agrarische sector in gesprek. We nemen de aandachtspunten uit andere effecten mee, zoals wateroverlast, gezond water en ruimtelijke adaptatie, om efficiënt en integraal te werken. We gaan met de provincie onze kennis over de watervraag in veengebieden vergroten.

P019 In 2021 is het voorzieningenniveau uitgewerkt in pilots, samenwerkingstrajecten en in tien prioritaire gebieden met een integrale gebiedsaanpak.

Een tekort aan zoetwater in droge tijden leidt tot verziltingsproblemen, bijvoorbeeld in de Noordkop of in de diepe droogmakerijen. In het veenweidegebied leidt langdurige droogte tot extra inklinking. Om meer richting te geven aan het verziltingsvraagstuk van oppervlaktewater maken we een Kadernota Verzilting. Ook participeren we in het project Zoete Toekomst Texel, dat geïnitieerd is door de agrarische sector. In de gebiedsprocessen Ruimtelijke adaptatie zijn verzilting en bodemdaling, in het kader van de watertekortproblematiek, onderdeel van de risicodialoog. In 2018 is het Zoet Zout Knooppunt gestart. Dit netwerk heeft als doel expertise te bundelen in regio's met toenemende druk van zout op zoet water. We nemen actief deel aan dit netwerk en zetten met PWN en de provincie een regiomakelaar in om kennis te delen.

Bouwsteen: Bodemdaling in veenweiden

Bodemdaling veroorzaakt grote maatschappelijke schade. In 2017 heeft het Planbureau voor de Leefomgeving de omvang van de schade inzichtelijk gemaakt. Om het vraagstuk beheersbaar te maken, is samenwerking nodig en kennis van gerelateerde maatschappelijke onderwerpen.

Wij dragen bij aan de landelijke discussie over bodemdaling: we zijn voorzitter van de tijdelijk werkgroep bodemdaling van de Unie van Waterschappen, lid van het Platform Slappe Bodem en doen actief mee in het Interbestuurlijk programma Vitaal Platteland. Daarnaast dragen we zowel ambtelijk als bestuurlijk bij aan de provinciale Taskforce Bodemdaling, die bestaat uit de provincie Noord-Holland (trekker), de Noord-Hollandse waterschappen en de gemeenten Zaanstad en Amsterdam. De ambities van de Taskforce zijn vertaald in een maatregelenpakket waaraan we uitvoering geven of bijdragen.

Om innovatie te stimuleren waarmee bodemdaling wordt tegengegaan, dragen we met andere waterschappen bij aan het Veenweiden Innovatiecentrum (VIC) in Zegveld. Daarnaast verlenen we subsidie aan het vijfjarige onderzoeksprogramma van Landschap Noord-Holland en Water, Land en Dijken, in het kader van het Innovatieprogramma veen. De hoogte van deze subsidie bedraagt maximaal € 0,1 miljoen per jaar voor de periode 2017 tot en met 2021.

5.3 Risico's watertekort voorkomen

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico- score	Max. Fin. Gevolg	Risico- categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Door langdurige droogte treedt zoutschade op aan gewassen en onherstelbare schade aan natuurgebieden. Agrariërs en natuurbeheerders claimen schadevergoeding bij HHNK.	2	€1.500.000	Operationeel	1. Opstellen van kaders en in beeld brengen van handelingsperspectief. 2. De 'Strategie waterverdeling' (18.261834) en 'Waterbesparing en onttrekkingsverboden bij droogte en watertekort' (18.250248) zijn vastgesteld door het algemeen bestuur voor de uitvoering van de landelijke verdringingsreeks bij droogte. De Unie van Waterschappen heeft vorig jaar de aansprakelijkheid bij droogte beschreven. Het komt erop neer dat met het vastleggen van de Strategie waterverdeling de aansprakelijkheid van HHNK gering is.

6 Gezond water

6.1 Meerjarenperspectief

We werken continue aan gezond oppervlaktewater. Dit is van maatschappelijk belang voor de agrarische productie en recreatie, zoals vissen, varen en zwemmen. De doelstellingen van de KRW helpen ons om de waterkwaliteit te verbeteren. We houden inzicht in de toestand en nemen maatregelen om een goede chemische en biologische waterkwaliteit te realiseren. We interpreteren KRW breder dan de voorgeschreven systematiek, we gaan op zoek met partners naar de verbinding met andere beleidsdossiers en dragen hiermee bij aan onder andere doelstellingen Natura 2000, bodemdaling natuur inclusieve landbouw en in bredere zin ook het versterken van de biodiversiteit.

Met partners en stakeholders continueren we het oplossen van vismigratieknelpunten en het monitoren van de werking. Door vissen de mogelijkheid te bieden om door ons gebied te trekken, wordt het leefgebied vergroot en dat bevordert de groei van het aantal soorten. Natuurvriendelijke oevers geven onder andere paaiplaatsen en versterken daarmee de biodiversiteit door de groei van het aantal soorten in zowel flora als fauna. In 2021 hebben we minimaal 104 kilometer natuurvriendelijke oevers gereed gemeld aan de Europese Unie. Het aanleggen en monitoren van oevers doen we met andere overheden en terreinbeheerders.

De visie op biodiversiteit kan gevolgen hebben voor de manier waarop we onze terreinen beheren en de interferentie met landbouw en natuur in de omliggende gebieden.

We optimaliseren de monitoring van de waterkwaliteit. In 2023 werken we met de meest actuele technieken voor de rapportages aan het Rijk en de EU. Onze data en analyses zijn informatief voor onszelf, onze partners en de omgeving. Dit sluit aan bij de wens in het collegeprogramma 2019-2023 om alle factoren in beeld te brengen die invloed hebben op de waterkwaliteit, zoals de historische belasting en de achtergrondbelasting. Dat zal nodig zijn om in 2028 de normen van de KRW op een realistische manier te verankeren en daaraan te voldoen.

'Samenwerken aan Bodem & Water'

In 2016 hebben we het initiatief genomen om de wateropgaven in Noord-Holland op te pakken met het programma 'Samenwerken aan Bodem & Water'. Dit doen we met provincie Noord-Holland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Waterschap Amstel Gooi en Vecht, LTO-Noord/Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur en de vier Noord-Hollandse agrarische collectieven. Met dit programma werken we aan het verbeteren van de waterkwaliteit (KRW), voldoende zoet water en het versterken van de biodiversiteit. We helpen om de ambitie van LTO te realiseren, die de agrarische sector in de periode tot en met 2027 wil laten bijdragen aan een gezond en klimaatbestendig watersysteem. De samenwerking richt zich op alle agrariërs in Noord-Holland. Hierbij wordt ingezet op kennisdeling, maatwerkcoaching en het subsidiëren van bovenwettelijke investeringsmaatregelen. Als eerste stap is het doel dat in 2021 ten minste 30% van de bijna 3.600 agrarische ondernemers in Noord-Holland maatregelen implementeert. De regeling wordt periodiek bijgesteld met de nieuwste inzichten en innovaties in de agrarische sector.

Natte Noordkop

Het integrale project, dat onder meer voorziet in de realisatie van een gemaal bij Oostoever, heeft niet alleen ten doel de vismigratie en andere biodiversiteit te verbeteren maar ook een toekomstbestendig boezemsysteem te realiseren en wateroverlast en verziltingsproblemen tegen te gaan.

Maatregelenpakket KRW 2022-2027

Het KRW-maatregelenpakket voor de tweede planperiode (2016-2021) is in uitvoering. Een maatregelenpakket voor de periode 2022-2027 is aangeleverd aan het Rijk en de EU. Om de door Europa gestelde waterkwaliteitsdoelen in 2027 te halen, zijn investeringen nodig. De omvang van de maatregelen en de personele inzet zijn op dit moment nog niet bekend en niet opgenomen.

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		6,0	6,0	6,0	
MJP 2020-2023	6,3	7,9	7,2	7,2	7,6

Investeringen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		0,2	0,1	-	
MJP 2020-2023	0,7	1,1	0,7	3,9	5,9

De exploitatie neemt toe door de verhoging van het Landbouwportaal tot het maximum van € 1,6 miljoen per jaar. De toename in het investeringsvolume vanaf 2021 is te verklaren door het project Natte Noordkop.

6.2 Begroting

Het ambitieniveau wordt bepaald door maatschappelijke wensen en doelstellingen die zijn uitgewerkt voor de KRW. We nemen beheer- en verbeteringsmaatregelen, maar niet tegen elke prijs. De afspraken uit het Nationale Waterplan en de Deltavisie geven richting aan de manier waarop we beheren en verbeteren.

Resultaat 1: We gaan met onze gebiedspartners voor schoon en gezond water en stemmen samen de eisen en de wensen aan de functies af.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P020 In 2021 wordt het KRW- maatregelenpakket voor de tweede planperiode (2016-2021) samen met onze gebiedspartners uitgevoerd.	3,4	2,9	4,1	0,5	0,7	1,1	<ul style="list-style-type: none"> • We melden 20 km natuurvriendelijke oever gereed. • We melden vijf oplossingen gereed voor vismigratieknelpunten. • We leveren de derde tranche KRW-maatregelen voor de periode 2022-2027 op aan Rijk en provincie. • De financiering voor het project 'Verbetering natte infrastructuur Noordkop' is rond.
P021 In 2023 is de monitoring van de waterkwaliteit efficiënter en werken we met de meest actuele technieken voor de rapportages aan het Rijk en aan de EU, en zijn onze data en analyses informatie geworden voor onszelf, onze	3,7	3,4	3,9	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • We leveren de rapportage over de KRW-toestand van onze waterlichamen voor de landelijke EU-rapportages op aan het Rijk. • We onderzoeken gedurende het zwemseizoen de kwaliteit van het zwemwater bij de officiële zwemlocaties. We leveren de meetresultaten aan bij het landelijke zwemwaterportaal en de provincie.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.							
Afrondingsverschil	-	-	-0,1				
Totaal	7,1	6,3	7,9	0,5	0,7	1,1	

P020 In 2021 wordt het KRW-maatregelenpakket voor de tweede planperiode (2016-2021) samen met onze gebiedspartners uitgevoerd.

We continueren het oplossen van vismigratieknelpunten om onze afspraken voor 2021 met de Europese Unie na te komen en om de maatregelen uit het plan 'Vismigratie vice versa' (2008) te hebben gerealiseerd. We lossen vijf vismigratieknelpunten op. Daarnaast leggen we 20 kilometer natuurvriendelijke oever aan.

In 2018 is het Landbouwportaal geopend: een subsidieregeling voor investeringen van individuele agrariërs die bijdragen aan een duurzame bodem, het voorkomen van wateroverlast en voldoende schoon en gezond water. Het landbouwportaal is geëvalueerd en de verbeteringen worden geïmplementeerd. We continueren binnen de bestaande middelen het landbouwportaal en overwegen op welke manier het landbouwportaal zich verder kan ontwikkelen in nauwe samenwerking met de partners. Door de belangstelling is voor 2020 een bedrag van € 1,6 miljoen opgenomen. Dit veroorzaakt een stijging van € 0,8 miljoen in de exploitatiekosten.

We leveren voor de KRW een bestuurlijk en maatschappelijk afgewogen maatregelenpakket voor de periode 2022-2027 op aan het Rijk. Dit dient als inbreng voor het Stroomgebiedsbeheersplan 3 en voor het vaststellen van de provinciale KRW-waterkwaliteitsdoelen 2027.

We maken met RWS, het Waddenfonds en de provincie Noord-Holland de financiering rond voor het project verbetering natte infrastructuur Noordkop. Daarna kan worden gestart met het project.

Tijdens de voorbereidingen van het vis-project Wieringermeer zijn archeologische vondsten gedaan. Hierdoor is een deel van het investeringsvolume doorgeschoven.

P021 In 2023 is de monitoring van de waterkwaliteit efficiënter en werken we met de meest actuele technieken voor de rapportages aan het Rijk en aan de EU, en zijn onze data en analyses informatie geworden voor onszelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.

We voeren de monitoring, toetsing en beoordeling uit van de KRW. Onze meetnetten voor de KRW (biologie en chemie) en gewasbescherming voldoen aan de eisen. Dit jaar is er een officiële rapportage aan de EU.

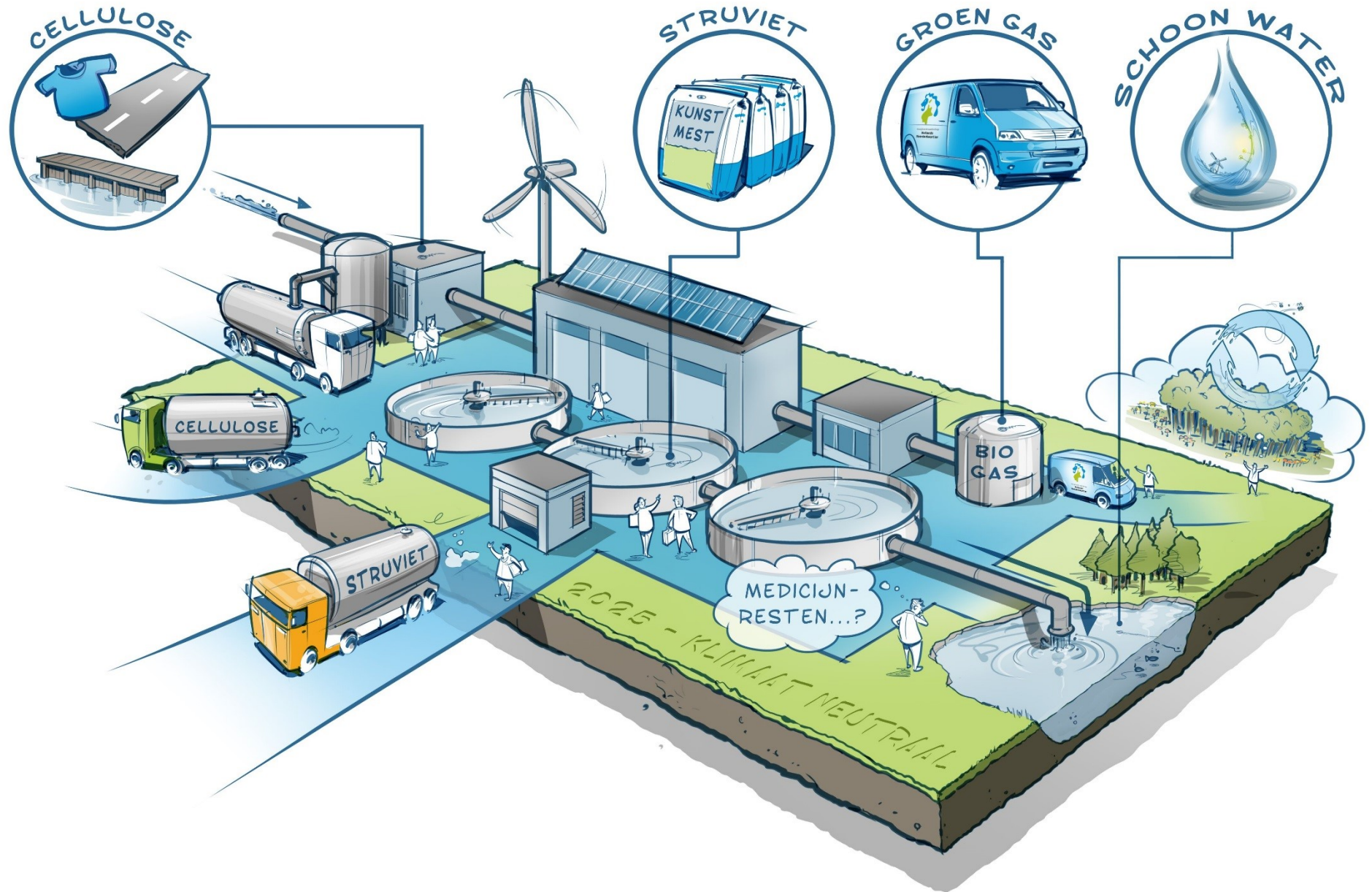
We zijn overgegaan op een nieuw informatiesysteem (Aquadesk) en zorgen voor aansluiting van de meetresultaten van de waterkwaliteit van het laboratorium Waterproef. We werken verder aan het openbaar beschikbaar stellen van onze waterkwaliteitsdata op internet en zetten in op het verbinden van data op het gebied van waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterveiligheid. De kosten voor het laboratorium Waterproef en monitoring zijn ten opzichte van 2019 gestegen.

We onderzoeken en toetsen frequent het zwemwater en leveren de resultaten aan het landelijke zwemwaterportaal (www.zwemwater.nl) en de provincie.

6.3 Risico's gezond water

Dit effect heeft geen risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen.

7 Schoon water

7.1 Meerjarenperspectief

Onze inspanningen voor schoon water worden met name bepaald door politieke besluiten, zoals het Bestuursakkoord Water, de Meerjaren-energieafspraken (MJA-3), wet- en regelgeving en bestuurlijke ambities.

We zuiveren het afvalwater tegen maatschappelijk acceptabele kosten. We werken met gemeenten en PWN om tot een gezamenlijk en efficiënt ketenbeheer te komen. Bovendien zijn we in transitie van 'afvalstof-denken' naar 'grondstof-denken': een duurzame benadering van de afvalwaterketen. We streven naar het terugwinnen en vermarkten van grondstoffen. Perioden van droogte maken duidelijk dat de grondstof zoetwater als grondstof een belangrijke rol speelt. Dit werken we verder uit in het concept 'Waterfabriek'.

Het aantal rioolgemaal is toegenomen doordat deze zijn overgenomen van gemeenten. Daarnaast zijn op diverse rwzi's installaties bijgebouwd om grondstoffen terug te winnen. Het merendeel van de rwzi's is technisch afgeschreven en werkt minder efficiënt vergeleken met de nieuwe technologieën die beschikbaar zijn. Om de bedrijfsvoering kostenefficiënter en duurzamer te maken, geven we de komende jaren een impuls aan assetmanagement, waaronder de renovatie van een aantal rwzi's. Energieverbruik, innovatie en de samenhang met de ontwikkelingen in de omgeving zijn hierbij de uitgangspunten.

Extra kosten slibverwerking HVC en extra energie door sluiting SDI

Het algemeen bestuur heeft eind 2018 een besluit genomen over de toekomst van de slibdrooginstallatie (SDI). In de toekomst stoppen we met het gebruik van aardgas. Tot die tijd moet de SDI blijven draaien.

De druk op de totale slibverwerkingscapaciteit binnen Nederland is afgelopen jaar toegenomen. Door nieuwe, op duurzaamheid gerichte, wetgeving in Duitsland kan daar bijna geen slib vanuit Nederland meer verwerkt worden en dit was de belangrijkste uitwijkmogelijkheid. Uitval van een van de slibverwerkingsinstallaties kon voorheen onderling opgevangen worden, maar de komende drie jaar is dit een knelpunt. Op strategisch, tactisch en operationeel niveau wordt gewerkt om het storten van slib, het laatste alternatief voor de SDI en verbranding bij de HVC, tot een minimum te beperken. De SDI is een gedateerde installatie en het robuust in bedrijf houden vraagt de komende jaren extra inspanning op het gebied van beheer en onderhoud.

Uitbreiding en intensivering samenwerking

We verhogen de doelmatigheid in de waterketen door met gemeenten en PWN de afspraken te realiseren uit het Bestuursakkoord Water, dat tot eind 2020 loopt. We hebben nieuwe afspraken gemaakt voor verbreding en verdieping van de samenwerking tot 2025 en over de doelstellingen uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

Innovaties

We spelen in op technologische ontwikkelingen en stemmen de kwaliteit van het effluent af op de wensen van de omgeving, waarbij het watersysteem (effect Gezond water) de belangrijkste speler is. We trekken of dragen bij aan innovatieve projecten met onze deelname aan de Aquafarm, Logic Texel, de pilot Ge(O)zond water, de NEW hart voor de rwzi en de superkritische vergasser. We creëren ruimte voor experimenten, zoals een *living lab* en een proevenloods. De onderzoeksfase van deze pilots zijn begroot. Voor het vervolg van deze fases zijn geen middelen opgenomen.

Inzetten op ruimtelijke adaptatie (rioleringinfrastructuur)

De noodzakelijke vervanging en renovatie van riolering door gemeenten neemt de komende jaren toe, met een piek rond 2050. Dit biedt kansen voor gezamenlijke aanpak van de ruimtelijke adaptatie waarmee wij gezamenlijk aan het Bestuursakkoord Water kunnen voldoen.

Regionale energie strategieën

In de energietransitie is een rol weggelegd voor duurzame warmte en daarmee voor groen gas. Daarin kan het biogas van de rwzi's een rol spelen. Daarnaast is de mogelijkheid om warmte uit afvalwater, thermische energie uit afvalwater, in te zetten in de gebouwde omgeving. Waar mogelijk en passend binnen de taak, werken we mee aan de ambities van de gemeenten.

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		69,5	70,3	70,9	
MJP 2020-2023	70,7	73,4	74,4	76,7	80,9

Investerings <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		22,4	22,0	12,0	
MJP 2020-2023	18,1	15,2	16,4	13,7	14,7

We hebben te maken met stijgende kosten van de slibverwerking, inkoop van chemicaliën en hogere energieprijzen. Daarnaast zorgt de toegepaste inflatie voor een kostenstijging. Het investeringsvolume geeft in de huidige planperiode een vrij stabiel beeld, maar ligt gemiddeld lager door een meer realistische planning.

7.2 Begroting

We werken continu aan de beschikbaarheid en het goed functioneren van de waterketen. Elke dag zuiveren we het door mensen geproduceerde en door de gemeenten ingezamelde afvalwater, voor de volksgezondheid en de waterkwaliteit. Zo dragen we bij aan de leefbaarheid van ons gebied.

Een circulaire en duurzame waterketen is het uitgangspunt. Daarbij zoeken we naar nieuwe zuiveringsmethoden, zoals zuiverende kassen en aquafarms. In een aquafarm wordt het afvalwater zuiverder, door een geschakelde inzet van flora en fauna, worden gifstoffen zoals medicijnresten verwijderd én worden hoogwaardige stoffen geproduceerd. Beginnen bij de bron blijft een van de belangrijkste uitgangspunten. Want wat er niet in komt, hoeft er ook niet uit. Het afvalwater bevat waardevolle grondstoffen en energie en is een bron van zoet water. Waar mogelijk halen we deze waarden er tegen aanvaardbare kosten uit.

Dit kunnen en willen we niet alleen, dus werken we (in afstemming) met de waterketenpartners, de watersysteempartners, kennisinstututen en bedrijven. We verbeteren de doelmatigheid in de waterketen met gemeenten en PWN.

Het onderhoud van de rwzi's is gericht op het optimum tussen gewenste prestaties, risico's en budgetten. Met een uniforme werkwijze zorgen we ervoor dat we onze uitstoot naar de omgeving op de verschillende milieuaspecten (zoals water, bodem en lucht) tot een minimum beperken. Dagelijks sturen we op de wettelijke kwaliteitsdoelstellingen, zoals de lozingsnorm, en de vastgestelde ambities.

Resultaat 1: De waterketen levert een positieve bijdrage aan de leefbaarheid van de omgeving.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P058 Samen met ketenpartners en andere stakeholders hebben we in	1,2	1,2	1,4	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We maken een strategienota microverontreinigingen.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
2023 een continue Waterketenanalyse.							
P059 Samen met onze partners verhogen we de doelmatigheid in de waterketen door het realiseren van de in het Bestuursakkoord Water vastgelegde afspraken voor 2020. En we maken nieuwe afspraken voor verbreding en verdieping van de samenwerking tot 2025.	1,6	1,9	2,2	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We behalen de in het BAW afgesproken doelstellingen voor 2020. We verkennen bij vier gemeenten of we de werking van verbeterd gescheiden rioolstelsels kunnen optimaliseren.
Afrondingsverschil	-	-	-0,1	-	-	-	
Totaal	2,8	3,1	3,5	-	-	-	

P058 Samen met ketenpartners en andere stakeholders hebben we in 2023 een continue Waterketenanalyse.

Vanwege de uitdagingen van nu en van de toekomst is het nodig dat we de waterketen in samenhang met de omgeving bekijken. Daardoor kan ieder vanuit zijn of haar taak en verantwoordelijkheid een bijdrage leveren aan oplossingen voor de maatschappelijke vraagstukken op het gebied van technologie, klimaatbestendigheid, energietransitie, waterkwaliteit en omgeving. De komende jaren werken we daarom aan een gebiedsbrede analyse, die knelpunten en kansen voor de zuiveringskringen inzichtelijk maakt, met name in relatie tot het watersysteem.

Een belangrijk vraagstuk is de aanpak van microverontreinigingen. Hiervoor maken we een strategienota.

De vraagstukken worden complexer en de ontwikkelingen gaan sneller. De houdbaarheid van het zuiveringssysteem staat door de uitdagingen vanuit de agenda van de toekomst en de behoefte uit de maatschappij onder druk. We experimenteren met nieuwe technieken en starten met de bouw van een proevenloods op het terrein van de rwzi Wervershoof.

P059 Samen met onze partners verhogen we de doelmatigheid in de waterketen door het realiseren van de in het Bestuursakkoord Water vastgelegde afspraken voor 2020. En we maken nieuwe afspraken voor verbreding en verdieping van de samenwerking tot 2025.

We werken met onze waterketenpartners: het drinkwaterbedrijf PWN en het merendeel van de gemeenten. Sinds 2014 werken we aan het verhogen van de doelmatigheid in de waterketen: een hogere kwaliteit tegen lagere kosten en een lagere personele kwetsbaarheid. De afspraken zijn vastgelegd in het Bestuursakkoord Water, dat tot 2020 loopt. Wij hebben de afspraak gemaakt om in 2020 € 30 miljoen minder uit te geven dan in 2010 was verwacht. We verwachten alle gestelde doelen te behalen. Afgelopen jaar hebben de partners nieuwe doelen en afspraken tot 2025 gemaakt. Hierbij spelen maatschappelijke opgaven, zoals de doelen uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en de energietransitie, een prominente rol. Daarnaast is de relatie tussen onze data en die van andere partijen, zoals gemeenten, een belangrijke kennisbron. Daarom verbeteren we de kwaliteit, ontsluiting en analyses van onze meetdata.

Een van onze speerpunten is dat schoon water dat niet in onze rwzi's komt, niet gezuiverd hoeft te worden. In het verleden zijn daarom veel verbeterd gescheiden rioolstelsels aangelegd om te voorkomen dat schoon regenwater onnodig naar de zuiveringen gaat. Uit onderzoek blijkt dat deze stelsels niet altijd goed functioneren, daarom verkennen we met vier gemeenten of en hoe de werking van deze stelsels kan worden geoptimaliseerd.

Resultaat 2: We verwaarden het afvalwater maximaal.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P060 In 2025 wordt het schone water klimaat- en energieneutraal geproduceerd. De ambities voor de 'verwaarding' van water, energie en grondstoffen worden uitgewerkt in een meerjarig plan.	1,5	2,7	3,2	2,0	10,2	7,1	<ul style="list-style-type: none"> • We stellen een plan van aanpak op om de uitstoot van methaan en lachgas te reduceren. • We werken met HVC de plannen voor de bouw van een slibdroger bij Alkmaar uit. • We starten met de bouw van de proevenloods Ge(O)zond water in Wervershoof. • De energiefabriek Zaandam gaat in bedrijf en we vergisten 7% meer slib dan in 2018.
Totaal	1,5	2,7	3,2	2,0	10,2	7,1	

P060 In 2025 wordt het schone water klimaat- en energieneutraal geproduceerd. De ambities voor de 'verwaarding' van water, energie en grondstoffen worden uitgewerkt in een meerjarig plan.

Het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van slib kost veel energie. Wij zijn, vooral met onze rwzi's, de vierde grote energieverbruiker in Noord-Holland. Komende jaren investeren we om onze ambitie, klimaat- en energieneutraal in 2025, waar te maken. We plaatsen zonnepanelen op onze terreinen, de slibverwerking gaat 'van (aard)gas los' en we beperken zoveel mogelijk de uitstoot van methaan en lachgas door de rwzi's. We nemen de energiefabriek Zaandam-Oost in bedrijf en vergisten zoveel mogelijk slib. Dit levert biogas op en vermindert de hoeveelheid slib die door de droger verwerkt moet worden. Bij renovaties van installaties streven we energie-efficiency na.

We passen het concept van de Energie-, Grondstoffen- en Waterfabrieken (EFGFWF) toe in de renovatieplannen van de rwzi's Oosthuizen, Wieringen en Wieringermeer. De uitwerking baseren we op bestuurlijke ambities, de behoefte van de omgeving en een maatschappelijke kosten-batenafweging. Waar mogelijk zetten we onze installaties in om doelen uit andere beleidsvelden mogelijk te maken. Bijvoorbeeld door met beplanting op de terreinen van de

rwzi's de biodiversiteit te vergroten. Om de afzet van cellulose en struviet te verbeteren, werken we met Aquaminerals en zijn we lid van de koplopersgroepen Cellulose en Fosfaat. We werken met Waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Radboud Universiteit, Wageningen University & Research en het ontwikkelbureau Van waarde aan een praktijkproef van het concept Aquafarm. Dit is een concept gebaseerd op extra zuiveringsstappen en de productie van hoogwaardige stoffen, zoals eiwitten.

Vorig jaar is het plan van aanpak om de uitstoot van methaan en lachgas te reduceren tijdelijk stilgelegd omdat we voorrang gaven aan het behalen van de doelen van het Bestuursakkoord Water. Dit jaar wordt het plan van aanpak opgesteld.

Voor het verwijderen van medicijnresten bouwen we met PWN een proevenloods Ge(O)zond water op de rwzi Wervershoof. Hiervoor is subsidie beschikbaar gesteld.

In 2018 en 2019 heeft het algemeen bestuur besloten de slibdrooginstallatie in Beverwijk te sluiten en voor de toekomstige slibverwerking het aandeelhouderschap bij HVC te vergroten. De plannen voor een nieuw te bouwen slibdroger bij Alkmaar worden met HVC verder uitgewerkt. Om onze belangen als aandeelhouder B te borgen, treden we toe tot de gemeenschappelijke regeling (GR) Slib. Daarmee sluiten wij ons aan bij de vijf waterschappen die al aandeelhouder B zijn.

Tegelijkertijd blijven we betrokken bij de ontwikkeling van het superkritisch vergassen vanuit de verwachting dat deze techniek op de langere termijn ook geschikt wordt voor zuiveringsslib. Onze inzet ligt vooral in het leveren van kennis over slib en het zuiveren van afvalwater.

De stijging in exploitatiekosten wordt voor € 0,4 miljoen veroorzaakt door het in gebruik nemen van de zonnepanelen. De belangrijkste investeringen zijn de aanleg van de zonneparken, de pilot Ge(O)zond en de voorbereiding van de renovaties van de rwzi's Wieringen, Wieringermeer en Oosthuizen. Deze investeringen zijn van een andere aard dan vorig jaar waardoor het volume lager is.

Resultaat 3: De bedrijfsvoering is toekomstbestendig.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P061 In 2025 is het onderhoud van de technische bedrijfsmiddelen risicogestuurd.	14,3	17,6	20,1	1,3	-	6,6	<ul style="list-style-type: none"> We starten met het op programmatische wijze invulling geven aan de renovatie van de zuiveringen. Belangrijk onderdeel daarvan is het vervangen van elektrische installaties op vijf zuiveringen. We starten met de rwzi Katwoude. We vervangen het procesautomatiseringssysteem van de rwzi Eversteekooog.
P062 Dagelijks sturen we op de minimalisatie van onze emissies naar de omgeving op basis van vastgestelde ambities en wettelijke eisen. In 2023 doen we dit voor het gehele gebied op uniforme wijze.	48,3	47,0	46,2	3,1	7,9	1,5	<ul style="list-style-type: none"> We voorkomen uitspoeling van slib via de rwzi's en beperken het storten van ontwaterd slib tot een minimum. Het verbruik van elektrische energie op de rwzi's is 3% lager dan in 2018.
P026 Onvoorzien Schoon water	-	0,4	0,4	-	-	-	
Afrondingsverschil	-0,1	-0,1	-	-	-	-	
Totaal	62,5	64,9	66,7	4,4	7,9	8,1	

P061 In 2025 is het onderhoud van de technische bedrijfsmiddelen risicogestuurd.

Onze zuiveringstechnische werken zijn van respectabele leeftijd en vragen de komende jaren veel onderhoud. Hiervoor is een renovatieplan opgesteld en het algemeen bestuur heeft een uitvoeringskrediet verleend. Er wordt de komende vijf jaar € 30 miljoen geïnvesteerd in renovaties van rwzi's. Dit jaar is € 4,5 miljoen opgenomen in het investeringsvolume. Dit wordt voornamelijk besteedt aan het vervangen van verouderde elektrische installaties van de rwzi

Katwoude en Geestmerambacht. Daarnaast staan voor werken in de waterlijn de blowers, blowerleidingen en beluchttingsrekken op rwzi Geestmerambacht en binnen de sliblijn swingpompen, slibspiegelsmeter en afdichting voorbezinktank op de rwzi Geestmerambacht en Beverwijk, op de planning. Verantwoording over de besteding van het krediet vindt plaats via de concernrapportage. De stijging van de exploitatiekosten wordt veroorzaakt door de extra inzet voor de renovaties, de cao-ontwikkelingen en verschuiving van werkzaamheden tussen P061 en P062.

We gaan verder met de ontwikkeling van een strategie voor risicogestuurd onderhoud van onze installaties. Dagelijkse sturen we met een assetmanagement dashboard op prestaties, risico's en budget. Het voorspellen van noodzakelijk onderhoud door het analyseren van data gaat een steeds grotere rol spelen.

We passen de bouw- en ontwerprichtlijn aan zodat we flexibel en modulair kunnen bouwen en de wendbaarheid van het systeem voor de toekomst kunnen vergroten. Bij de nieuwbouw van de rwzi Oosthuizen doen we hiermee de eerste ervaringen op.

Voor schoon water is het procesautomatiseringssysteem cruciaal. Het huidige systeem van de waterketen is verouderd en wordt de komende jaren vervangen. In 2019 zijn we gestart met de rwzi Heiloo en dit jaar vervangen we het systeem van de rwzi Eversteekooig.

Het investeringsvolume is ten opzichte van 2019 gestegen doordat de uitgaven van het programma renovaties rwzi's in deze prestatie is opgenomen. Het volume van P062 neemt hierdoor af.

P062 Dagelijks sturen we op de minimalisatie van onze emissies naar de omgeving op basis van vastgestelde ambities en wettelijke eisen. In 2023 doen we dit voor het gehele gebied op uniforme wijze.

Het voldoen aan wet- en regelgeving en aanvullende ambities is de basis van de dagelijkse procesvoering. De waterketen loost effluent op het oppervlaktewater. Het zuiveren van afvalwater veroorzaakt geur en geluid, daarnaast vergt het energie en chemicaliën. De procesvoering van waterketen is gericht op het tot een minimum beperken van deze milieuaspecten, onder meer met milieuvriendelijke polymeren en door het op een andere manier verladen van slib.

De komende jaren uniformeren we de procesvoering en sturing voor het hele gebied. We zetten centrale regie op de sturing van de processen. Inzicht in interne en externe data uit de verschillende processen en de correlatie ertussen draagt bij aan een betere procesvoering. Werken met data, het functioneel, technisch en applicatiebeheer van het procesautomatiseringssysteem, krijgt een vaste plek in het dagelijkse werk.

De druk op de landelijke slibverwerkingscapaciteit blijft de komende jaren groot en de SDI is van een respectabele leeftijd. Grip op slib houden is daarmee één van onze belangrijkste prioriteiten. We sturen op het voorkomen van uitspoeling van slib via de rwzi's. Dit kan in voorkomende gevallen betekenen dat er slib of granulaat moet worden gestort. We werken met andere waterschappen en slibverwerkers om dit zoveel mogelijk te voorkomen en de beschikbare slibverwerkingscapaciteit optimaal te benutten. Ten opzichte van de begroting 2019 zijn de kosten voor chemicaliën en de slibverwerking € 0,4 miljoen hoger. Dit wordt gecompenseerd door lagere kapitaallasten.

Het investeringsvolume is verschoven naar P061 (zie toelichting bij deze prestatie). In deze prestatie is de afronding van de renovatie Alkmaar opgenomen.

7.3 Risico's schoon water

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico- score	Max. Fin. Gevolg	Risico- categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	De HVC doet een beroep op de garantstelling door HHNK voor de investeringen in de afvalverwerking.	2	€1.400.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurder neemt deel aan aandeelhoudersvergaderingen. • Daarnaast vindt periodiek ambtelijk overleg plaats, minimaal twee keer per jaar.
Ongewijzigd	Gedurende langere tijd niet meer kunnen verpompen van afvalwater.	4	€2.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • Risicopuntenkaart opzetten. • Noodcontracten met transporteur en aannemer. • Onderhoud op basis van assetmanagement. • Uitvoeren inspectieprogramma. • Noodstroomvoorziening in eigendom. • Brandmeldinstallatie.

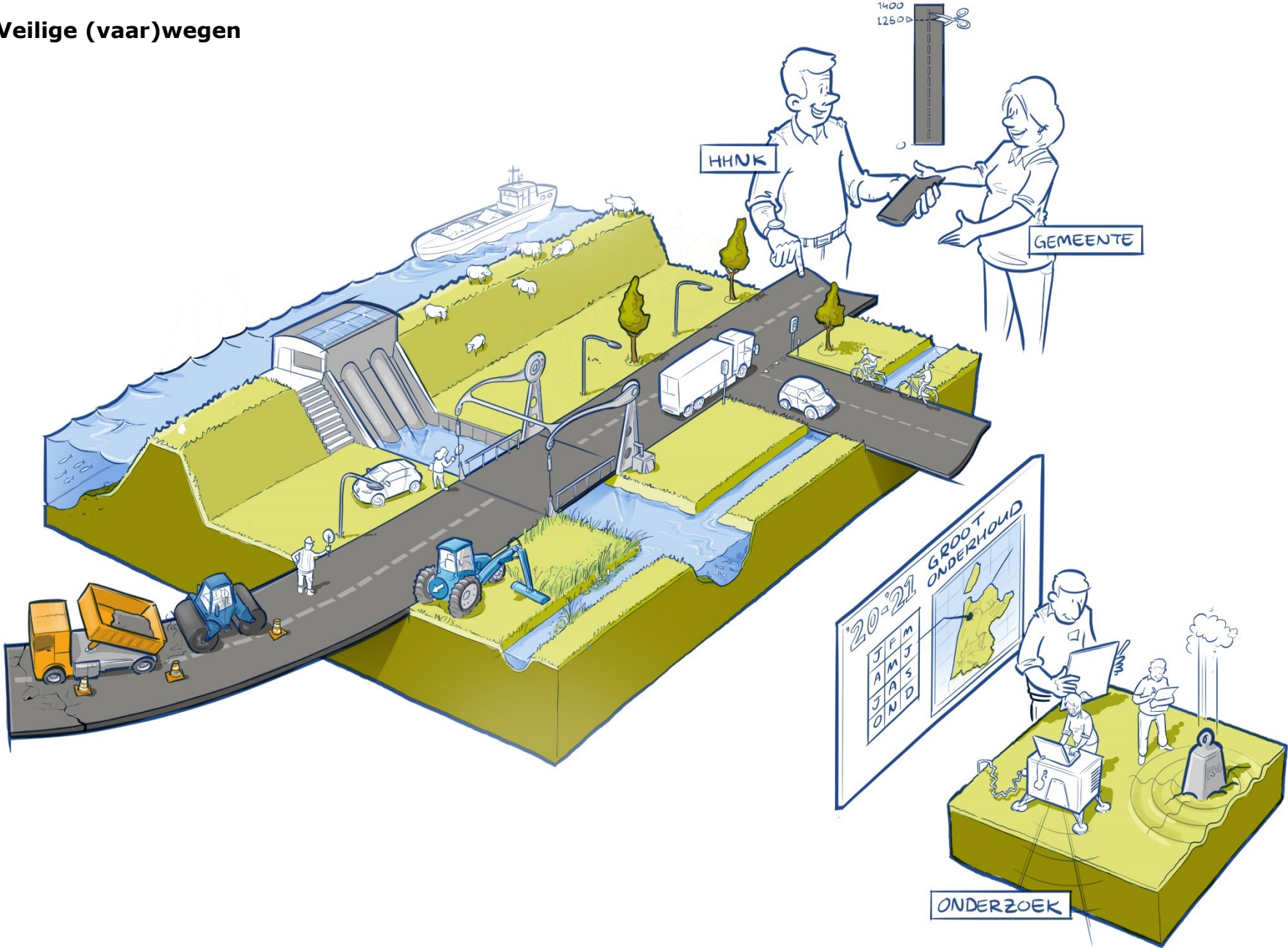

Status	Risicogebeurtenis	Risico- score	Max. Fin. Gevolg	Risico- categorie	Beheersmaatregelen
Gewijzigd	Ontstaan van watervervuiling oppervlaktewater door grote calamiteiten.	4	€8.500.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> • Calamiteitenorganisatie actief. • Overzicht bedrijven opstellen die potentieel vervuild bluswater lozen op ons watersysteem bij brand en andere calamiteiten. • In 2019 is, conform het draaiboek Hoogwater, in concept een draaiboek opgesteld voor calamiteiten waarbij potentieel (veel) vervuild water of andere stoffen worden geloosd op ons watersysteem, inclusief een overzicht van risicovolle bedrijven.
Ongewijzigd	Lichamelijk letsel bij medewerkers en/of derden tijdens het onderhoud/repairatie van Individuele behandeling afvalwater (IBA's).	6	€2.000.000	Juridisch/ wettelijk	<ul style="list-style-type: none"> • Bewoners zijn geattendeerd op de onveiligheid. • De IBA's zijn voorzien van een waarschuwingssticker. • Er is een nieuw onderhoudscontract afgesloten. • IBA's worden aangepast naar de NEN3140-norm. • Er wordt actief samengewerkt met de betrokken gemeenten. • Slecht werkende IBA's worden omgebouwd tot VST (verbeterde septic tank).
Ongewijzigd	Verwerking van het granulaat stagneert door storingen bij eindverwerkers of onvoldoende afzetmogelijkheden	9	€1.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • De HVC heeft een contract afgesloten met een BEC-installatie in Bremen. • HHNK heeft exportvergunningen verkregen. • HHNK heeft een stortontheffing in Nederland. Recentelijk verlengd tot en met 2020.
Ongewijzigd	Uitvallen van verouderde procesautomatisering	9	€2.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • De aanbesteding voor nieuwe procesautomatisering (PA) is afgerond. • De komende vijf jaar zal op alle rwzi's de PA worden vervangen (Heiloo als eerste). • Over het operationeel houden van de 'oude' PA zijn afspraken gemaakt met de leverancier. • Er zijn maatregelen genomen om hacking tegen te gaan.

Status	Risicogebeurtenis	Risico- score	Max. Fin. Gevolg	Risico- categorie	Beheersmaatregelen
Gewijzigd	Gedurende lange tijd niet meer kunnen drogen van het zuiveringsslib door uitval van de SDI	4	€ 2.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none">• Preventief onderhoud intensiveren• Inspecties uitvoeren• Reserve onderdelen op orde• Achtervang via HVC• Versterkte samenwerking met collega waterschappen en eindverwerkers• Stortonthefing organiseren

8 Veilige (vaar)wegen

8.1 Meerjarenperspectief

Wegenbeheer is geen kerntaak van het hoogheemraadschap. Daarom willen we de wegen die bij ons in beheer zijn uiterlijk in 2025 overdragen aan de gemeenten. Zolang we nog wegen beheren, doen we dit conform het vigerende beleid.

Wegenoverdracht

Met zeven gemeenten (Beemster, Purmerend, Wormerland, Oostzaan, Landsmeer, Waterland en Edam-Volendam) onderzoeken we de mogelijkheden voor overdracht van de wegen. Uiterlijk in 2024 moet met alle gemeenten bestuurlijke overeenstemming zijn bereikt om de feitelijke overdracht in 2025 af te kunnen ronden. We leren continu van de overdrachten die in een verdere fase zitten of zijn afgerond. Zodoende verbeteren we het proces steeds verder. De overdracht van de wegen zorgt tijdelijk voor extra werkzaamheden op het gebied van de informatievoorziening omdat we de wegen als een goed huisvader overdragen. Tijdens en na de overdracht van de wegen wordt de organisatie afgebouwd. De organisatie speelt daar nu al op in door waar mogelijk te werken met tijdelijke arbeidskrachten. Waar bij het uitoefenen van meer taken efficiency optreedt in de bedrijfsvoering, treedt na het afronden van de wegenoverdracht een omgekeerd effect op voor de organisatie.

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		16,0	15,6	15,5	
MJP 2020-2023	19,1	13,3	10,9	11,2	10,5

Investerings <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		1,6	-	-	
MJP 2020-2023	1,1	3,5	1,0	-	-

Naast hogere kosten voor de wegenoverdracht aan bijvoorbeeld kadaster, notaris en extra personele capaciteit dalen de exploitatiekosten voor het reguliere beheer van de wegen afhankelijk van het tempo van uittreden van gemeenten. Door de gewijzigde planning is de Engewormerbrug in 2020 gereed en de Kwadijkerbrug in 2021.

8.2 Begroting

We gaan verder met de overdracht van onze wegen aan gemeenten. Het vaarwegbeheer voeren we uit conform de overeenkomst met de provincie. Waar mogelijk combineren we dit met onze eigen activiteiten in het watersysteem.

Resultaat 1: HHNK is op termijn geen wegbeheerder meer.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P027 Uiterlijk in 2025 hebben we alle wegen aan gemeenten overgedragen.	5,4	4,2	0,6	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We starten onderzoeken op naar de wegenoverdracht aan twee gemeenten. We nemen een bestuurlijk besluit over de wegenoverdracht aan de gemeente Schagen. Het bestuur besluit over de wegenoverdracht aan de zeven West-Friese gemeenten.
Totaal	5,4	4,2	0,6	-	-	-	

P027 Uiterlijk in 2025 hebben we alle wegen aan gemeenten overgedragen.

Het programma Wegenoverdracht loopt door. Dit jaar willen we met twee gemeenten in het noordelijke gedeelte van ons beheergebied starten met het onderzoek naar de overdracht. Met de gemeente Schagen willen we tot een bestuurlijk besluit komen voor de overdracht. Door de overdracht van de wegen fluctueren de exploitatiekosten.

Het proces met de zeven West-Friese gemeenten is complex. Enerzijds doordat deze gemeenten nog werken aan een samenwerkings-verband en anderzijds omdat het om een aanzienlijk aantal kilometers weg gaat (circa 500 kilometer), zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Dit jaar willen we een bestuurlijke overeenkomst sluiten voor deze overdracht.

Resultaat 2: Onze wegen zijn verkeersveilig, bereikbaar, ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P057 Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het vigerende wegenbeleid.	15,6	13,8	11,9	0,2	1,1	3,5	<ul style="list-style-type: none"> • De vervanging van de Engewormerbrug is gerealiseerd en die van de Kwadijkerbrug is gestart. • Vanuit de inventarisatie voeren we procesverbeteringen door in assetmanagement. • We dragen de dijkwegen in Bergen over. • We implementeren de wegenoverdracht in de gemeente Schagen, afhankelijk van het bestuurlijk besluit. • We implementeren de wegenoverdracht in de zeven West-Friese gemeenten, afhankelijk van het bestuurlijk besluit.
Totaal	15,6	13,8	11,9	0,2	1,1	3,5	

P057 Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het vigerende wegenbeleid.

De vervanging van zowel de Engewormerbrug als de Kwadijkerbrug is aanbesteed. De uitvoering van de Engewormerbrug vindt plaats in de eerste helft van het jaar. De uitvoering van de Kwadijkerbrug start na het vaarseizoen 2020 en loopt door tot het begin van het vaarseizoen 2021. Hierdoor zijn de investeringsuitgaven hoger dan in 2019.

In 2019 is een inventarisatie op assetmanagement uitgevoerd. De aanbevelingen voor procesverbeteringen uit de deze inventarisatie worden doorgevoerd.

In zes gemeenten beheren we voornamelijk nog dijkwegen die we ook willen overdragen. Voor deze circa 120 kilometer wegen innen we geen wegenheffing; het beheer wordt betaald uit de watersysteemheffing. We verwachten dit jaar de wegen in Bergen over te kunnen dragen.

Afhankelijk van het bestuurlijk besluit dragen we de wegen aan de gemeente Schagen en de zeven West-Friese gemeenten over. Door de overdracht van de wegen nemen de kosten van onderhoud en de kapitaallasten af. Daarnaast dalen de opbrengsten uit de Wet herverdeling wegen.

Resultaat 3: We voldoen aan de afspraken met de provincie rond vaarwegbeheer.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P030 We voeren voor de provincie Noord-Holland een scheepvaartbeheertaak uit.	0,7	0,9	0,8	-	-	-	• We bereiden de vervanging van de Haukesschutsluis voor en maken hierover afspraken met de provincie.
P031 Onvoorzien Veilige (vaar)wegen	-	0,1	0,1	-	-	-	
Afrondingsverschil	-	-	-0,1	-	-	-	
Totaal	0,7	1,0	0,8	-	-	-	

P030 We voeren voor de provincie Noord-Holland een scheepvaartbeheertaak uit.

Op basis van een contractuele afspraak voeren wij onder medebewind van de provincie een scheepvaartbeheertaak uit. Deze afspraak is in 2019 geëvalueerd en wordt automatisch verlengd met vijf jaar. Er zijn nieuwe normbedragen overeengekomen met de provincie. De Haukesschutsluis moeten worden vervangen en valt onder de vaarwegtaak van de provincie.

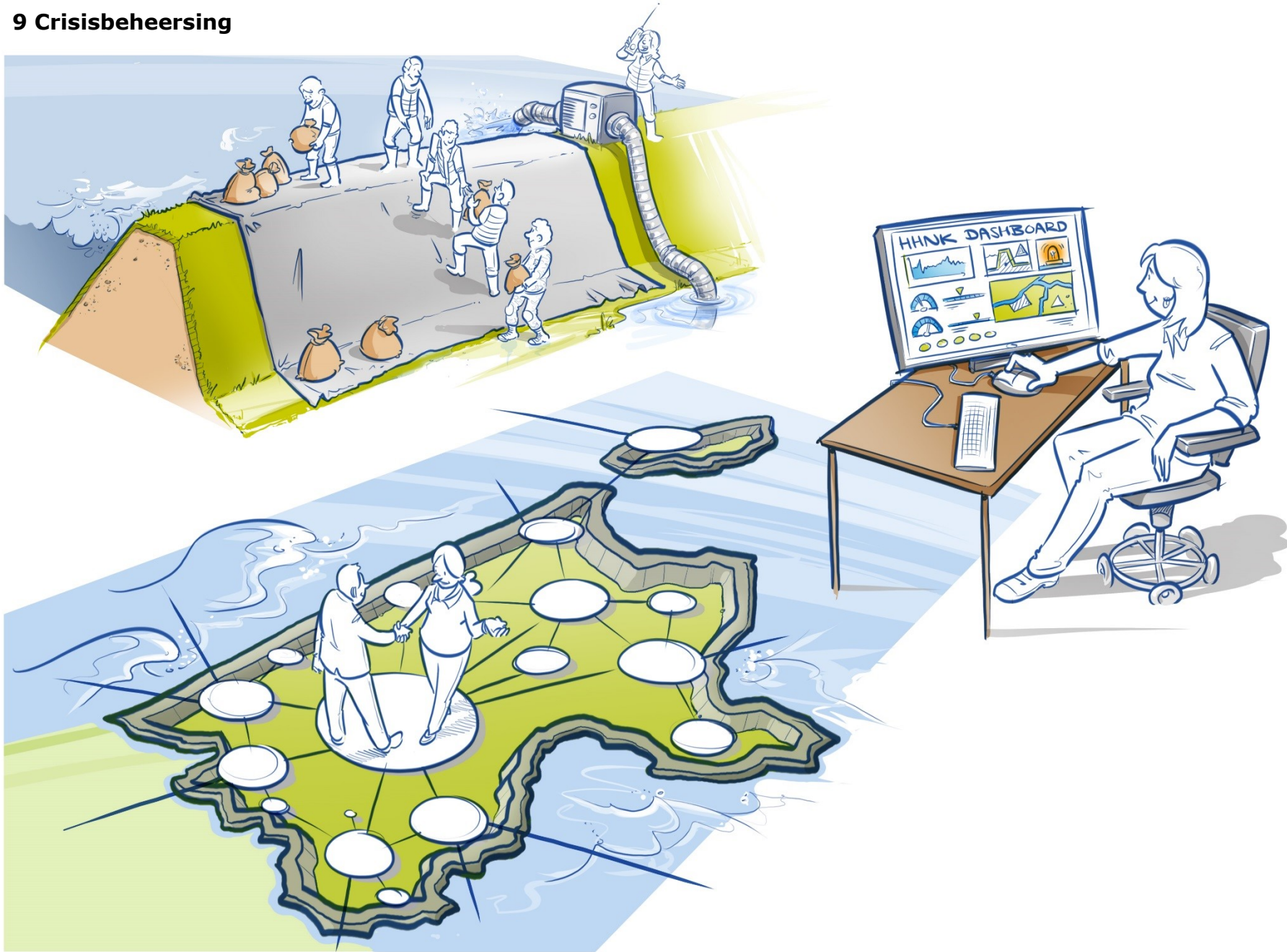

8.3 Risico's veilige (vaar)wegen

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico- score	Max. Fin.	Risico- categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Wegen worden niet, vertraagd, gefragmenteerd of niet budgetneutraal overgedragen.	9	€0	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk vastgesteld (financieel en inhoudelijk) kader. • Multidisciplinaire, op de omgeving gerichte procesmatige aanpak met een sturingsmodel bestaande uit vertegenwoordigers van de relevante afdelingen en de omgeving. • Beschikbaar stellen van capaciteit en middelen. • Periodiek overleg met alle betrokken gemeentes over voortgang en de gevolgen van het project.
Ongewijzigd	Bij de overdracht van de wegen aan gemeenten slagen we er niet tijdig in om de (personeels)kosten (frictiekosten) net zo snel af te bouwen als de opbrengsten (wegenheffing en Wet Herverdeling Wegen).	6	€2.250.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • Zo spoedig mogelijk de frictiekosten in beeld brengen en analyseren. In 2019 wordt het reorganisatieplan opgesteld.

9 Crisisbeheersing

9.1 Meerjarenperspectief

Informatievoorziening in 2024

Uit recente oefeningen is gebleken dat de informatievoorziening een steeds grotere rol speelt en dat de duiding van informatie verbeterd kan worden. Daarom gaan we de informatievoorziening verder verbeteren en optimaliseren. Er is een startbudget om aan te sluiten op technische ontwikkelingen en zichtbaar in control te zijn bij crisissituaties.

Crisisbeheersingsorganisatie in 2022 meer professioneel en robuuster georganiseerd

Naast de informatievoorziening verbeteren we ook de kwaliteit van de organisatie, zowel aansturend als uitvoerend.

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		1,0	1,0	1,0	
MJP 2020-2023	1,0	1,3	1,2	1,2	1,2

Het effect crisisbeheersing heeft geen investeringen.

9.2 Begroting

Ons werk is erop gericht om een crisis te voorkomen. We moeten voorbereid zijn als het toch een keer misgaat. De buitenwereld vraagt van ons dat wij 24/7 beschikbaar zijn en acteren op incidenten en calamiteiten binnen ons gebied en onze taken.

De inzet van de crisisbeheersingsorganisatie (CBO) verschilt per gebeurtenis. Een wateroverlastcrisis vraagt om ander handelen dan een waterveiligheids crisis. Het uitgangspunt is altijd hetzelfde: een deskundige, snelle en zichtbare crisisbeheersingsorganisatie die wordt herkend en gewaardeerd door onze omgeving en partners.

Resultaat 1: Voorkomen en bestrijden

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P055 Samen met onze netwerkpartners bereiden we ons voor, zodat we adequaat handelen bij een (dreigende) crisis met maatschappelijke gevolgen.	1,4	1,0	1,3	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We starten de voorbereiding van de interregionale multidisciplinaire oefening in 2021. We leveren evacuatiestrategieën per watercrisis scenario op. Het crisisinformatiedashboard is operationeel.
Totaal	1,4	1,0	1,3	-	-	-	

P055 Samen met onze netwerkpartners bereiden we ons voor, zodat we adequaat handelen bij een (dreigende) crisis met maatschappelijke gevolgen.

De crisisbeheersingsorganisatie is standaard, de te nemen maatregelen verschillen per gebeurtenis. Daarom maken we scenario's en draaiboeken voor de verschillende effecten. De draaiboeken worden jaarlijks geactualiseerd op basis van evaluaties, organisatieontwikkelingen en voortschrijdende inzichten. Zo weten we hoe te handelen bij een overstroming, hevige neerslag, ernstige droogte, vervuiling van oppervlaktewater, uitval van zuiveringstechnische werken,

een cyberaanval en gevaarlijke situaties op onze (vaar)wegen. Onze medewerkers zijn opgeleid, getraind en geoefend. De consignatie, wachtdienst, noodmaterialen en het materieel zijn op orde.

Het meerjarige oefenbeleidsplan is de basis om alle functionarissen met een rol in de crisisbeheersing gestructureerd vakbekwaam te krijgen en te houden. Het oefenjaarplan wordt uitgevoerd met focus op de interregionale multidisciplinaire oefening in 2021. De CBO-rol van medewerkers krijgt volwaardige aandacht in de personeelsgesprekken.

Als vervolg op de Impactanalyse Wateroverlast en Overstroming werken we aan handelingsperspectieven bij een overstroming. De veiligheidsregio's stellen met ons per watercrisisscenario evacuatiestrategieën op, die worden vertaald in operationele plannen.

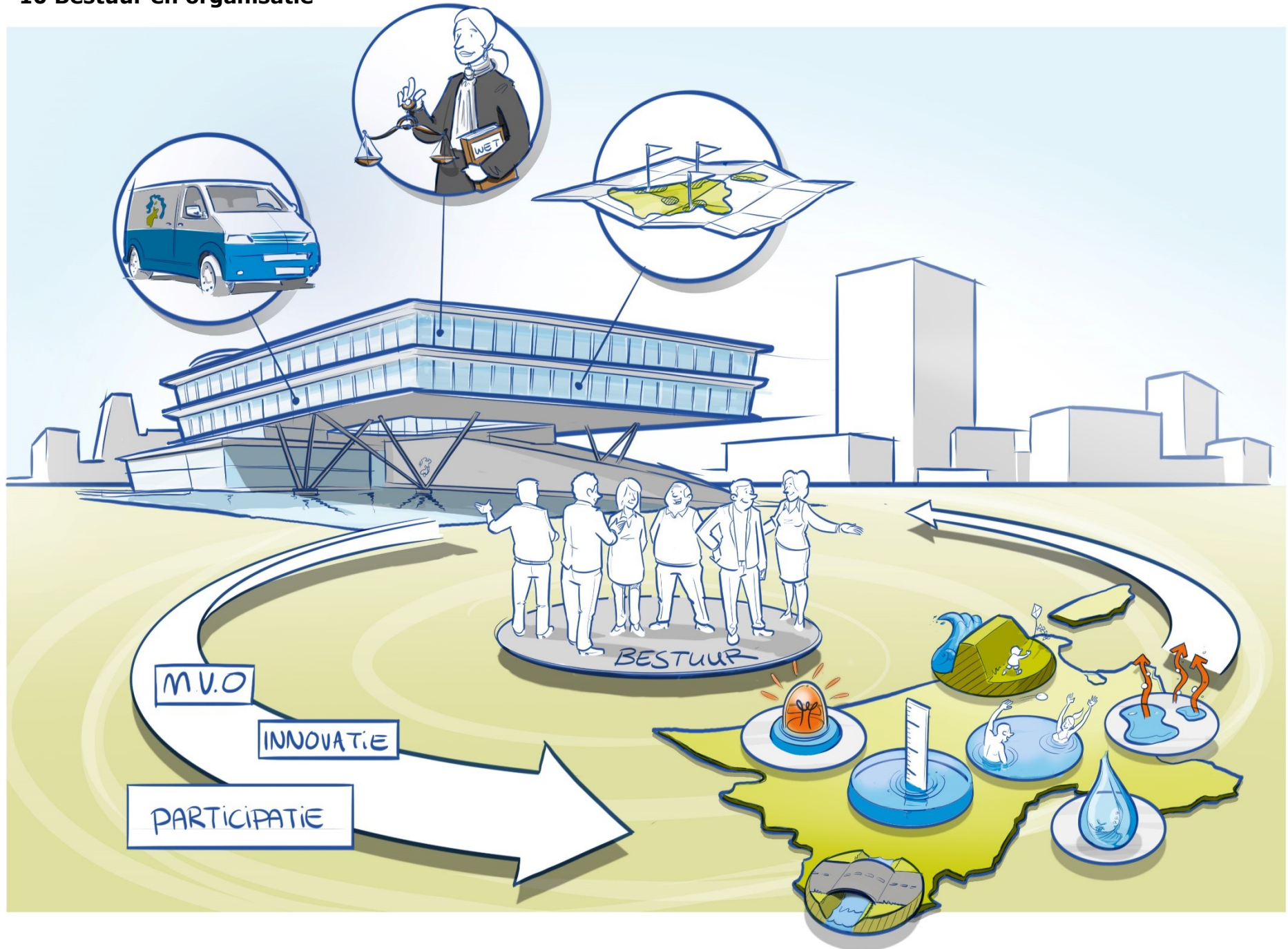
Het informatiedashboard wordt verder geoptimaliseerd om crisisinformatie te visualiseren. Het doel is een robuust, volledig geautomatiseerd systeem dat onder alle omstandigheden de gevolgen van een dijkdoorbraak en hevige regenbuien in beeld kan brengen. Daaraan kunnen we vervolgens (externe) informatiebronnen koppelen. Dit stelt ons in staat scenario's uit te werken voor het handelingsperspectief van onze veiligheidsregio's.

De crisispartners stemmen kernboodschappen met elkaar af om burgers door communicatie bewust te maken van de risico's, het handelingsperspectief en de zelf- en samenredzaamheid. De strategie crisiscommunicatie uit het interregionale coördinatieplan wordt verder uitgewerkt.

9.3 Risico's crisisbeheersing

Dit effect heeft geen risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen.

10 Bestuur en organisatie

10.1 Meerjarenperspectief

De ontwikkeling van een taakgerichte naar een effectgerichte organisatie gaat de komende jaren verder. De primaire taakinfilling komt vaker in netwerken en door samenwerking tot stand. Daarom ontwikkelen we ons naar een inventieve organisatie, die met de omgeving tot oplossingen komt met aandacht voor openheid, transparantie, doelgerichtheid en efficiëntie.

Met onze publiekscampagnes maken we bewoners bewuster van veilig, schoon en voldoende water. Door te laten zien wat wij daaraan doen en wat ze hier zelf aan kunnen doen. Bijvoorbeeld het vergroenen van tuinen en het voorkomen van plastic in de sloot. Daarmee vergroten we het waterbewustzijn en het draagvlak voor onze werkzaamheden. Op het vlak van klimaatadaptie werken we met gemeenten en andere partners onder andere met gebiedsprocessen.

We reageren op relevante ontwikkelingen in onze omgeving en oefenen daar invloed op uit. Dit doen we door trends in de buitenwereld te volgen, onze taakuitvoering te duiden en deze vervolgens een plek te geven in onze visie en plannen. Hierdoor zijn we in staat onze dienstverlening af te stemmen op de veranderende vraag. In 2020 en 2021 stellen we een omgevingsgericht Waterbeheerprogramma op met een procesopzet die recht doet aan de ambities van het algemeen bestuur. We betrekken onze omgeving bij de beleidsontwikkeling. De maatschappelijke effecten uit onze planning- en controlcyclus staan centraal en vormen de basis van het Waterbeheerprogramma.

In 2021 voldoen wij aan de wettelijke verplichtingen uit de Omgevingswet en in 2023 is onze organisatie omgevingsgericht.

We voeren het Klimaat- en energieprogramma uit en maken daarmee een stap in onze verduurzaming: we willen in 2025 100% CO₂- en energieneutraal zijn.

Bij de aanbesteding van grote werken die langer duren dan een jaar, is de CO₂-prestatieladder opgenomen als gunningseis. In 2023 rijdt 50% van ons autopark op niet-fossiele energie en hebben alle kantoren ten minste energielabel C.

In de bedrijfsvoering zetten we in op versterking van de ICT-functie, waardoor de kwaliteit van de taakuitvoering verbetert. We blijven onze mogelijkheden uitbreiden onder andere met moderne technieken zoals kunstmatige intelligentie en *Big Data*.

In de periode 2021-2023 bereiden we ons voor op de consequenties van het wetsvoorstel Open Overheid. We delen onze informatie binnen de keten om samenwerking te bevorderen. We stellen data op een toegankelijke en gebruiksvriendelijke wijze beschikbaar aan partnerorganisaties, burgers, overheden en bedrijven.

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		28,7	31,0	32,7	
MJP 2020-2023	30,5	32,4	32,9	33,7	35,9

Investerings <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	B2019	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2019-2022		5,4	4,0	3,5	
MJP 2020-2023	4,6	5,7	3,0	3,3	2,8

We zien de personeelskosten stijgen door aanpassingen in de cao. Naast hogere kosten voor bijvoorbeeld firewalls en beveiliging is de toegepaste inflatie van invloed op de kosten. Door een andere inschatting van het benodigde groot materieel en renovatie van gebouwen daalt het investeringsvolume.

10.2 Begroting

Het effect Bestuur en Organisatie bestaat uit twee resultaten. Deze twee resultaten kennen een onderscheid: het uitvoeren van een deel van de taakuitoefening en het bieden van ondersteuning aan de taakuitoefening.

Resultaat 1: Een democratisch gekozen bestuur dat in overleg met omgeving acteert

In dit resultaat staat de taakuitoefening centraal. Hierbij kan worden gedacht aan het heffen van belasting, het implementeren van de Omgevingswet, reputatiemanagement, het Klimaat- en Energieprogramma en watererfgoed. De exploitatie is hieronder te vinden, de toelichting op de verschillende thema's staat in hoofdstuk 1.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2020
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P065 Taakuitoefening bestuur en organisatie	22,4	26,2	26,5	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> De voorbereidingen voor de implementatie van de Omgevingswet per 1 januari 2021 zijn gereed. We evalueren het Klimaat- en energieprogramma en stellen deze bij om de doelstelling, in 2025 CO₂- en energieneutraal, te behalen. De visie op biodiversiteit wordt opgesteld. We stellen twaalf watererfgoedobjecten open voor publiek.
Afrondingsverschil	-	-	-	-	-	-	
Totaal	22,4	26,2	26,5	-	-	-	

Resultaat 2: Een moderne organisatie die efficiënt, effectief en rechtmatig handelt

In dit resultaat gaat het om de ondersteuning die wordt geboden aan de taakuitoefening. Dit gaat om zaken als huisvesting, ICT, inkoop, control, financieel beleid en personeelsbeleid. Daarnaast zijn ook organisatiebrede posten opgenomen zoals personeelslasten en dekking overhead, waterschapsbelasting en de reserves. De toelichting op de verschillende thema's staat in de hoofdstukken Bedrijfsvoering en Waterschapsbelastingen.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2020 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2020
	Jaar-rekening	Begroting		Jaar-rekening	Begroting		
Prestatie	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
P066 Ondersteuning bestuur en organisatie	35,1	36,9	40,5	2,2	4,6	5,7	<ul style="list-style-type: none"> We realiseren het quotum van 26 participatiebanen. We realiseren de technische aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
P063 Personeelslasten	68,7	74,5	78,4	-	-	-	
P051 (dekking) overhead	-102,5	-107,2	-113,2	-	-	-	
P054 Onvoorzien	-	0,1	0,2	-	-	-	
Waterschapsbelasting	-221,4	-222,5	-229,8	-	-	-	
Algemene reserves	-	-	-	-	-	-	
Bestemmingsreserves	-3,7	-4,5	-0,6	-	-	-	
Afrondingsverschil	-	-	-0,1	-	-	-	
Totaal	-223,8	-222,7	-224,6	2,2	4,6	5,7	

De stijging van exploitatiekosten bij ondersteuning wordt veroorzaakt door hogere personeelslasten en ICT-kosten. De personeelskosten nemen toe als gevolg van de cao en de stijging van de pensioenpremies. Het cao-akkoord van 2018 betrof een stijging van de lonen van 3,5% per 1 januari 2018 en 3,25% per 1 april 2019. Voor 2020 is gerekend met een stijging van 3,5%. Daarnaast zijn maatregelen getroffen middels een 'flexibele workforce' om beter in te spelen op de toegenomen vragen en de beschikbare capaciteit. Verder stijgen de kapitaallasten door het afronden van een deel van het Informatiebeleidsplan.

10.3 Risico's bestuur en organisatie

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	De werkelijke netto-belastingopbrengst wijkt meer dan 2% af t.o.v. de begroting of meer dan 1% ten opzichte van 2e kwartaalprognose.	4	€4.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijkse analyse op trends; ontwikkeling maatstaven. • Maandelijks analyse (begroot-werkelijk) en prognose. • Externe bronnenbenadering in jaarrekeningcyclus. • Administratieve organisatie / interne beheersing op orde gebracht. Monitoren van uitvoering controles. • Maandelijkse aansluiting tussen belastingstelsel en financieel stelsel wordt gemaakt. • Procesbeschrijvingen worden periodiek geactualiseerd. • Monitoring van de verwerking van de gegevens uit de bronadministraties.
Gewijzigd	We blijven hangen in de traditionele werkwijze van 'opleggen' en handelen niet in lijn met de dialoog die we met onze omgeving voeren.	9	€1.000.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeeldgedrag in proces waterbeheerprogramma. • In het traject van de invoering van de omgevingswet wordt expliciet aandacht besteed aan de relatie met de omgeving. We experimenteren met verschillende vormen van (burger)participatie. • We passen onze communicatie aan zodat deze is afgestemd op verschillende ontvangers. Ons belastingportaal is daar een voorbeeld van.
Ongewijzigd	Erfpachters maken aanspraak op een vergoeding.	2	€2.500.000	Juridisch/ wettelijk	De betwiste voorwaarden worden in goed overleg met de erfpachter bijgesteld en verrekend.

11 Bedrijfsvoering

In dit hoofdstuk gaan wij nader in op ontwikkelingen in de bedrijfsvoering.

Personeelsbeleid

Dit jaar staat in het teken van de overgang naar een andere rechtspositie voor ambtenaren, namelijk het privaatrecht.

De arbeidsmarkt wordt krappere. Ook wij merken dat bepaalde functies lastiger in te vullen zijn. Desondanks is onze positie op de arbeidsmarkt nog steeds goed. We worden gezien als een aantrekkelijk werkgever in ons werkgebied met inhoudelijk interessant en uitdagend werk. Het aantal moeilijk vervulbare functies is relatief laag. We slagen er nog altijd in om voldoende kwalitatief (en jong) personeel aan te trekken.

We starten met een nieuwe arbeidsmarktcampagne om te komen tot een organisatie die zowel jonger als een betere afspiegeling van de samenleving is. Om de toekomstige uitstroom van pensioengerechtigde medewerkers op te vangen onderhouden we contacten met opleidingsinstituten. We blijven inzetten op strategische samenwerkingen met onder andere My-Tec, Inholland, Hogeschool van Amsterdam en Vapro. We bieden stageplaatsen en traineeships aan, met de intentie om geschikte kandidaten in dienst te nemen. Zo zorgen we voor een pool van jong talent om uitstroom tijdig op te kunnen vangen. Ook zetten we in op meester-gezel constructies.

We voelen maatschappelijke verantwoordelijkheid om deelname aan het arbeidsproces voor iedereen te stimuleren, ook voor degenen met een afstand tot de arbeidsmarkt (Quotumwet). In dit kader steken we, net als in voorgaande jaren, energie in het bieden van een duurzame werkplek aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

We gaan door met het continu stimuleren van vakmanschap en verbetering, en werken de drie loopbaanpaden voor projectleiders, beleid en management verder uit. Ook maken we ruimte om medewerkers tijdelijk te detacheren of aan internationale samenwerkingsprojecten te werken. Medewerkers krijgen tijd om zich voor de sector in te zetten.

Ontwikkelingen rond vergrijzing en migratie, robotisering en digitalisering, flexibilisering van arbeidsrelaties, en het combineren van werk, zorg en leren, zullen de arbeidsmarkt ingrijpend veranderen. De HHNK academie ontwikkelt eigen leer- en ontwikkelprogramma's om de duurzame inzetbaarheid van medewerkers te ondersteunen.

Informatisering, inclusief informatieveiligheid

We werken aan de digitale transformatie volgens de thema's uit het Informatiebeleidsplan. Hierbij ligt de focus op het ontwikkelen van de digitale vaardigheden. We introduceren technieken en passen die toe in de procesautomatisering en bij de ondersteuning van de crisisbeheersorganisatie. De ketensamenwerking tussen overheden neemt toe; we sluiten aan bij de generieke digitale infrastructuur en maken gebruik van landelijke basisvoorzieningen waardoor samenwerking, zoals in het kader van de Omgevingswet, met techniek en betrouwbare informatievoorziening wordt ondersteund.

Huisvesting en materieel

We verstevigen het assetmanagement van ons vastgoed. Daarnaast werken we verder aan gezamenlijke vastgoedinspecties. Ons vastgoed in Petten verkopen we en voor het overbodige vastgoed op Texel (Oudeschild) starten we de verkenning voor afstoting.

De maatregelen uit het klimaatakkoord dienen als leidraad voor verdere verduurzaming van onze huisvesting en materieel. De optimalisaties conform het huisvestingsconcept 'het nieuwe (samen)werken' worden afgerond. We starten een onderzoek naar het professionaliseren van fysieke beveiliging vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid. Voor de begeleiding van dit onderzoek zetten we externe expertise in.

Inkoop en aanbesteding

Met het aantrekken van de economie trekt ook de aanbestedingsmarkt aan. Het blijkt moeilijk om aannemers te vinden die grote, risicovolle projecten willen uitvoeren voor de prijs die we gewend zijn uit de afgelopen periode van economische crisis. We maken gebruik van de kennis en ervaring van de markt door 'problemen' aan te besteden in innovatieve contracten in plaats van kant-en-klare oplossingen in traditionele (RAW) contracten. Door de wat grotere werken in percelen aan te besteden, kunnen ook lokale bedrijven meedingen.

12 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten

Er zijn geen incidentele baten groter dan € 1 miljoen.

Incidentele lasten

In 2023 worden de waterschapsverkiezingen gehouden. In dit jaar is een last van € 1,1 miljoen opgenomen.

13 Kostentoerekening

Renteomslag

We passen geen directe financiering toe. Er is dus geen koppeling van een lening aan een investering. Daarom hanteren we voor de berekening van de kapitaallasten een algemeen rentepercentage, de zogenaamde omslagrente.

Onze rentekosten bestaan uit:

- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van geldleningen;
- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van rekening-courant.

Met behulp van een omslagrentepercentage worden de netto rentelasten 'omgeslagen' over alle investeringen. De onderstaande tabel toont het berekende percentage. In 2020 gaan we uit van een omslagrente van 1,75% (2019: 1,80%).

Renteomslag <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2019	2020
Rentelasten langlopende geldleningen	7.777	7.244
Rentelasten rekening-courant	-	-
<i>Totaal rentelasten</i>	<i>7.777</i>	<i>7.244</i>
Rentebaten rekening-courant / deposito's	-	-
Bespaarde rente door gebruik bestemmingsreserves	-	-
<i>Totaal rentebaten</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Netto rentelast	7.777	7.244
Totale gemiddelde boekwaarde investeringen	434.043	416.907
Omslagrente (netto rentelast/ investeringen)	1,80%	1,75%

Kostentoerekening

Onze administratie is ingericht volgens de voorgeschreven productindeling van de Unie van Waterschappen. De effecten in het jaarplan zijn opgebouwd uit deze producten. Om ervoor te zorgen dat we de kosten en opbrengsten zo correct mogelijk verdelen over de producten hanteren we de volgende systematiek van kostentoerekening:

- De kosten en opbrengsten waarvan duidelijk is op welk product ze betrekking hebben verantwoordt we direct op het betreffende product.
- Kosten en opbrengsten die niet direct op een product betrekking hebben verzamelen we in eerste instantie op de betreffende afdeling en rekenen we op basis van de ureninzet (uren maal tarief) toe aan de producten.
- De kosten van de ondersteunende producten rekenen we toe aan de onderliggende beheer- en beleidsproducten. Dit op basis van het totale aantal directe uren per product.
- De resultaten op de producten rekenen we toe aan de taken.

14 Waterschapsbelastingen

Wij heffen vier soorten waterschapsbelasting, namelijk watersysteemheffing, wegenheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing.

De watersysteemheffing en wegenheffing worden opgebracht door de ingezetenen van ons beheergebied (per woonruimte) en door de eigenaren van gebouwen, ongebouwde grond en natuur. Wat betreft de watersysteemheffing is onder meer de inwonerdichtheid van ons beheergebied bepalend voor het aandeel dat inwoners in de kosten dragen. Voor de wegenheffing bepalen de kosten van de doorgaande wegen (dus niet de wegen met een erfontsluitingsfunctie) het door inwoners op te brengen aandeel. Voor beide heffingen dragen eigenaren het resterende deel. De economische waarde van gebouwen, ongebouwde grond en natuur is de indicator van het belang dat zij bij de waterschapstaken hebben. De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden geheven op basis van vervuilingseenheden (v.e.) volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

Correctieposten

Bij de berekening van de belastingtarieven wordt rekening gehouden met verminderingen (het verlagen van het aanslagbedrag omdat bijvoorbeeld blijkt dat de waarde of het aantal vervuilingseenheden niet juist is vastgesteld). Vervolgens worden de correctieposten 'kwijschelding' en 'oninbaar' toegepast. Hieronder volgt de uitleg van deze termen.

Kwijschelding

Als een belastingschuldige niet in staat is de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan hij kwijschelding aanvragen. Kwijschelding is alleen mogelijk voor aanslagen waterschapsbelasting die betrekking hebben op de eigen woonruimte. Vanaf 2019 is de mogelijkheid tot kwijschelding ook opengesteld voor ondernemers met een inkomen op bijstandsniveau. De digitalisering verlicht zowel voor de aanvrager als voor ons de administratieve last. Bij de aanvraag en behandeling van kwijscheldingsverzoeken werken wij samen met vrijwel alle gemeenten in ons gebied.

Oninbaar

Wij treffen alle mogelijke maatregelen om een aanslag betaald te krijgen. Soms is dit niet mogelijk, bijvoorbeeld bij een faillissement of overlijden. Als na die inzet blijkt dat ook voor de deurwaarder op geen enkele wijze meer een betaling te verwachten is, neemt de ambtenaar belast met de invordering een besluit waarmee we de pogingen staken een nog openstaande aanslag in te vorderen.

Belastingtarieven

De berekening van de belastingtarieven 2020 is zichtbaar gemaakt in de volgende tabel. De belastingopbrengsten per categorie kunnen door afrondingsverschillen in beperkte mate afwijken van de begrote opbrengsten.

Categorie	Belasting- eenheid	Tariefdif- ferentiatie*	Netto draagvlak 2019**	Tarief 2019 (€)**	Bruto draagvlak 2020**	Correctie- posten	Netto draagvlak 2020**	Tarief 2020 (€)**	Belastingopbrengst (bedragen x € 1.000)
Watersysteemheffing									
Ingezetenen	Woonruimte	-	461.799	103,58	495.471	-29.332	466.139	106,45	49.621
Ongebouwd	Hectare	-	115.679	112,70	118.568	-142	118.426	109,88	13.013
Ongebouwd verharde openbare wegen	Hectare	+287%	8.763	338,10	6.237	-7	6.230	425,24	2.649
Ongebouwd buitendijks	Hectare	-75%	259	28,18	261	-	261	27,47	7
Ongebouwd verharde openbare wegen buitendijks	Hectare	+212%	94	253,58	66	-	66	342,83	23
Gebouwd	EW	-	145.614.933.797	0,04480%	166.544.858.903	-199.853.831	166.345.005.073	0,04123%	68.584
Gebouwd buitendijks	EW	-75%	497.491.562	0,01120%	854.474.224	-1.025.369	853.448.855	0,01031%	88
Natuurterrein	Hectare	-	26.627	4,86	26.757	-32	26.725	5,02	134
Afrondingsverschil									-1
Totaal Watersysteemheffing									134.118
Zuiveringsheffing									
Woon- en bedrijfsruimten	VE	-	1.422.217	54,31	1.498.473	-59.434	1.439.039	55,23	79.478
Verontreinigingsheffing									
Woon- en bedrijfsruimten	VE	-	10.616	54,31	12.303	-35	12.268	55,23	678
Wegenheffing									
Ingezetenen	Woonruimte	-	179.347	38,47	184.590	-8.288	176.301	39,09	6.892
Ongebouwd	Hectare	-	58.092	31,82	53.658	-64	53.594	32,51	1.742
Gebouwd	EW	-	55.144.255.515	0,01204%	60.369.314.877	-72.433.178	60.296.871.699	0,01146%	6.910
Natuurterrein	Hectare	-	7.394	2,09	7.436	-9	7.427	2,10	16
Totaal Wegenheffing									15.560
Afrondingsverschil									-1
Totale belastingopbrengst									229.833

*De tariefdifferentiatie zoals vastgelegd in de Kostentoedelingsverordening watersysteembeheer HHNK 2020.

**Het getoonde draagvlak is exclusief de tariefdifferentiatie, in de tarieven is de tariefdifferentiatie toegepast.

Belastingprofielen

Bij onze voorbeeldprofielen geeft de belastingdruk het volgende beeld:

Voorbeeldprofielen (bedragen x € 1)	Exclusief de wegentaak			Inclusief de wegentaak		
	Aanslag- bedrag 2019	Aanslag- bedrag 2020	Procen- tuele verande- ring	Aanslag- bedrag 2019	Aanslag- bedrag 2020	Procen- tuele verande- ring
Eenpersoonshuishouden	158	162	2,4%	196	201	2,2%
Meerpersoonshuishouden	267	272	2,1%	305	311	2,0%
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2019: € 294.085)	382	393	3,1%	451	466	3,3%
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2019: € 612.674)	506	525	3,6%	609	634	4,0%
Procesindustrie	90.432	92.478	2,3%	94.301	96.691	2,5%
Groothandel	1.695	1.765	4,1%	2.004	2.102	4,9%
Klein bedrijf	451	469	4,0%	528	553	4,7%
Groot agrarisch bedrijf (60 ha.)	7.405	7.264	-1,9%	9.443	9.355	-0,9%
Klein agrarisch bedrijf (20 ha.)	2.561	2.515	-1,8%	3.236	3.207	-0,9%
Glastuinbouwbedrijf	364	378	3,7%	419	437	4,3%
Natuurgebied	49	50	3,3%	70	71	2,4%

Stijgingen en dalingen in de profielen worden veroorzaakt door wijzigingen in belastingtarieven. Belastingtarieven kunnen wijzigen door een verandering in draagvlak (v.e., WOZ-waardes et cetera) en een stijging of daling van de kosten die toegerekend worden aan de belastingtaak.

Meerjarig verloop belastingopbrengsten

Onderstaande tabel geeft de totale belastingopbrengsten per heffingssoort weer op basis van scenario 1. Tevens wordt het procentuele verschil in belastingopbrengst ten opzichte van het voorgaande jaar weergegeven. Wat opvalt in deze tabel is dat de wegenheffing lager is dan in de PN 2019-2022 begroot was. Dit wordt veroorzaakt doordat we rekening houden met het uittreden van gemeenten. Daarnaast blijft de stijging van de wegenheffing gelijk aan het collegeakkoord.

Belastingopbrengsten (bedragen x € 1 miljoen)	2020 %	2020 €	2021 %	2021 €	2022 %	2022 €	2023 %	2023 €
Watersysteem	3,8%	-134,8	4,1%	-140,3	4,1%	-146,1	4,1%	-152,1
Zuiveren	2,9%	-79,5	2,5%	-81,5	3,9%	-84,6	3,9%	-87,9
Gewogen gemiddelde exclusief wegen	3,5%		3,5%		4,0%		4,0%	
Wegen	1,0%	-15,6	-50,8%	-7,7	4,0%	-8,0	-11,5%	-7,0
Afrondingsverschil		0,1		0,1		-		-
Gewogen gemiddelde inclusief wegen	3,3%		-0,2%		4,0%		3,5%	
Totaalbedragen		-229,8		-229,4		-238,7		-247,0

Verloop bestemmingsreserves

Het verwachte verloop van de bestemmingsreserves van de taken over 2020 is als volgt:

Bestemmingsreserves <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand 01-01-2020	Vermeerderingen 2020	Onttrekkingen 2020	Stand 31-12-2020
Watersysteembeheer	3,1	-	-1,4	1,7
Zuiveringsbeheer	29,9	-	-3,0	26,9
Wegenbeheer	4,4	4,3	-0,4	8,2
Afrondingsverschil	-	-	-0,1	-
Totaal	37,4	4,3	-4,9	36,8

In de mutatie van de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie is het (voorlopige) resultaat van de tweede concernrapportage 2019 niet verwerkt. De dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) die in 2019 is ontvangen, is wel verwerkt in de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie.

Meerjarig verloop bestemmingsreserves

De ambitie om een gelijkwaardige ontwikkeling van de belastingtarieven voor alle categorieën te realiseren en de schuldpositie in 2030 niet buiten de afgesproken norm te laten stijgen, leidt tot onderstaande stand in de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie.

Bestemmingsreserves <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023
Watersysteembeheer	5,8	3,1	1,7	3,3	6,8	12,8
Zuiveringsbeheer	32,2	29,9	26,9	24,1	21,8	18,2
Wegenbeheer	3,9	4,4	8,2	7,2	6,2	4,6
Afrondingsverschil	-	-	-	-	0,1	-0,1
Totaal	41,9	37,4	36,8	34,6	34,9	35,5

De structurele kosten van het watersysteembeheer en het zuiveringsbeheer nemen toe. De bestemmingsreserve van de watersysteemtaak staat onder druk wegens de lage stand begin 2020. Bij de zuiveringstaak zorgen de hogere kosten voor een onttrekking aan de bestemmingsreserve in de jaren 2020 tot en met 2023. De reserve is toereikend, maar neemt in rap tempo af. De bestemmingsreserve voor het wegenbeheer fluctueert als gevolg van de wegenoverdracht aan gemeenten.

In totaliteit onttrekken we in 2020 € 2,2 miljoen aan de bestemmingsreserves.

15 Weerstandscapaciteit en risicomanagement

De weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële ruimte nodig is om substantiële tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De hoogte van de algemene reserve wordt bepaald aan de hand van een risicoanalyse.

Begroting 2020

Door de uitkomsten van de risicosimulatie (de kans dat een risicogebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet gewogen met het financieel gevolg) te vermenigvuldigen met de risicofactor, wordt de weerstandscapaciteit berekend. Dit is het benodigde bedrag om de risico's af te dekken. Ultimo 2019 is de benodigde weerstandscapaciteit € 26,1 miljoen. Dit is een verhoging van € 2,5 miljoen ten opzichte van het jaar 2018. De verhoging is veroorzaakt door het risico omtrent de subsidiabiliteit van de Markermeerdijken vanuit het HWBP. Dit risico staat beschreven bij het effect Waterveiligheid.

Risicomanagement

Periodiek actualiseren we de risico's en rapporteren we over risico's met een risicofactor 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1,0 miljoen. De risico's uit de concernrapportage van het tweede kwartaal 2019 vormen de basis voor de risico's die in hoofdstuk 3 tot en met 10 zijn weergegeven per effect.

Weerstandscapaciteit en algemene reserve

In de Kadernota Reserves en Voorzieningen is met ingang van 2017 de weerstandsratio verhoogd naar 1,4 met een bandbreedte van minimaal 1,2 en maximaal 1,6. De weerstandscapaciteit wordt twee maal per jaar berekend, zowel bij de begroting als bij de jaarstukken. Op basis van de kadernota vindt een storting of onttrekking plaats bij resultaatbestemming van de jaarrekening.

$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{minimaal } 1,2 / \text{maximaal } 1,6$$

De algemene reserve is eind 2018 € 30,1 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 26,1 miljoen. Dit komt uit op een weerstandsratio van 1,2 en valt hierdoor binnen de eerder genoemde bandbreedte. Indien de benodigde weerstandscapaciteit eind 2019 buiten de bandbreedte valt, verhogen we de algemene reserve.

Risico's – het overzicht

De belangrijkste risico's per effect met een risicofactor 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1,0 miljoen zijn opgenomen in hoofdstuk 3 tot en met 10.

16 Financiering

16.1 Treasury

We hebben een groot deel van ons bezit gefinancierd met vreemd vermogen. Dit doen we door bij banken geld te lenen. Bij treasury draait het om het optimaal beheren van de kasstromen door voldoende middelen aan te trekken om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Daarnaast moet het aantrekken van middelen tegen zo laag mogelijke kosten (rente) gebeuren en moeten de risico's binnen de afgesproken normen blijven (zoals de Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en ons treasurystatuut).

Regelgeving

De regels voor een juiste toepassing van het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de Wet Fido. Deze wet heeft als doel om solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden te bevorderen en in stand te houden. Om deze doelstellingen te kunnen toetsen, hanteert de wet twee instrumenten:

- de kasgeldlimiet voor de beperking van het renterisico op korte financieringen. De grens geeft aan tot welk bedrag decentrale overheden de activiteiten met korte middelen (<1 jaar) mogen financieren;
- de renterisiconorm voor de beperking van het renterisico op lange financieringen (>1 jaar) door te streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. De som van het bedrag aan aflossingen en het leningenbedrag dat in aanmerking komt voor een renteherziening mag in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden.

	Wettelijke norm	Norm voor HHNK	Beheersmaatregel
Kasgeldlimiet	23% van het begrotingstotaal	23% x € 259,4 miljoen = € 59,7 miljoen	HHNK maximaliseert deze limiet bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) het rekeningcourant-krediet op € 59,0 miljoen.
Renterisiconorm	30% van het begrotingstotaal	30% x € 259,4 miljoen = € 77,8 miljoen	Binnen de leningenportefeuille van HHNK is het bedrag van aflossingen in 2020 € 23,4 miljoen en daarmee ruimschoots binnen de norm.

Risico's

Voor de beleidsvoornemens over financieel risicobeheer verwijzen we naar hoofdstuk 15. De volgende financiële risico's spelen een rol bij het beheer van de liquiditeiten:

- *Renterisico* is het risico dat we in de toekomst geldleningen afsluiten tegen een hogere rente waardoor de jaarlijkse rentekosten stijgen. Dit risico wordt beheerst doordat het risicoprofiel van de lopende leningenportefeuille laag is. Door te financieren binnen de renterisiconorm worden jaarlijks stukken van de leningenportefeuille afgelost en geherfinancierd. Mutaties in de rente hebben hierdoor nooit direct grote invloed, maar op termijn zullen de rentelasten wijzigen.
- *Kredietrisico* (of debiteurenrisico) is het risico op waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de wederpartij. Dit risico wordt beheerst door een strak invorderingsbeleid te voeren, met uiteindelijk inschakeling van deurwaarders. Voor de invordering van waterschapsbelastingen beschikken we over sterke rechtsmiddelen.
- *Liquiditeitsrisico* is het risico dat we over onvoldoende financiële middelen beschikken om aan de directe verplichtingen te voldoen. De beheersing van dit risico is afhankelijk van de hardheid van de cijfers die in het meerjarenplan zijn opgenomen. Dit wordt zo veel mogelijk beheerst door analyses en vergelijkingen uit te voeren.

- *Valutarisico* kan ontstaan wanneer gehandeld wordt in verschillende valuta's. We lopen geen valutarisico, omdat niet gehandeld wordt in verschillende valuta's.

Rentevisie

Voor 2020 hanteren we een omslagpercentage van 1,75% (begroting 2019: 1,80%). De verwachting is dat de rente voor langlopende leningen ten opzichte van het niveau van 2019 (20 jaar lineair geldlening NWB juli 2019: 0,58%) daalt. De langlopende leningen worden conform de afspraken in het treasurywetwetstatuut aangetrokken. Voor 2020 verwachten we dat de rente op kortlopende leningen rond 0,0% ligt.

Doordat de huidige rente laag is (debetrente rekening-courant NWB augustus 2019: 0,0%), wordt deze zo goed mogelijk benut voor de financieringsbehoefte. Kort geld trekken we aan in de vorm van een rekening-courantkrediet en kasgeldleningen bij de huisbankier (NWB) of bij andere geldverstrekkers die voldoende kredietwaardig zijn. Het blijft aantrekkelijk om gebruik te maken van rekening-courantfaciliteiten, waarbij uiteraard rekening wordt gehouden met de kasgeldlimiet.

Liquiditeitsprognose

Voor het begrotingsjaar 2020 hebben we een liquiditeitsprognose opgesteld. Op kasbasis verwachten we € 235,5 miljoen aan uitgaven en € 241,0 miljoen aan inkomsten. Het moment van uitbetalen van de subsidies voor het HWBP kent een onvoorspelbaar karakter, hetgeen tot onverwachte tekorten (of overschotten) kan leiden bij de realisatie van die kasstromen gedurende het jaar. We wegen continu af hoe de korte of lange financieringsbehoefte zo gunstig mogelijk kan worden ingevuld. Indien we over een positief rekening-courant-saldo beschikken, zijn wij verplicht dit saldo te stallen in de 'schatkist' van de Nederlandse staat, het zogenaamde schatkistbankieren.

Kasstroomoverzicht 2020		
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat voor bestemming		0,0
<i>Aanpassing voor:</i>		
Afschrijvingen	35,8	
Onttrekking voorziening	-7,3	
Dotatie voorziening	10,3	
Onttrekking reserves	-4,4	
Afrondingsverschil	-0,1	
Totaal aanpassing		34,3
Mutatie werkkapitaal		-10,9
Afrondingsverschil		0,1
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		23,5
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in (im)materiële vaste activa	-147,1	
Bijdragen in (im)materiële vaste activa	153,4	
Investerings in financiële vaste activa	-	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		6,3
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Aflossing langlopende leningen	-23,4	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-23,4
Afrondingsverschil		-0,1
Mutatie geldmiddelen		6,3

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie en het – beleid

Als zich kansen voordoen binnen de leningenportefeuille, zullen we deze benutten (bijvoorbeeld het vervroegd aflossen van een lening). We handelen hierbij binnen de ruimte die de wetgeving ons biedt.

16.2 EMU-Saldo

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie in het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU) is in het Verdrag van Maastricht een aantal afspraken gemaakt. Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (overheidstekort) van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Om ervoor te zorgen dat het Nederlandse tekort binnen de gestelde norm van 3% blijft, is de Wet Hof vastgesteld. Hierin is bepaald dat de waterschappen 0,05% mogen bijdragen aan dit tekort. Voor ons bedraagt deze norm € 32,7 miljoen tekort. De berekening van ons EMU-saldo voor 2020 is weergegeven in onderstaande tabel.

EMU-Saldo <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	
EMU-exploitatiesaldo	-4,4
Vermeerderingen investeringen	-139,6
Investeringsubsidies en bijdragen van derden	109,1
Afschrijvingen	35,8
Invloed investeringen	5,3
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	10,3
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-7,3
Invloed voorzieningen	3,0
Afrondingsverschil	-0,1
EMU-saldo volgens begroting 2020	3,8

Het EMU-exploitatiesaldo van € -4,4 miljoen is de som van de toevoeging aan de reserves (€ 4,3 miljoen) en de onttrekking aan de reserves (€ -8,7 miljoen) zoals weergegeven in paragraaf 19.1. De begrotingscijfers voldoen aan de EMU-norm.

16.3 Schuldenpositie

Schuldpositie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand per 1 januari 2020	Mutaties in 2020		Stand per 31 december 2020	Rente 2020
		Vermeerde- ringen	Aflossingen		
Afgesloten leningen t/m 2019	352,1	-	-23,4	328,7	
Af te sluiten leningen in 2020	-	-	-	-	
Kortlopende schulden (rekening courant NWB)	-21,5	-	-6,3	-27,8	
Totaal	330,6	-	-29,7	300,9	-7,2

De omvang van de langlopende leningenportefeuille ramen we per 1 januari 2020 op € 352,1 miljoen. De rente is € 7,2 miljoen en de reguliere aflossing is € 23,4 miljoen.

Per 31 december 2020 is de omvang van de leningenportefeuille € 328,7 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van de langlopende geldleningen is 2,11%. De schuldenpositie mag in 2030 maximaal tweemaal de belastingopbrengst zijn, zoals afgesproken in het Collegeprogramma 2019-2023. De belastingopbrengst bedraagt € 229,8 miljoen, de norm van de schuldenpositie komt daarmee uit op € 459,6 miljoen. De schuldenpositie blijft in 2020 binnen deze norm.

Eind 2030 laat de schuldpositie het volgende beeld zien.

Schuldpositie	2030
Omvang schuld (<i>bedragen x € 1 miljoen</i>)	398
Verhouding kapitaallasten/totale lasten	14,3%
Verhouding omvang schuld/belastingopbrengst	1,4

De schuld in 2030 is in dit MJP constant ten opzichte van de PN 2019-2022. Dit is het resultaat van toegenomen kosten, de verlaging van het jaarlijkse investeringsvolume naar een realistisch niveau en hogere belastingopbrengsten in deze planperiode. De tabel laat zien dat ook in 2030 de schuld binnen de gestelde norm blijft.

17 Onttrekkingen aan egalisatiereserves en voorzieningen

Onttrekkingen aan egalisatiereserves en voorzieningen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand 01-01-2020	Vermeerderingen 2020	Verminderingen 2020	Stand 31-12-2020
Egalisatiereserves				
Amsterdam-Noord	4,5	-	-0,6	3,9
Erfpachtgronden	7,5	-	-1,1	6,5
Huisvesting	15,3	-	-1,8	13,5
Werven	2,0	-	-0,2	1,8
CO ₂ -emissiereductie	1,2	-	-0,1	1,1
	30,6	-	-3,8	26,8
Voorzieningen				
Baggeren	16,7	5,0	-4,9	16,8
Pensioenverplichtingen	1,6	-	-0,2	1,3
Persleidingen en rioolgemalen	6,3	5,3	-2,2	9,3
Afrondingsverschil	-0,1	-	-	0,1
	24,5	10,3	-7,3	27,5

Egalisatiereserves

Amsterdam-Noord

Per 1 januari 2009 hebben we het wegenbeheer in Amsterdam-Noord overgedragen aan de gemeente Amsterdam. Amsterdam heeft een afkoopsom betaald voor de door ons gedeelde belastingopbrengst. Deze is gestort in een egalisatiereserve. De weggevallen belastingopbrengst van het wegenbeheer wordt jaarlijks gecompenseerd door een onttrekking uit deze reserve.

Erfpachtgronden

Door de verkoop van erfpachtgronden verminderen de jaarlijkse erfpachtopbrengsten. De inkomsten van de verkopen worden daarom toegevoegd aan een egalisatiereserve. De lagere erfpachtopbrengsten worden gecompenseerd door jaarlijks een deel van de reserve te laten vrijvallen ten gunste van het exploitatieresultaat.

Huisvesting

De verkoopopbrengsten van kantoorpanden worden in de egalisatiereserve huisvesting gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve huisvesting gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het (hoofd)kantoor in Heerhugowaard. De reserve wordt benut gedurende de periode die gelijk is aan de gemiddelde afschrijvingstermijn van het (hoofd)kantoor.

Werven

De verkoopopbrengsten van werven worden in de egalisatiereserve werven gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve werven gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het wervenplan.

CO₂-emissiereductie

De egalisatiereserve CO₂-emissiereductie is opgebouwd uit niet-bestede budgetten uit 2010 en 2011. De reserve wordt gebruikt ter dekking van kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te reduceren. In 2017 is een bedrag aan de reserve toegevoegd ter

dekking van de kapitaallasten voor de zonnepanelen op rwzi
Geestmerambacht en het ketenpark Markermeerdijken.

Voorzieningen

Baggeren

De voorziening baggeren is gevormd om schommelingen in de kosten van de baggerwerken te egaliseren. De voorziening is gebaseerd op "Uitgangspunten voorziening Baggerfonds" vastgesteld door het algemeen bestuur in februari 2015. De dotatie aan deze voorziening is met € 1,0 miljoen naar beneden bijgesteld tot € 5,0 miljoen, omdat de wegsloten worden overgedragen en in de afgelopen jaren is gebleken dat de aangroeisnelheid van bagger lager is dan verwacht. Dit zorgt voor een hoger risicoprofiel omdat de trend voor de aangroeisnelheid van bagger mogelijk van tijdelijke aard is. Ook zijn er onzekerheden rondom de ontwikkelingen van PFAS, deze door de mens aangemaakte stoffen komen van nature niet in het milieu voor en kunnen in het grond- en drinkwater terecht komen.

Pensioenverplichtingen in eigen beheer

De voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer is ingesteld om te voorzien in de pensioenverplichting van oud-bestuurders.

Persleidingen en rioolgemalen

Vanaf 2017 wordt de vervanging van persleidingen en rioolgemalen vanuit de exploitatie betaald. Om de kosten gelijkmatig te verdelen is een voorziening ingesteld. De dotatie aan deze voorziening is vastgesteld op € 5,3 miljoen.

18 Verbonden Partijen

Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin het hoogheemraadschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur van een organisatie, of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement, dan wel wanneer we aansprakelijk kunnen worden gesteld voor een bedrag indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Eind 2019 verwachten we een bestuurlijk en een financieel belang in negen organisaties.

Jaarlijks benoemt het dagelijks bestuur een onderwerp waarover we de verbonden partijen verzoeken (extra) te rapporteren. Dit jaar vragen we om aandacht te besteden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en hiervan in plannen en rapportages, waaronder de jaarrekening, aandacht aan hun inspanning te besteden.

Indien een mogelijkheid tot samenwerking zich aandoet, zal het dagelijks bestuur een voorstel tot het aangaan van een verbonden partij aan het algemeen bestuur voorleggen waarbij informatie wordt aangeleverd over onze beleidsuitgangspunten.

Door op deze wijze de overzichten in de jaarstukken en de begroting over de verbonden partijen te updaten en actueel te houden, kunnen de samenwerkingsverbanden jaarlijks worden geëvalueerd.

Overeenkomstig het Waterschapsbesluit geven we in de begroting een overzicht van onze verbonden partijen. In onderstaande tabellen zijn de financiële waarden (indien bekend) van de deelnemingen weergegeven, deze zijn gebaseerd op de meeste recente cijfers van onze verbonden partijen.

Naam van de verbonden partij	Nederlandse Waterschapsbank (NWB)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, <i>electronic banking</i> en consultancy en verstrekt ons lang- en kortlopende geldleningen. Door het houden van aandelen in de NWB zijn we verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld en kapitaalmarkten.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	83.715	87.123
	Eigen vermogen	1.726	1.628
	Vreemd vermogen	81.989	85.495
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4.399 aandelen A van € 115,00 204 aandelen B van € 119,60 (€ 460,00 – 26% volgestort) Totaal € 530.283		
Bijdrage of dividend	Het is afhankelijk van de ontwikkeling van wetgeving of in 2020 dividend wordt uitgekeerd.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	137.509	140.025
	Eigen vermogen	4.991	4.953
	Vreemd vermogen	132.518	135.072
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17.355 aandelen van € 2,50; totaal € 43.388		
Bijdrage of dividend	In 2020 wordt een dividend van € 50.000 verwacht.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat geïnvesteerd is in de aandelen. Tegenvallende dividenuitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Het Waterschapshuis (HWH)		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen (algemeen bestuurslid gemeenschappelijke regeling), secretaris-directeur (lid opdrachtgeverstafel gemeenschappelijke regeling), ambtenaren lid van begeleidingscommissies.		
Openbaar belang	De uitvoeringsorganisatie voor de 22 waterschappen op ICT-gebied, met als doel het bevorderen van samenwerking tussen de waterschappen op het gebied van ICT.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	10.869	11.290
	Eigen vermogen	-	-
	Vreemd vermogen	10.869	11.290
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH) stelt de jaarlijkse begroting en de bijdragen van de waterschappen vast. Ieder college van een deelnemend waterschap wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigt. Het dagelijks bestuur HWH bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur HWH aan te wijzen leden.		
Bijdrage of dividend	De bijdrage aan Het Waterschapshuis wordt in 2020 begroot op € 1.500.000.		
Continu risico	De gemeenschappelijke regeling kan ontbonden worden (opzegtermijn drie jaar). De waterschappen lijden dan financieel- en imagooverlies. De kans op acute ontbinding is nagenoeg nihil. Bij georganiseerde ontbinding zal HHNK voor alle door HWH geleverde producten en diensten een vervangende		

	oplossing moeten zoeken. Uit eerder onderzoek is gebleken dat dit zonder schade aan de continuïteit van HHNK mogelijk is.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Waterproef		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Directeur Bedrijfsvoering		
Openbaar belang	Verzorgt laboratoriumactiviteiten voor HHNK en Waternet.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	1.798	2.425
	Eigen vermogen	-	-
	Vreemd vermogen	1.798	2.425
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		
Bijdrage of dividend	Geen		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. Tevens wordt een tekort in de exploitatie aangevuld door beide partners, waar HHNK er één van is.		
Acuut risico	Geen. De koepelvrijstelling voor belasting toegevoegde waarde blijft bestaan.		
Naam van de verbonden partij	Huisvuilcentrale (HVC)		
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterketen		
Openbaar belang	Het uitgangspunt van samenwerking met de HVC is het behalen van synergie (ofwel het effect van samenwerking dat groter is dan wat partijen afzonderlijk behaald zouden hebben) uit de samenwerking tussen de waterschappen en gemeenten op het gebied van afval(water)beheer en duurzame energie. Deze synergie komt tot uiting in een verlaging van de operationele kosten, vooral door schaalvoordelen, breder economisch draagvlak voor innovatie en investeringen, en samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van duurzame-energie-investeringen.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x €1.000)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	973.153	952.222
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	133.497	121.113
	Vreemd vermogen	839.656	831.109
Bestuurlijk belang	Deelname in een NV met andere overheden, 44 gemeenten en vijf andere waterschappen. In 2020 heeft HHNK 120 van de in totaal 517 uitstaande aandelen B.		

Financieel belang	Per 1 januari 2020 betreft dit een garantstelling van € 13 miljoen van de gegarandeerde leningen van HVC voor de activiteiten van aandeelhouders B.		
Bijdrage of dividend	Geen		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. Het moeten doen van een beroep op de garantstelling kan ontstaan doordat HVC verliezen lijdt en/of problemen krijgt met de financiers die de gegarandeerde leningen hebben verstrekt.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging (rechtspersoon)		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf, hoogheemraden in commissies en ambtenaren in werk- en themagroepen		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de Europese Unie, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
o.b.v. concept jaarrekening	Activa	13.988	12.280
	Eigen vermogen	925	827
	Vreemd vermogen	13.063	11.453
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de Unie, evenredige vertegenwoordiging in de ledenvergadering.		
Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen. Het belang van HHNK is circa 7%.		
Bijdrage of dividend	De verwachte bijdrage aan de Unie van Waterschappen is € 700.000.		
Continu risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur van de Unie kan besluiten nemen, met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. HHNK draagt circa 7% van het totale risico.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	BV Baggerzorg		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad integraal waterbeheer in het bestuur. Directeur Bedrijfsvoering in directie.		
Openbaar belang	Doordat wij aandeelhouder zijn van BV Baggerzorg kunnen wij gegarandeerd op verantwoorde manier onze verontreinigde baggerspecie kwijt.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017

	Activa	1.639	2.221
	Eigen vermogen	912	1.006
	Vreemd vermogen	727	1.215
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigingsbevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78% dochteronderneming van Afvalzorg Grondstromen BV. De overige aandelen zijn in het bezit van HHNK. Het aandelenkapitaal van HHNK is € 81.000.		
Bijdrage of dividend	Voor 2020 wordt € 40.000 dividend verwacht.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Stichting Promotie Beemster Werelderfgoed		
Vestigingsplaats	Middenbeemster		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Erfgoed in de raad van toezicht als siteholder.		
Openbaar belang	De gemeente Beemster en HHNK zijn de siteholders van het werelderfgoed. Deze organisaties zijn verantwoordelijk voor het beheer en behoud van de droogmakerij.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	13.884	11.841
	Eigen vermogen (incl. voorzieningen)	10.517	10.860
	Vreemd vermogen	3.367	981
Bestuurlijk belang	Bestuurslid. De regels voor de siteholders zijn vastgelegd in een convenant.		
Financieel belang	HHNK levert jaarlijks een geïndexeerde bijdrage van € 6.081.		
Bijdrage of dividend	In 2019 wordt een bijdrage van € 6.144 verwacht.		
Continu risico	Indien de siteholders niet meer aan de eisen van de Unesco voldoen, kan de Beemster van de Werelderfgoedlijst worden gehaald.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Muskusrattenbestrijding		
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van kosten voor de gemene rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Waterveiligheid		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	N.v.t.	N.v.t.
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.		

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Meerjarenperspectief 2020-2023 en begroting 2020

Pagina
107 van 114

Datum
13 november 2019

Registratienummer
19.1041980

Financieel belang	Mede betalen van salarissen muskusrattenbestrijders.
Bijdrage of dividend	De begrote bijdrage aan de muskusratten-bestrijding is in 2020 € 1.890.000.
Continu risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (vijf jaar). Tussentijdse opzegging niet mogelijk gedurende vier jaar vanaf 2016.
Acuut risico	Geen

19 Exploitatie

19.1 Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Kostensoorten			
Rente en afschrijvingen	46,4	48,8	43,0
Personeelslasten	69,9	74,4	78,4
Goederen en diensten van derden	106,0	105,1	106,1
Bijdragen aan derden	21,8	19,7	18,5
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	10,6	11,9	11,3
Afrondingsverschillen	-	-	-
Totaal kostensoorten	254,7	259,9	257,3
Opbrengstsoorten			
Financiële baten	-0,1	-1,7	-0,1
Personeelsbaten	-0,6	-0,1	-0,3
Goederen en diensten aan derden	-8,7	-6,2	-6,5
Bijdragen van derden	-20,6	-21,3	-16,1
Waterschapsbelastingen	-221,4	-222,5	-229,8
Interne verrekeningen	-0,2	-	-
Onttrekking/vrijval voorzieningen	-0,7	-	-
Afrondingsverschillen	-0,1	0,1	-0,1
Totaal opbrengstsoorten	-252,4	-251,7	-252,9
Afrondingsverschillen	0,1	-	-
Exploitatieresultaat	2,4	8,2	4,4
Toevoegingen aan reserves*	6,1	4,7	4,3
Onttrekkingen aan reserves**	-13,9	-12,9	-8,7
Afrondingsverschillen	0,1	-	-
Totaal	-5,3	-	-

* Dit betreft de toevoegingen aan de bestemmingsreserves voor tariefseglisatie, de algemene reserve en overige bestemmingsreserves.

** Dit betreft de onttrekkingen aan de bestemmingsreserves voor tariefseglisatie, de algemene reserve en overige bestemmingsreserves.

Hieronder geven we een nadere toelichting op belangrijke ontwikkelingen in 2020 en opvallende afwijkingen ten opzichte van de begroting 2019.

Rente en afschrijvingen

Door het amoveren en overdragen van eigendommen zijn de afschrijvingskosten in 2019 hoger. Daarnaast was er sprake van eenmalige hogere kosten van € 1,6 miljoen door het vervroegd aflossen van de basisrentelening. De rentekosten zijn dit jaar lager omdat we alleen aflossen op de leningportefeuille.

Personeelslasten

De personeelslasten nemen toe als gevolg van de cao-ontwikkelingen en de stijging van de pensioenpremies. Daarnaast zetten wij de flexibele workforce in voor het realiseren van de ambities.

Goederen en diensten van derden

De kosten voor chemicaliën stijgen met € 0,3 miljoen. Daarnaast stijgen de ICT-kosten met € 0,8 miljoen. De kosten waren in de begroting 2019 € 1,4 miljoen hoger vanwege de verkiezingen. Het onderhoud door derden stijgt voornamelijk door hogere kosten voor het maaien, beheren en toetsen van keringen. Daartegenover dalen de kosten voor het onderhoud aan de wegen. De notaris- en kadasterkosten stijgen door de wegeoverdracht.

Bijdragen van derden

Voor de overdracht van eigendommen hebben we in 2019 een bijdrage ontvangen. Daarnaast dalen de opbrengsten uit de Wet herverdeling wegen. De bijdragen van het Rijk voor het HWBP-programma dalen ten opzichte van 2019 met € 1,6 miljoen.

Exploitatieresultaat en reserves

De begroting 2020 sluit met het jaarresultaat voor dotaties en onttrekkingen aan reserves van € 6,0 miljoen negatief. Ter dekking van het resultaat worden onttrekkingen en dotaties aan de bestemmingsreserves gedaan zoals opgenomen in de samenvatting (per saldo € 2,2 miljoen onttrekken). Het overige gedeelte wordt onttrokken aan de egaliseringsreserves (zie hoofdstuk 17).

19.2 Begroting naar taken

Taken en tarieven (Tarieven x € 1, overige bedragen x € 1 miljoen)	Belasting- tarieven 2018	Jaar- rekening 2018*	Belasting- tarieven 2019	Begroting 2019	Belasting- tarieven 2020	Begroting 2020
Watersysteem						
Netto kosten toegerekend aan de watersysteemtaak		128,9		132,2		135,7
Onvoorzien		-		0,5		0,5
Dividenden en overige algemene opbrengsten		-		-1,1		-
Afrondingsverschil		-		-		-
Bruto kosten toegerekend aan de watersysteemtaak		128,9		131,6		136,2
Toevoeging bestemmingsreserve		3,7		1,5		-
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-4,7		-3,2		-1,4
Afrondingsverschil		-0,1		-		-
Verwachte belastingopbrengsten (inclusief verontreinigingsheffing)		127,8		129,9		134,8
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		0,9		-		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		2,7		3,3		3,2
Afrondingsverschil		-		-0,1		-
Bruto belastingopbrengsten (inclusief verontreinigingsheffing)		131,4		133,1		138,0
Tarief Watersysteemheffing						
Ingezetenen	102,02		103,58		106,45	
Ongebouwd	108,03		112,70		109,88	
Ongebouwd verharde openbare wegen	324,09		338,10		425,24	
Ongebouwd buitendijks vrij afstromend	27,01		28,18		27,47	
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrij afstromend	243,07		253,58		342,83	
Gebouwd	0,04771%		0,04480%		0,04123%	
Gebouwd buitendijks vrij afstromend	0,01193%		0,01120%		0,01031%	
Natuurterrein	4,87		4,86		5,02	
Zuivering						
Netto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak		74,2		79,5		82,1
Onvoorzien		-		0,4		0,4
Dividenden en overige algemene opbrengsten		-		-0,4		-
Bruto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak		74,2		79,5		82,5
Toevoeging bestemmingsreserve		4,4		0,6		-
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-1,0		-2,8		-3,0
Afrondingsverschil		-0,1		-0,1		-
Verwachte belastingopbrengsten		77,5		77,2		79,5

Taken en tarieven (Tarieven x € 1, overige bedragen x € 1 miljoen)	Belasting- tarieven 2018	Jaar- rekening 2018*	Belasting- tarieven 2019	Begroting 2019	Belasting- tarieven 2020	Begroting 2020
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		2,2		-		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		2,3		3,4		3,3
Afrondingsverschil		0,1		-		-
Bruto belastingopbrengsten		82,1		80,6		82,8
Tarief zuiveringsheffing	53,86		54,31		55,23	
Verontreinigingsheffing						
Tarief Verontreinigingsheffing	53,86		54,31		55,23	
Wegen						
Netto kosten toegerekend aan de wegentaak		16,7		13,3		11,7
Onvoorzien		-		1,7		0,1
Dividenden en overige algemene opbrengsten		-		-0,1		-
Bruto kosten toegerekend aan de wegenstaak		16,7		14,9		11,7
Toevoeging bestemmingsreserve		2,6		2,6		4,3
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-3,3		-2,2		-0,4
Afrondingsverschil		-		0,1		-
Verwachte belastingopbrengsten		16,0		15,4		15,6
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		-		-		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		0,3		0,3		0,3
Afrondingsverschil		-		-		-
Bruto belastingopbrengsten		16,3		15,7		15,9
Tarief wegenheffing						
Ingezetenen	41,63		38,47		39,09	
Ongebouwd	26,65		31,82		32,51	
Gebouwd	0,01232%		0,01204%		0,01146%	
Natuurterrein	0,94		2,09		2,10	

Toelichting

De kosten toegerekend aan de zuiveringstaak stijgen met name door het effect van de cao, inflatie en de hogere kosten voor onderhoud en energie. De kosten van de watersysteemtaak nemen toe met name door het effect van de cao en inflatie. In de nieuwe Kostentoedelingsverordening is de uitspraak van de Hoge Raad verwerkt over de definitie van 'verhard oppervlak openbare wegen'. De tarieven van ongebouwd verharde openbare wegen en ongebouwd openbare wegen buitendijks vrij afstromend zijn hierdoor toegenomen.

Door de overdracht van de wegen aan de gemeente Alkmaar (1 januari 2019) en Hollands Kroon (1 januari 2020) dalen de kosten toegerekend aan de wegentaak.

19.3 Vaste activa

Staat van activa <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Boek- waarde	Desinves- teringen en overboe- kingen	Investe- ringen	Bijdragen van derden	Afschrij- vingen	Duurzame waarde- verminde- ringen	Boek- waarde
	1 januari 2020	Mutaties in 2020					31 december 2020
Onderzoek en ontwikkeling	0,1	-	-	-	-0,1	-	-
Bijdragen en afkoopsommen	2,1	-	-	-	-0,3	-	1,8
Afrondingsverschil	0,1	-	-	-	-	-	-
Subtotaal immateriële vaste activa	2,3	-	-	-	-0,4	-	1,8
Gronden	16,0	-	-	-	-0,3	-	15,7
Vervoermiddelen en werktuigen	1,1	-	0,7	-	-0,1	-	1,6
Overige bedrijfsmiddelen	7,6	-	2,7	-	-2,5	-	7,9
Kantoren, woningen en werkplaatsen	34,3	-	1,8	-0,1	-2,0	-	34,1
Waterkeringen	59,4	-	105,4	-104,6	-4,3	-	56,0
Waterlopen, kunstwerken en gemalen	108,3	-	9,0	-3,8	-7,1	-	106,4
Zuiverings-technische werken	217,2	-	11,2	-	-17,4	-	211,1
Wegen	7,0	-	4,2	-0,8	-1,3	-	9,2
Overige materiële vaste activa	7,5	-	4,5	-	-0,5	-	11,5
Afrondingsverschil	-	-	0,1	0,2	0,1	-	0,1
Subtotaal materiële vaste activa	458,4	-	139,6	-109,1	-35,4	-	453,6
Afrondingsverschil	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	460,7	-	139,6	-109,1	-35,8	-	455,4

Afkortingen

AMT	Alliantiemangementeam
BAW	Bestuursakkoord Water
BEC	Bio-energiecentrale
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBL	Cross Border Lease
CBO	Crisisbeheersingsorganisatie
CO ₂	Koolstofdioxide
EFGFWF	Energie-, Grondstoffen- en Waterfabrieken
EMU	Economische en Monetaire Unie
EMVI	Economisch Meest Voordelige Inschrijving
EU	Europese Unie
EW	Economische waarde
Fte	Full time equivalent (formatieplaats)
GR	Gemeenschappelijke Regeling
Ha	Hectare
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HVC	Huisvuilcentrale
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
HWH	Het Waterschapshuis
IBA	Individuele Behandeling van Afvalwater
IBOI	Index voor Bruto Overheidsinvesteringen
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IPO	Interprovinciaal Overleg
Km	Kilometer
KRW	Kaderrichtlijn Water
LCC	Life Cycle Costing
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
M.E.R.	Milieu Effect Rapportage
MJA	Meerjaren-energieafspraken
MJP	Meerjarenperspectief
MMD	Markermeerdijken
NIOZ	Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee
NV	Naamloze vennootschap
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
NWO	Niet-Waterkerende Objecten
OSW	Overname Stedelijk Water
PA	Procesautomatisering
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
PN	Perspectiefnota
PWN	Provinciaal Waterleidingbedrijf Nood-Holland
RAW	Regeling Aanbesteding Werken
RES	Regionale Energiestrategieën
RWS	Rijkswaterstaat
Rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SDI	Slibdrooginstallatie
VBK	Verbetering boezemkades
v.e.	Vervuilingseenheid

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Meerjarenperspectief 2020-2023 en begroting 2020

Pagina
114 van 114

Datum
13 november 2019

Registratienummer
19.1041980

VIC	Veenweiden Innovatiecentrum
VKA	Voorkeursalternatief
VST	Verbeterde Septic Tank
VTW	Verzoek Tot Wijziging
WBI	Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium
Wet Fido	Wet Financiering decentrale overheden
Wet Hof	Wet Houdbare overheidsfinanciën
WOZ	Waardering onroerende zaken